

TISKOVINA

Poština plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 5,90 EUR

leto: XLVI | avgust-september 2014 | številka: 8-9

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Gozdno-lesna veriga • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo

• Leto je naokoli • To smo mi • Malha smeha • Razširimo obzorja • Prgišče zgodovine

Listnica uredništva

Zlata in dve bronasti Svetovno prvenstvo gozdnih delavcev

Marta Krejan Čokl, prof.

Nogomet, košarka ... Take in drugačne tekme. Če je svetovno prvenstvo, se piše in govori o tem v vseh medijih; sploh če imamo slovenske predstavnike.

Kaj pa, ko gre za svetovno prvenstvo gozdnih delavcev? V medijih komaj kaj zasledimo, če sploh, čeprav gre ravno tako kot pri športih z žogo ali smučanju za zastopanje Slovenije v svetu. Bralci Viharnika veste, za kaj gre, saj o tem pišemo vsaki dve leti, večina ljudi pa niti ne ve, da to tekmovanje sploh obstaja. Najboljši gozdni delavci, sekači, se že od leta 1970 merijo na fizično in tehnično zelo zahtevnem svetovnem prvenstvu gozdnih delavcev, ki sta ga prvič priredili Jugoslavija in sosednja Madžarska. Od takrat dalje so ga nekaj časa prirejali na tri leta, zdaj pa ga na vsaki dve leti gosti druga država.

Pravkar smo se vrnili s svetovnega prvenstva iz čudovitega mesteca Brienz ob istoimenskem jezeru v Švici, kjer si je naš mladinec Andrej Oblak, sekač, zaposlen v SGG Tolmin, v eni od tekmovalnih disciplin prislužil naslov svetovnega prvaka, v dveh pa se je povzpел na tretjo stopničko.

Kaj to pomeni za nas? Slovenski tekmovalci, ki so se morali najprej izkazati na državnem prvenstvu, so upravičili svoje medalje, kar dokazuje, da v Sloveniji dobro deluje predvsem izobraževanje gozdnih delavcev, da so naši sekači strokovno usposobljeni in profesionalni, s čimer več kot odlično zastopajo našo državo. Pri tekmovanju seveda ne gre zgolj za samo tekmovanje, ampak za sodelovanje, podporo, spodbujanje, učenje in prenašanje znanja na druge. Obenem se poudarja varnost pri delu, saj je motorna žaga eno od najnevarnejših orodij, s katerim je nujno treba zares dobro rokovati. Sodniki niso pozorni le na napake tekmovalcev, ampak jih tudi nepravilno rokovanje z orodjem lahko šteje medalje. Spretnosti in izkušnje, ki ji s treningi in tekmovanji dobijo sekači, jim še kako koristijo pri samem delu in pri poučevanju mlajših.

Povsem običajen fant, ki je zaposlen kot sekač in prosti čas porabi za urjenje z motorno žago, je postal svetovni prvak! Mar ni to nekaj, na kar smo lahko Slovenci zares ponosni!?

Več o samem tekmovanju v naslednji številki Viharnika, kaj so povedali člani naše ekipe, pa lahko slišite (in preberete) tudi v arhivu oddaj Prvega programa Radia Slovenija pod Nedeljsko reportažo in v Gozdarskem vestniku.

Srečanje upokojenih delavcev GG SG

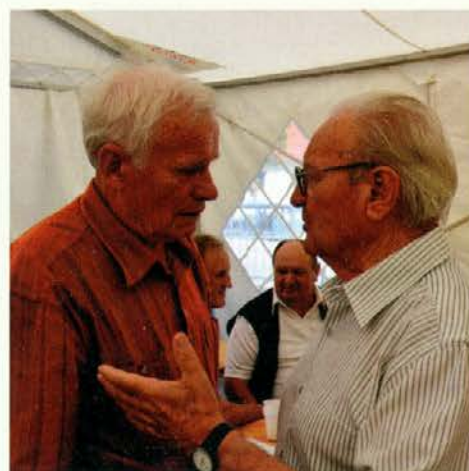
Marta Krejan Čokl, prof.

Podjetje s(m)o ljudje – tako je bilo, je in bo. Zaposleni v Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec se še kako zavedamo pomena posameznika, ki je pomemben delček mozaika, ki ga ustvarjamo že toliko let.

Za naše upokojence bi kar težko rekli, da so upokojenci, saj niti za trenutek niso prenehali biti aktivni; še vedno se vsako leto srečujejo, sodelujejo med sabo in z zaposlenimi, živijo s podjetjem, kjer so preživeli toliko svojih let, spremljajo dogajanje ter znajo svetovati. Letošnje srečanje so organizirali v okviru Koroškega turističnega tedna v Črni na Koroškem, in sicer v nedeljo, 10. 8. 2014. Množico tako upokojenih kot še vedno zaposlenih so pozdravili direktor GG SG Silvo Pritrznik, ki izredno ceni povezanost ljudi v podjetju, županja Črne na Koroškem mag. Romana Lesjak in predsednik Kluba upokojenih koroških gozdarjev Jože Logar. Na prireditvi, ki sta jo popestrila harmonikar in vokalna skupina Rute, katere članica je prav tako naša upokojenka Ida Robnik, so podelili nagrade vsem jubilarantom, ki jim tudi mi želimo veliko zdravja in aktivnosti še naprej.

Več fotografij lahko najdete na naši FB-strani

<https://www.facebook.com/ggslovenjgradec> in galeriji slik flickr <https://www.flickr.com/photos/120450699@N03/>.

Pogovori so tudi resni.

Pozdrav Jožeta Logarja je s pesmijo pospremila vokalna skupina Rute.

Silvo Pitržnik, direktor GG SG, v pogovoru z mežiškim županom Dušanom Kreblom in črnjansko županjo mag. Romano Lesjak.

Francka Merkač, ki je skupaj z Jožetom Logarjem in Treziko Strmčnik vodila podeljevanje nagrad jubilarantom, je z veseljem stisnila roko Hubertu Dolinšku, našemu bivšemu direktorju.

Ni slabo biti "penzionisti!"

Le o čem klepetajo?

Za okrepčilo smo si poleg kosila lahko privoščili tudi tradicionalno friko, ki se je kuhala na lesenih štedilnikih, ti pa so se potem, ko so "dogoreli", spremenili v mizice.

Naša dekleta

„Na zdravje!“

Lepo se je srečati ...

Prijetno kramljanje; na desni naš pisec Marjan Čuješ

Za veselo razpoloženje je skrbel harmonikar Niko Krajnc.

Informativni gozdarski storži v juliju in avgustu 2014

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.

ZGS OE SG

Od nas se poslavlja letošnje poletje. Na Koroškem, pa tudi drugje po Sloveniji smo preživeli dva bolj vlažna poletna meseca. V juliju so Korošce in Korošice mokrile deževne padavine v obliki normalnega dežja, neviht, rosenja v kratkih in malo daljših časovnih obdobjih lokalno različno v 17 dneh, v avgustu pa v 16 dneh. V juliju Koroščem nevihte niso povzročale večjih težav, so pa moč vetra in nalivov občutili 29. in 30. julija v slovenski in hrvaški Istri ter ostalih primorskih krajih. Časovno bolj obilne kot količinsko so bile avgustovske padavine, ki so zaradi prestopanja bregov potokov tudi v posameznih predelih Koroške povzročile škodo na cestah, poplavljenе so bile tudi posamezne hiše. 3. avgusta se je skoncentrirala zračna vlaga med Pliberkom, Uršljo goro, Dravogradom in Mežico, okoli 14. ure je začelo nenormalno ulivati. Na Prevaljah je padala kot lešnik debela toča, nanese material pa je zadelal cevne propuste čez ceste na potokih na obeh straneh kraja. Sunkovit je bil tudi veter, ki je v gozdu podrl posamezno po žledu narahljano drevje. Prevalje so bile v manj kot pol ure v vodi in blatu. Nedeljsko neurje je bilo popestrjeno tudi z zelo močnimi strelami. Na robu Navrškega vrha nad Čečovjem je strela zgrešila mlinarjevo lipo in si poiskala pot v bližnjo hišno električno napeljavo. Brez električnega toka in internetne povezave niso bili samo Mlinarji, temveč tudi bližnji sosed. Naliv so občutili tudi Lešanarji v torek popoldan (5. 8. 2014), ko se je v bližini Leš "utrgal oblak". Meteorna voda je zalila nekaj hiš na Lešah pri Prevaljah. Domačini ne pomnijo, da bi z zgoraj ležečih travnikov padavinska voda odtekla po gozdnih tleh izven jarkov in strug v dolino. Težave so imeli z odvečno vodo in zemeljskimi plazovi v dravograjskem in radeljskem koncu tudi 13. avgusta. Ta dan se je gladina Drave v Dravogradu dvignila do kritične točke, a poplavlila ni, so pa imeli velike težave z njo v spodnjem delu (Maribor, Ptuj). Daljše deževno obdobje je bilo od 8. do 11. julija, bolj deževno je bilo tudi zadnja julijska dneva. Bolj suh je bil le

Po žledu popolnoma polomljena stoletna murva pri Navršniku na Navrškem vrhu nad Ravnami na Koroškem se je popolnoma obrasla.

začetek julija. Avgusta je jasno do delno jasno vreme prevladovalo konec meseca, ostali dnevi so bili oblačni do delno oblačni z vmesnimi deževnimi vložki. Daljše deževno obdobje v avgustu je bilo od 12. do 15. avgusta. Temperature zraka na Koroškem v sedmem in osmem mesecu niso bile previsoke. V juliju so bile najnižje dnevne temperature od 7 (1. 7.) do 18 °C (29. 7.), najvišje dnevne od 13 (10. 7.) do 29 °C (7., 19., 20. 7.). V avgustu so bile izmerjene najnižje dnevne temperature v Šmartnu pri Slovenj Gradcu od 7 (18. 8.) do 17 °C (1. 8.), najvišje dnevne pa od 16 (14. 8.) do 29 °C (11. 8.).

Slabo vreme v juliju in avgustu je oviralo tudi terensko delo gozdarjev in izvajalcev del v gozdu. Revirni gozdarji so bili osredotočeni na izvajanje sanacijskega načrta po žledu poškodovanih gozdov s poudarkom na preventivne ukrepe prekomerne razmnožitve podlubnikov. **Velika prisotnost vlage v zraku in tleh ter ekstremni intervali hladnega in toplega zraka so kljub zelo veliki količini poškodovanega drevja onemogočili prekomerni razvoj lubadarjev. Moten je tudi njihov razvoj. Sreča je bila tudi, da je po žledu**

V kontrolno-lovnih pasteh je bil ulov malih in velikih lubadarjev slab.

Opisni tabli na prelazu Radelj – začetek slovenskega dela evropske pešpoti E6.

polomljeno in poškodovano drevje konec februarja in v začetku marca bilo še v mirovanju in da se po njem še niso začeli pretakati sokovi. Na takem drevju pride do hitrejšje osušitve lubja, pogoji za razvoj podlubnikov so omejeni. V primeru vročega in sušnega obdobja bi imeli tudi v našem območju tri generacije podlubnikov. To se je zgodilo lani, ko so se v jesenskem času pojavila žarišča po malih lubadarjih poškodovanih dreves v razvojni fazi mladovja na sušnih predelih tudi tam, kjer že dolgo ni bila izvedena sečnja.

Zemeljski plaz na gozdni cesti v Radeljskem jarku (8. 8. 2014)

Kljub neugodnim vremenskim razmeram za razvoj podlubnikov ne smemo biti brezbržni vsi, ki delamo v gozdu. Pravočasno izvedena sečnja in spravilo poškodovanega drevja iz gozda, temeljito izveden na odločbi podan gozdni red in takojšnji odvoz hlodovine – predvsem iglavcev – iz gozda v nadaljnjo predelavo, so najbolj učinkoviti ukrepi preprečitve prekomerne razmnožitve podlubnikov.

Letošnje zelo vlažno vreme zelo ugodno vpliva tudi na razvoj najrazličnejših gliv – ne samo gob (jurčki, lisičke ...), temveč tudi ostalih, ki si najdejo svoj življenjski prostor v koreninah in na drugih delih dreves. Veliko gliv se z vlago širi tudi na zelene dele dreves (rje, plesni, osipi iglic in listov ...). **Strokovnjaki za glive pa tudi terenski gozdarji**

ugotavljamo, da se na poškodovanih listavcih, ki ne predstavljajo velike nevarnosti za razvoj bolezni v večjem obsegu za gozd, letos pojavljajo najrazličnejše glive, ki zaradi razgrajevanja zmanjšujejo vrednost lesa. Pa tudi energetska vrednost lesa, v katerem so glive, se zmanjšuje. Lastniki gozdov, gozdarji javne gozdarske službe vam priporočamo, da kljub na odločbi podanemu roku sečnje do 15. 5. 2015 izvedite posek listavcev še pred tem rokom.

V juliju in avgustu so gozdarji OE Slovenj Gradec izvajali popis poškodovanosti mladovja po divjadi na stalnih popisnih vzorčnih ploskvah. Rezultati bodo zagotovo zanimivi.

Nadaljevali smo s pregledom zdravstvenega stanja gozda. Pozorni smo bili na morebitni pojav kakšne nove bolezni na gozdnem drevju. Pregledali smo tudi semenske sestoje za pridobivanje semena za umetno obnovo. Ker so v višjih predelih, po žledu skoraj niso bili poškodovani. Semenski obrod v vseh semenskih objektih je bil zelo slab.

1. julija je bil izveden je tudi pregled zdravstvenega stanja sadik v drevesnici Omorika na Muti. Preglednika sta bila dr. Nikica Ogris z Gozdarskega inštituta Slovenije in Anton Lejko, gozdarski inšpektor v OE Murska Sobota, ki mu je bila za pregled dodeljena tudi koroška gozdna drevesnica.

Intenzivno poteka tudi obnova gozdnogojitvenih načrtov za po žledu močno poškodovane gozdove.

Gozdarji ZGS sodelujemo pri najrazličnejših projektih. Strokovnjakom Gozdarskega inštituta Slovenije in Biotehnične fakultete, oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, smo v veliko pomoč pri izvajanju najrazličnejših terenskih del. Za vinske mušice se ne zanimajo samo vinogradniki; za gozdarje

V drevesnici Omorika na Muti (1. 7. 2014)

Bukova starka

postajajo zanimive tudi plodove vinske mušice (*Drosophila suzuki*), ki niso avtohtone. **Naše avtohtone mušice zanimajo predvsem že deloma nagniti ali poškodovani plodovi, plodove vinske mušice pa samo zdravi plodovi, med njimi so gozdni sadeži – borovnice, maline, robide, jagode. V avgustu je potekala akcija ugotavljanja prisotnosti te mušice po vsej Sloveniji.**

Letošnji žled je poškodoval tudi veliko gozdnih učnih in drugih tematskih poti. Kljub temu so Turistična zveza Slovenije, Zavod za gozdove Slovenije, Gospodarsko interesno združenje – Pohodništvo in kolesarjenje – v sodelovanju z vlado RS – Direktoratom za turizem in internacionalizacijo – objavili razpis za izbor za najboljšo tematsko pot v letu 2014. Prijavitelji so morali poslati prijavo izbranih poti na območno enoto ZGS do 5. septembra 2014. O izboru naj poti v OE Slovenj Gradec vas bomo še seznanili.

Gozdarji ZGS smo sodelovali tudi na letošnjem živilskem in kmetijskem sejmu AGRA v Gornji Radgoni. Javnost smo seznanili s potekom sanacije letošnjega žledoloma in opozorili na nevarnosti pri delu v poškodovanih gozdovih. **Izvedli smo tudi državno tekmovanje v gozdarskih veščinah za lastnike gozdov. Ekipa OE Slovenj Gradec je zasedla 2. mesto. Sestavljali so jo Mirko Komprej z Javorja (Črna na Koroškem), Ivan Praznik z Orlice na Pohorju in Martin Medved iz Šoštanja.**

Sodnika sta bila tudi Janez Kodela in Matevž Petrič. Vodja koroške ekipe je bil Avgust Kunc.

Julij in avgust sta dopustniška meseca, a sta bila kljub temu gozdarsko pestra – v julijsko-avgustovskih storžih je podanih samo nekaj zanimivih dogodkov, veliko je bilo tudi vsakodnevnih rednih aktivnosti!

Mokro srce pri jelki

Jerneja Čoderl, univ. dipl. inž. gozd.

ZGS OE SG

Pri sečnjah v spomladanskem času sem večkrat opazovala hlode jelke na sečiščih in na deponijah ob cestah. Pri več zelo debelih prvih hlodih, "ritinah", je moja pozornost pritegnil pojav mokrega srca. Pomislila sem na zmanjšano vrednost lesa, ki jo mokro srce povzroči, in kaj o pojavu vemo.

Jelka je drevesna vrsta, ki je v koroških gozdovih dobro zastopana, v lesni zalogi gozdov v Sloveniji je njen delež okoli 8 %. Tržna vrednost jelovega lesa zaostaja za lesom smreke v povprečju 10 EUR po m³ hlodovine. Les jelke ni smolen, kemijsko je nereaktiven.

Pri jelovih hlokih opažamo pogost pojav napake lesa, ki jo imenujemo mokro (tudi vodno) srce, ki znatno omejuje uporabo jelovega lesa. Mokro srce in pogost pojav pokanja (kolesivost) sta najvažnejši napaki jelovega lesa, ki zmanjšujeta njegovo vrednost in donosnost jelovih sestojev.

Za jelko velja, da ima neobarvano, zelo suho jedrovino in zelo vlažno beljavo. O "normalnem mokrem srcu" govorimo, ko obravnavamo mokrino pravilne oblike, ki je obdana s suho cono na lokaciji neobarvane jedrovine. Ko se mokrina iz jedrovine jezikasto širi v beljavo, pa obravnavamo "patološko mokro srce". Mokro srce sega pri jelki do višine okoli 16 m.

Mokro srce je pogojeno s starostjo jelovih dreves, večja se z debelino in poškodovanostjo drevja. Večja debelina je pogosto povezana z večjim številom napak pri višji starosti drevesa. Patološko mokro srce se običajno iz korenin širi navzgor po deblu in je posledica bakterijske okužbe na mestu poškodb korenin. Za vdor bakterij so lahko vzrok tudi poškodbe debla jelke in krošnje. Najprej se v suho jedrovino naselijo aerobne bakterije (za svoje preživetje potrebujejo kisik), sledijo semiaerobne in slednjič anaerobne bakterije. Vlažnost lesa se ob naselitvi bakterij spreminja. Težava je, da bakterij ne najdemo le v mokrem srcu in zato ne moremo trditi, da so edini vzrok za njegov pojav. Pojav mokrega srca je gotovo pogojen tudi z razvojem rdeče trohnobe in štorovke.

Mokro srce se obarva sivorjavo, obarvanost je posledica oksidacije fenolnih snovi, ki nastajajo pri bakterijskem razkroju.

Pri hlokih jelke, kjer je opaženo mokro srce, zaznamo značilen neprijeten vonj, ki

je posledica delovanja bakterij, ko nastajajo maslena, mlečna, propionska in očetna kislina.

Les mokrega srca praviloma ni mehansko oslabiljen, je pa čas sušenja daljši, pogosta je kolesivost.

Mokro srce pri jelki nastaja najhitreje v času intenzivne, bujne rasti drevesa, v času intenzivnih procesov v celicah.

Mokro srce, ki prodira v beljavo, ovira transport vode po deblu v krošnjo in povzroča postopno odmiranje krošnje oz. drevesa.

V razmislek: starejša drevesa pomenijo več lesne mase, se pa s starostjo s pojavom napak zmanjšuje njihova vrednost.

Kdaj drevo posekati, je pomembna strokovna odločitev gozdarjev in lastnikov gozdov.

Vir: Niko Torelli, Željko Goršek, Primož Oven in Maks Merela: Mokro srce pri jelki, revija *Les*, št. 57, leto 2005.

Mokro srce pri starih drevesih – mokrina sega skoraj do skorje.

Normalen obseg mokrega srca pri jelki

Ljudsko verovanje olcarjev na Pohorju in Kozjaku

A vi verjamete v to?

Jelka Pšajd, višja kustosinja,
Pomurski muzej Murska Sobota

V letu 2013 smo od marca do decembra snemali/dokumentirali način življenja gozdnih delavcev v gozdnatih delih Pohorja in Kozjaka ter vmesnega ravninskega prostora. Pod vodstvom strokovnih sodelavk, revirnih gozdark Zdenke Jamnik in Jerneje Čoderl iz Zavoda za gozdove iz radeljske enote, smo zbirali pripovedi o delu v gozdu, nekaj je bilo posnetih prikazov preteklega in sodobnega dela v gozdu in vsebin, tesno povezanih z gozdom in delom v njem – duhovna in socialna kultura, odnos do gozda in oris *olcarja* – delavca.

Enourni film *Živeti z gozdom: Olcarji – trde roke in mehke duše* je bil javnosti maja tega leta predstavljen v Vuhredu. O tem je v eni izmed prejšnjih števil *Viharnika* kolegica Zdenka Jamnik tudi že pisala. S tem prispevkom pa želim predstaviti tisti del *olcarjevega* vsakdana, ki ni otipljiv, še manj viden, pa vendarle prisoten v spominih in pripovedovanjih starih gozdnih delavcev, njihovih žena in kmetov. Ob številnih zbranih pripovedih me je najbolj zanimala duhovna kultura, ko so se spominjali gozdnih pojavov, povezanih z delom v gozdu: škopjenki, divja jaga, križ na panju in sv. Rok – zavetnik sekačev. Sicer so pripovedovali tudi o divjem/gozdnem možu, truti, coprnica, prestavljanju mejnikov, povodnem možu in vilah, ki pa kot folklorne pripovedi niso bile neposredno povezane z delom v gozdu – bolj s širšim družbenim in družinskim življenjem gozdnih delavcev – in me kot take v tem kontekstu niso zanimale. Presenetilo me je pripovedovanje o gozdnih pojavih predvsem zaradi moje predpostavke, da gozdni delavec ob težkem delu in skromnem vsakdanu ni imel časa in volje verovati/verjeti oziroma se srečevati z gozdnimi pojavi.

Materialno in socialno življenje gozdnega delavca in njegove družine je bilo skromno. Na delo so hodili peš, s kolesom ali motorjem (avtomobilov niso imeli; kasneje je bil organiziran prevoz s kombiji). Plača je bila vezana na normo, v

Olcarja med obema svetovnimi vojnama v pohorskem gozdu.
Fotografija v zasebni lasti.

različnih obdobjih je njena višina nihala v primerjavi s plačo tovarniškega delavca ali delavca v kamnolomu. Njihova bivališča so bila skromna in majhna, v družini je bilo več otrok. Skromnost se kaže tudi v tem, da so dopust uporabili za dela doma (na polju, gozdu, okrog hiše) ali za plačilo v zasebnem gozdu, ne počitnikovanje. Udeleževali so se sindikalnih izletov, vesel pa je bil plačilni dan za celo družino. Navadno so delavci ta dan zapili, žene pa so si nakupile potrebščine za cel mesec (posebej ženske v Hudem Kotu na pohorski strani). *Olcar* je trdo delal, posebej pozimi je bilo težko delo v snegu in mrazu, rad je imel delo v naravi oziroma gozdu; rad je kaj popil, posebej na plačilni ali praznični dan; bil je formalno neizobražen; znal je spoštljivo delati z gozdnimi drevesi in skrbeti za gozdni red. To so bile njegove karakteristike, ki so se izražale tudi v socialnem stanju.

Prostor, v katerem smo dokumentirali način življenja gozdnih delavcev, širše geografsko zajema Dravsko dolino z manjšimi enotami: gorati svet severnega Pohorja ali Dravsko Pohorje (Sv. Anton na Pohorju, Hudi Kot, Zg. Orlica, Šentjanž nad Dravčami, Sv. Primož na Pohorju), hriboviti Kozjak (Pernice, Sv. Trije kralji, Sv. Primož nad Muto) ter vmesni nižinski svet (Sv. Vid, Muta, Vuhred). Prevladuje hriboviti del z visokim deležem gozdnih površin, prevladujoče je gozdno gospodarstvo z živinorejo s skromnimi poljedelskimi možnostmi. Za del Kozjaka so značilni njegova obmejna lega, odmaknjenost od urbanih središč, slabša prometna odročnost in slabša kakovost lesa (kot na Pohorju). Hribovita dela Pohorja in Kozjaka sta naseljena z osamljenimi agrarnimi in neagrarnimi kmetijami v celkih, obdanih z obdelovalno zemljo in gozdovi, z

značilnimi starimi domačimi imeni.

Na začetku 20. stoletja so se začele zmanjševati njivske površine in pašniki na račun porasta gozdnih površin (največji na Sv. Primožu in Sv. Antonu na Pohorju). Širili so se sloji kočarjev, gozdnih in lesnih delavcev (najemniki). Povečana vloga gozda oziroma lesa je (v zvezi s pravilom) povečala vlogo konjereje. Do pojava gospodarske krize v tridesetih letih 20. stoletja se je večalo tudi število (vodnih) žag. Kmetije sredi obširnih gozdov v redko naseljenih območjih so bile avtarkično naravnane – samostojne in gospodarsko neodvisne. Tako je ostalo do vdora kapitalističnega gospodarjenja, zaradi gospodarskih (in osebno družinskih) vzrokov so nekatere kmetije začele propadati in postale so žrtve prekupčevalcev in špekulantov. V gozdnato bogati pokrajini je gozd, odkar je postal primarni vir dohodkov, prispeval k poglobljanju družbenih razlik med tistimi, ki so imeli večje, in tistimi, ki so imeli manjše gozdne površine. Odvečna delovna sila je iskala in našla zaposlitev v sečnji, žagarski dejavnosti, pravilu lesa, prevozu in predelavi lesa.

Odvzem zasebnih zemljišč (z razlastitvijo veleposestnikov, neagrarnih lastnikov in kmetov), ki so postala družbena, se je začel po drugi svetovni vojni. Podržavljene gozdove je upravljal in zanje skrbel GG (gozdno gospodarstvo), ki je poleg gojitvenega dela, sečnje in spravila v gozdu skrbel tudi za gradnjo gozdnih kamionskih cest, ki so razširile svojo funkcijo na javne ceste. TOK (temeljni obrat za kooperacijo) je upravljal gozdove v privatni lasti; imeli so delavce za gojitvena dela, urejanje gozdnih cest, odkazilo in obvezen odkup lesa. Še po drugi svetovni vojni so ljudje živeli od

panog, povezanimi z lesom: prodaja lesa (lesni trgovci), predelava lesa (žage), spravljanje lesa (gozdni delavci), prevoz lesa (furmani, splavarji); zaradi kamninske sestave je bilo razvito tudi *pruharstvo* (delo v kamnolomih v Hudem Kotu), posamezniki pa so se zaposlovali tudi v nekaterih bližnjih industrijskih obratih.

Vendarle pa je treba zapisati, da sta skromno materialno življenje in odročnost *olcarjevega* življenjskega prostora od večjih urbanih središč pogojevala tudi verovanje v gozdne pojave in njegov pomik v osemdeseta leta 20. stoletja do danes.

Križ na panju

Poleg verovanja, da križ varuje pred nočno jago tako, da stopiš ali sedeš nanj

Bivališče gozdnega delavca v Hudem Kotu v šestdesetih letih 20. stoletja. Foto: Franc Bračič. Hrani Župnijski urad Ribnica na Pohorju.

(in postaneš neviden), so gozdni delavci verjeli tudi, da vrag ne bo sedel ali se pripeljal nanj in si obrusil krempljev, da bodo varni pred nočnimi prikaznimi in škopjenki. Zjutraj, preden so začeli s podiranjem, so rekli "Bog daj zdravje, srečo" ali pa z roko naredili križ (tudi ko je drevo padalo).

Križe so sekali s prepričanjem, da bo zraslo drugo drevo, in s spoštovanjem do lesa – s križem se je drevo poslovilo od zemlje (ker je dolgo raslo). Križ je bil zahvala za delo brez nezgod ali varovanje pred njimi. Križ so zasekali zaradi jeze ali dolgega časa pa tudi iz navade vsako soboto opoldan, ko so končali z delom. Če panja niso dobro odrezali, so ostale *burkle*; rekli so, da bo na takšen panj sedel vrag. Potem je sekač moral tak panj popraviti in očistiti ostankov lesa. Panj, v katerega je bil vsekan križ, je tudi prej strohnjel zaradi vlage, ki se je nabirala v njem.

Osebe, ki so to delale, so bile različne: drugi (navadno oče, delovodja), stari *olcarji* oziroma samo sekači in pripovedovalci sami. Vendar pa tega tudi ni delal vsak delavec. Nekateri o tem niso niti slišali niti

niso nikogar videli to početi. Razlaga tistih, ki so križ še delali v času svojega službovanja, je naslednja: "Tisti križ je tam ostal. Nobeden ga ne more odnesti. Če ne koristi, škoditi tudi ne more."

Različni so bili tudi panji s križi: vsak panj podrtega drevesa, samo debelejši panj, na prvi panj posekanega drevesa, na zadnji panj posekanega drevesa. Križi so se pojavljali tudi na različnih krajih v gozdu: na mestu, kjer sta se soseda prepirala za mejo, na nevarnejših mestih (za katere so verjeli, da jim bo tam Bog pomagal) ali pri cesti (to ni bilo namenjeno samo gozdnim delavcem, ampak vsakemu, ki je šel ponoči mimo).

Danes je verovanje v moč križa izginilo, prav tako njegovo izsekavanje, posamezniki pa še vendarle to počnejo. "Še sedaj, če katerega malo *matra*, naredi križ gor. Tako si se nečesa rešil. Še večkrat ga kje vidiš. Pa včasih še delam, saj ne veš, pa narediš. Se menimo, če bi katera divja jaga prišla, bi se pa dol usedel."

Škopjenk

Škopjenka (vraga) so videvali letati po zraku navadno ponoči ali zgodaj zjutraj v podobi vetra oziroma dima, ognja oziroma žareče kepe, zvezde repatice ali žareče metle kot znak, da nekdo umira. "Škopjenki? Ja, ja. A vi verjamete v to? Jaz sem enkrat bil gor na eni strehi, smo pa za dekl'cami gledali, ko se pripelje pšššš, se je posvetilo zadaj ... pa sem šel dol s strehe. Ogenj. Ne vem, kaj je pomenilo. Jaz sem ga videl." Tisti, ki so ga videli, vanj niso verjeli in si razlagajo, da se utrne zvezda, nebeški pojav, da so to stare *bajže*, bajke, neke vrste elektrika, nedoločljive prikazni. Pojava jih ni bilo strah. Spominjajo se tudi pripovedovanja starejših ljudi, da je škopjenk v podobi žareče metle tisti otrok, ki je umrl pred krstom. Govorili so tudi, da je škopjenk velik ptič z dolgim repom, ki leta ponoči. Ko je nanj posvetila luna, se je videlo, kot da gori. Videli so zato, ker se ob kapelah niso prekrizali (navada je bila, da so se, ko so šli mimo kapele, prekrizali ali pa sneli klobuk), govorili so tudi, da vidiš, če verjameš. Nekateri ga niso nikoli videli, posamezniki o njem niso nikoli slišali in sploh niso vedeli, kaj to je.

Divja jaga

O divji jagi so gozdni delavci slišali govoriti, nihče je ni videl. To je bila prikazen; glasno je pokalo v gozdu, tudi na kraju, kjer soseda nista imela urejenih odnosov zaradi meje. Slišali so pasji lajež, kot bi šlo mimo celo krdelo volkov. Trop volkov te je lahko zgrabil in človek je izginil. Da si se obvaroval, si legel v *glajs* (sled od voza) ali sedel oziroma stopil na panj s križem.

Sv. Rok

Sv. Rok je bil zavetnik gozdnih delavcev – sekačev, *olcarski patron*. Njegov dan je bil *olcarski praznik*. Na ta dan hudokotški gozdni delavci v gozdu niso delali. "To je bila že tradicija." Niso se premikali po gozdu, na ta dan niso podirali dreves. Nekateri iz trme niso prišli na delo. "Če so rekli, da morajo priti delat, so pa prišli v gozd samo sedet. Kaj bi se zgodilo, če bi delali? To so pa vraže. To so si sami vzeli te dneve. Niso jim mogli dopovedati, da oni svojega praznika ne bi praznovali. Poleg katoliških so oni še svoje imeli zraven." Kaj so počeli ta dan v Hudem Kotu, je bilo odvisno od revirnega gozdarja. Če so že kaj delali, so *holcali* (ročno so spravljali podrta drevesa do ceste) ali popravljali gozdne vlake. "Običaj je bil tak, od starih *olcarjev*." Na začetku, takoj po drugi svetovni vojni, so ostali *olcarji* doma, dan je bil plačljiv, kasneje so jim ga šteli kot dopust. "Da je boljše, da si doma, kot da bi si kaj naredil." Ker so imeli normo, so potem ta dan morali kasneje dodelati. Nekateri posamezniki (skupina) pa so na ta dan delali, ker so praznoval en dan prej cerkveni praznik veliko gospojnico, zato rokovega niso praznovali. Kasneje so delavci na rokovo delali v gozdu, na večje cerkvene praznike pa ne. "Še vem, ko smo dobili kontrolo. Velka gospojnica, drugi *den* je pa Rok. Na veliko gospojnico *tak in tak* nismo delali, drugi *den* pa je *holcarski praznik Rok*. Pa pride direktor na teren, pa nobenega *holcarja* ni bilo videt. Jaz sem *glih* amerikanko imel v *šraufštoku* in jo pilil. Pride noter. Pa je vprašal, zakaj ne delamo. Sem rekel, da je praznik, naj se zmeni z delovodjem. Sta se zmenila, je rekel, da je v redu, da nismo kje v kakšni gostilni, da orodje pripravljamo za naslednji dan." Najdlje se je kot praznik ohranil v Hudem Kotu, druge skupine gozdnih delavcev tega dneva niso več praznovale in so delale.

Tudi v zasebnih gozdovih lastniki navadno na ta dan niso sekali, so pa *štrafali* (spravljali les z živino do ceste). Tudi žage niso pilili na ta dan. Verjeli so namreč, da če boš na rokovo delal, se boš ponesrečil, usekal, rekli so: "Sv. Rok nas čuva rok in nog!" Če bi na ta dan podirali, bi se lahko zgodila nesreča in bi nanje padlo drevo. So pa *olcali*. "Se je naredila nesreča pri sosedu *glih* na tisti dan. Ko sta delala na rokovo, je *dreva* čez hrib padla, se dvignila in padla na enega starega delavca in ga je tam v gozdu ubilo." Če bi na ta dan delali, so hudokotški *olcarji* verjeli, da jih bodo bolele roke. Starejši ljudje so govorili, da bi pritekla kri iz smreke, če bi na rokovo delali.

Na kmetiji Sušec v Podgorju

Mirko Tovšak

Kmetija Klančnik, ki jo domačini bolj poznajo pod domačim imenom Sušec, leži na sečišču ceste, ki pelje iz Podgorja proti Slovenj Gradcu, in ceste, ki se pri Breznikovi kapeli odcepi proti Suhemu dolu. Na njej že skoraj 40 let kmetujeta Miha in Ivica Klančnik. Njihov dom smo pred kratkim obiskali, ker smo izvedeli, da sta se poleg tradicionalne govedoreje podala na pot zelenjadarstva. In imeli smo kaj videti.

Vzorno urejeni nasadi zelenjave

Gospodar Miha je prevzel kmetijo leta 1986, ko so na njej gospodarili še njegovi starši. Pred tem je našel svojo zaposlitev v Lesni Slovenj Gradec, vendar mu kmečke korenine niso dale miru, da se ne bi lotil tudi kmetovanja. Ko je spoznal svojo življenjsko sopotnico Ivico, sta začela skupno pot obnove kmetije. Najprej je bilo treba poskrbeti za nov dom, ki sta ga zgradila nedaleč ob stare hiše, ob njem zgradila nov hlev in objekte za spravilo kmetijske mehanizacije. Njuna prva usmeritev je bila govedoreja z intenzivno pridelavo mleka. S tem namenom sta posodobila hlev in molžo z molziščem in hladilno tehniko. Tako je postala kmetija Klančnik ena izmed vzorčnih kmetij s sodobno tehnologijo v pridelavi mleka. Takrat je mleko direktno s kmetije odvažala Mlekarna Maribor, danes pa preko Koroške kmetijsko gozdarske zadruge letno oddajo v Mlekarno Celeia Arja vas okrog 160.000 litrov mleka. V hlevu redijo nekaj nad 60 glav goveje živine, pretežno krav mlekarič črno-bele pasme, letno pa vzredijo tudi okrog 15 govejih pancev.

Domača hiša Klančnikovih sredi zelenja in grmičevja

Kmetija je nastala iz dveh ločenih kmetij. Tako je na domači Klančnikovi kmetiji gospodar Miha podedoval cca 20 ha obdelovalne zemlje, žena Ivica pa jo je po delnem odkupu Štrucove kmetije obogatila še z dodatnimi 11 ha. Poleg tega kmetija zajema še 18 ha gozda (tudi del tega gozda izhaja iz kmetije Štruc na Gmajni). Skupne površine torej zadoščajo za preživetje celotne družine, čeprav sta se obe hčerki, ki sta se rodili v njunem zakonu, že osamosvojili in se ne ukvarjata s kmetijstvom. Veliko pa na kmetiji pomagajo vnučki. Kar štirje so, ki so se rodili obema hčerkama. Še največ pa pomaga vnukinja Taja, ki je gospodinji Ivici tako rekoč desna roka na področju pridelave zelenjave.

Nenehno iskanje novih možnosti za izboljšanje ekonomskega stanja kmetije je gospodarja Miha in gospodinjjo Ivico

pripeljalo do odločitve, da se preizkusita tudi na področju pridelave zelenjave in drugih vrtnin. Nabavila sta že pet rastlinjakov, v katerih pridelujeta največ jagode, paradižnik, papriko, buče, solato in še druge vrtnine, ki jih prodajata kar na domu. Pravita, da je zelenjadarstvo kar donosno, čeprav zahteva veliko angažiranost ne le v sami pridelavi, pač pa tudi na področju trženja. Vso zelenjavo namreč prodajata kar na domu, po potrebi jo tudi razvažata do bližnjih odjemalcev. Takšen način zahteva seveda dodatno angažiranje, vendar Ivica pravi, da je to zanj prijetna sprememba v načinu kmetovanja in da prav uživa v tej dejavnosti. Pri tem ji seveda gospodar Miha veliko pomaga, še posebej ko je treba vsako jutro razvoziti zelenjavo svojim rednim odjemalcem. Med njimi je veliko vrtcev, šol, trgovskih lokalov, predvsem

Vnukinja Taja je na kmetiji v veliko pomoč.

Gospodarja na kmetiji Miha in Ivica

tistih, ki jim ekološko pridelana domača hrana veliko pomeni in na tak način omogočajo širitev pridelave domače, zdrave hrane. Kot zanimivost naj omenimo še to, da kupci, ki se oglasijo na kmetiji, lahko sami izbirajo med sadeži in zelenjavo kar na vrtu ali rastlinjaku, kar jim

omogoča, da izberejo tiste sadeže, ki jim najbolj ustrezajo. S tem tudi kupujejo povsem svežo zelenjavo, ki je ekološko neoporečna.

Miha nam je zaupal, da je bil začetek kmetovanja na področju zelenjadarstva kar zahteven. Treba se je bilo usposobiti za

tak način kmetovanja, obiskovati različne tečaje in vložiti kar nekaj denarja za nabavo opreme in rastlinjakov. Kot pravi, mu je pri tem veliko pomagala svetovalna služba v Slovenj Gradcu s Simljanom Štrucem na čelu, za kar mu je še posebej hvaležen.

Ko smo odhajali s Klančnikove kmetije, nas je spremljalo spoznanje, da se da tudi na naših kmetijah marsikaj postoriti in z novimi idejami izboljšati ekonomski položaj kmetov. Na tak način bi lahko tudi izboljšali samooskrbo v naši domovini Sloveniji, saj se velik del sadja in zelenjave uvaža iz drugih delov sveta. Kvaliteta takšne zelenjave in sadja pa je vedno vprašljiva, saj nikdar ne vemo, kako so bili ti sadeži pridelani, izgubijo pa jo tudi s transportom, kar poveča onesnaževanje.

Na koncu priporočam našim potrošnikom domače zelenjave: oglasite se na Klančnikovi kmetiji in prav gotovo boste s postrežbo in nakupom zadovoljni.

Strokovna ekskurzija z Deteljico

Martina Cigler, dipl. inž. agr.

Foto: Tomaž Škorjanc

Odkar sodelujem z Društvom ekoloških pridelovalcev in predelovalcev Deteljica, je vsakoletna tema tudi tradicionalna strokovna ekskurzija, ki je vedno kvalitetna. Vedno izvemo in se naučimo kaj novega.

Tako sem se jim prvič pridružila lani, ko smo šli na Hrvaško, letos pa nas je pot peljala na južno Tirolsko. Ogleдали smo si štiri ekološke kmetije z različnimi usmeritvami. Tako smo se 2. septembra v zgodnjih jutranjih urah podali čez mejo, čez vso avstrijsko Koroško do prvega postanka v Bistrici ob Dravi na avstrijskem Koroškem. Cene za en požirek kavice in plačilo uporabe stranišča so bile "evropske". Ko bi bile vsaj slovenske plače na evropskem nivoju, smo pomislili ob tem. Pot nas je vodila naprej in začela sem občudovati gore, na katerih se je ponekod še svetil sneg.

Faichter

Tako smo prispeli v Toblach/Doblach na italijanski strani Tirolske, kjer smo imeli ogled prve kmetije. Behnarda Faichter je

osredotočena predvsem na pridelavo in predelavo žit, od tega na pšenico, piro in rž, peko kruha ter zelenjadarsko-sadjarsko usmeritev. Gospod Bernhard je povedal, da so kmetija s posebno usmeritvijo. Obdelujejo 12 ha zemljišč. Na 2,5 ha imajo posejan triplat – cigansko zrno, metuljnico z aromatičnimi semeni –, ki pa ni tako pomemben za tla kot detelje in lucerna. Pridelajo tudi 2 ha krompirja, 0,5 ha korenja in 0,5 ha rdeče pese. Triplat uporabljajo kot začimbni dodatek za rženi kruh in za mladi sir. Kmetijo obdelujejo na biološko dinamični način po smernicah Rudolfa Steinerja. Živine ne redijo. Za gnojenje površin sodelujejo z dvema kmetoma, katerima odstopijo 2 ha zelenih

površin ter slab krompir in slamo za krmo njihovih živine, v zameno pa dobijo živinski gnoj, ki ga kompostirajo. Gnojijo potem povečini s kompostom. Ker imajo dobro lokacijo, so sredi vasi, vse pridelane in predelane proizvode prodajo na domu, kjer imajo lično trgovino, kjer prodajajo tudi nekatere izdelke drugih kmetov. Triplat pa prodajajo tudi v pekarno in trgovinam na debelo.

Iz žita, ki ga pridelajo doma, trikrat tedensko pečejo kruh, večinoma ržen. V glavnem ga prodajo doma in v nekaj trgovinah na vasi. Imajo tudi stroj, ki očisti žito oz. loči zrnje od plev, s čimer pomagajo tudi drugim kmetom. Imajo še svoj mlin na kamne, s katerim meljejo

Navdušeni smo bili nad kruhom kmetije Faichter

Zadovoljni udeleženci ekskurzije

moko zase. Kruh smo tudi kupili in poskusili – triplat ima podoben okus kot janež, deluje pa tudi antiseptično. Poskusili smo tudi pšenični kruh s piro. Imajo 4-delno sušilnico s predalniki. Tako se triplat suši v dveh etažah, ko pride v tretjo, je že suh.

Zelenjavo in krompir prodajo nekaj na domu, nekaj pa velikemu obratu, ki trži ekološke pridelke. Imajo tudi bezeg in iz njega delajo sokove in marmelade. Za skladišče uporabljajo najete prostore stare pivovarne. Iz pirinih plev polnijo vzglavnike, ki so ročno delo. Ogledali smo si klet z veliko glineno pečjo ter pekarno. Veliko jim pomeni zadovoljstvo strank, ki se vračajo, ter tako potrjujejo, da so njihovi izdelki kvalitetni. S škodljivci nimajo težav. Pozimi, ko je minus 20–36 stopinj, ne ogrevajo vseh štirih etaž, da škodljivce odvrne hlad.

Moser

Potem nas je pot peljala še uro in pol naprej od Toblacha, kjer smo prispeli na ovčerejsko kmetijo Moser. Mladi gospodar z družino nas je lepo sprejel, poskrbeli smo za želodčke oz. si privezali dušo in prisluhnili gospodarju. Povedal je, da so se iz govedoreje preusmerili v rejo mlečnih pasem ovac ter da je glavna dejavnost proizvodnja ovčjega sira. V kletnih prostorih imajo urejeno sirarno, v kateri delajo en dan ovčji sir, drugi dan pa kravji sir, za katerega dobijo mleko z bližnje kmetije. Zanimivo je bilo videti sistem za molžo ovac. Drugače pa imajo tri leta star objekt za gostinsko ponudbo: na kmetiji lahko gostje praznujejo rojstne dneve, obletnice, birme in krste ter ostale dogodke. Od kmetije živi vsa družina, ki

tudi složno dela.

Milchhof Sterzing

Na tretji kmetiji nas je navdušila inovativna hiša, okoli in okoli obdana s steklom, sama hiša pa je zidana iz kamna. Stara je kakšnih 300 let. Na tej kmetiji se družina ukvarja z rejo avtohtonega sivega tirolskega goveda, in sicer krav molznic. Gospodar sodeluje še z enim kmetom, s katerim obdelujeta 40 ha površin, v skupnem lastništvu imata stroje in na tej kmetiji skupaj 35 glav govedi, za katere je v celoti odgovoren prvi omenjeni gospodar, ki mu pridno pomaga 18-letni sin. Hlev za prosto rejo je inovativno zgrajen, živalim omogoča udobno bivanje

in hranjenje. Na tej kmetiji me je navdušil robot za molžo krav. Z zanimanjem smo si postopek molže tudi ogledali, in presenetilo me je, da krave kar same od sebe čakajo na vrsto za molžo, verjetno se veselijo priboljška, ki ga dobijo, da molžo čim bolj mirno prestanejo.

Hackerhof

Na četrto kmetijo, ki leži najvišje, smo se peljali 1500 metrov visoko. Na kmetiji Hackerhof, katere gospodar je Land Bernhard, po poklicu mesar, imajo tudi lastno klavnico. Imajo 6 ha zelenih površin, 2 ha njiv in 3,5 ha gozda. Na kmetiji se ukvarjajo tudi s turizmom in imajo na voljo štiri apartmaje.

Sam gospod Bernhard je še vodja klavnice v Toblachu. Redijo lisasto govedo, sivo tirolsko govedo in imajo bika pasme limusine, znane mesne pasme govedi. Imajo še tri prašiče za lastno porabo oz. za predelovalni namen. Živino dajejo tudi na skupno pašo na planino nad Toblachom, kjer se pase živina z dvajsetih kmetij, od katerih lahko vsaka da na planinsko pašo 15 glav govedi.

Sodelujejo z dvajsetimi kmeti, ki njegovi klavnici prodajajo teleta. Meso je kakovostno, zanj pa imajo stalne stranke. Na kmetiji smo videli tudi posebno kosilnico za strmine, ki nas je navdušila. Z navdušenjem smo tudi fotografirali izvir Drave, ki je pod mogočnim tritisočakom.

Tako smo se poslovili od prekrasne gozdno gorate pokrajine, na kateri so se nam spočile duše in oči. Zlasti nas je navdušila povezanost tamkajšnjih kmetov, ki so brez nevoščljivosti, kar bi lahko bilo marsikomu pri nas v poduk in razmislek.

Kako renovirati 300-letno kmetijo

Ekološka tržnica v Dravogradu

Martina Cigler, dipl. inž. agr.

Da je opozarjanje o pomenu hrane, pridelane na ekološki način, obrodilo sadove, dokazuje tudi to, da je od 1. julija, ko je uredila vse formalnosti, ekološka kmetija Pehar iz Otiškega Vrha na ekološki tržnici Dravograd začela ponujati svoje izdelke – testenine, kekse in zelenjavo.

Pred kratkim se ji je pridružila še ekološka kmetija Brdnik, prav tako iz Otiškega Vrha. Tako sedaj lahko vsako sredo kupite pridelke omenjenih kmetij. Kmetijo Brdnik že verjetno poznate po kvalitetnem kruhu, Peharjevo pa prav tako po kvalitetnih keksih.

Če vas bo torej pot zanesla ob sredah tam mimo, le poskusite kako ekološko dobroto!

18. tradicionalni Ekofest v Celovcu

Martina Cigler, dipl. inž. agr.

Kot vsako leto sem se tudi tokrat odpravila obiskat naše sosede na avstrijsko Koroško, kjer se je odvijal že 18. Ekofest, ki je vsako leto večji. Navdušili so me ponudniki vegetarijanske hrane in sirov, pa tudi svežega in suhega mesa ni manjkalo. Tako sem doživela vso Evropo v malem. Na odru je bilo pestro, zanimiva pa so bila tudi predavanja veljakov, strokovnjakov in celovškega župana ter glasbe animacije in delavnice za otroke. Da se je tovrstno dogajanje tako dobro prijelo in je obisk zares zelo velik, je zadovoljen tudi nekdanji vodja projektov pri Bioernte, dr. Štefan Merkač, dobro poznan tudi slovenskim ekološkim kmetom. Pri sosedih je seme padlo na plodna tla, potrudimo se, da se bomo po njih zgledovali tudi mi.

Mikoplazmoza pri podganah

Martina Sušec Valentar, dr. vet. med.

Foto: Ida Robnik

Podgane kot hišni ljubljenci so se v zadnjem času zelo razširile, in sicer na račun njihove izredne inteligence in družabnosti. So zelo učljive, nezahtevne in s primerno vztrajnostjo jih lahko naučite marsičesa.

S procesom udomačevanja in selekcije so nastale številne variacije, ki se med seboj razlikujejo po velikosti, barvi, kakovosti dlake, obliki in namestitvi ušes. Na našem tržišču so najbolj priljubljene mongolske puščavske podgane.

Da dosežejo svojo življenjsko dobo (2–4 leta), pa moramo seveda zanje primerno skrbeti. Med njihove najpogostejše zdravstvene težave spadajo težave s kožo (praskanje, brezdlačna mesta, kraste kot posledica parazitov ali nepravilne prehrane) in dihalne težave.

Podgane prenašajo bakterijo *Mycoplasma pulmonis*. Nekatere podgane so samo prenašalci in klinično ne zbolijo. Obolevnost se povečuje s starostjo živali. Bakterija spada med manjše bakterije, po

Gramu se uvršča med negativne in spada v skupino aerobov. Posebnost te bakterije je, da je brez celične stene in je zato odporna proti večini antibiotikov, zato je zdravljenje zelo trdovratno.

Če se bakterija namnoži, povzroči respiratorne (dihalne) in reprodukcijske probleme. Bolezen nastopi večinoma v kombinaciji z drugimi bakterijami oziroma virusi. Infekcija se prenaša s kontaktom ali kapljično (aerosol). Ostali dejavniki, ki privedejo do izbruha bolezni, so stres, menjava okolja, oslabiljenost imunskega sistema, druge bolezni.

Obolele živali imajo naslednje

simptome: konstantno kihajo, težko in piskajoče dihaajo, pojavi se neješčnost in posledično izgubijo telesno težo, pojavi se rdeč izcedek iz oči ("krvave solze") in smrčka, držanje glave postrani (vnetje srednjega in notranjega ušesa).

Podgano moramo nemudoma peljati k veterinarju. Če te bolezni ne zdravimo dovolj hitro, lahko povzroči smrt živali.

Opomba: sestavek je zasnovan na podlagi pogovora z znanko, ki ima doma podgano s podobnimi težavami in bo v njem našla odgovore na svoja vprašanja.

Čebele pripravimo za zimo

Janez Bauer

Dnevi se krajšajo, jutra so že kar hladna in tudi cvetenje travnikov je ponehalo. Le ob robih gozdov in potokov čebele naberejo na obrobem rastlinju še kako grudico cvetnega prahu in kako kapljico medicene. Konec je čebelarske sezone.

V tem času morajo imeti čebele že dovolj hrane za zimsko zalogo. Preko zime ne medi nobena rožica, tudi tista ledena ne. Zaradi tega čebele celo pomlad in poletje pridno nabirajo medicino in cvetni prah. Shranjujejo ju v celice satja in pokrijejo z voščenimi pokrovc. To je njihova hrana za dolge zimske dni. Vse tja do maja naslednje leto jim mora zadostovati. Pa pride vmes čebelar in jim ob koncu paše, ko so medišča polna medu, vse to pobere in iztoči. Vrne jim prazno satje, zimske zaloge odnese, čebelice pa zopet na novo nabirajte medicino in se borite za svoj obstanek in preživetje. Ob tem odzemanju medu in satja seveda niso nič kaj vesele in svoje zaloge branijo do zadnjega. Čebelar je tako ob takem delu deležen kar precejšnje količine čebeljih pikov. Včasih zganjamo celo revolucijo in paniko, če nas slučajno piči ena sama čebela, čebelar pa mora ob pobiranju satja in delu s čebelami kar računati na določeno količino pikov. Takole nekje do dvajset, pa tudi več včasih, odvisno od načina dela. Čebelam se moramo namreč prilagoditi, jih spoštovati in z njimi ravnati v rokavicah, kot se temu reče. Takrat čebele čebelarja ne dojemajo

kot roparja ali sovražnika in temu primerno je tudi število pikov precej manjše. Kot dober gospodar mora čebelar po odvzemu medu tega nadomestiti s sladkorno raztopino. Pa šele potem, po točenju, tako da sladkor ne zaide v med. Nekako vsaj pet kilogramov medu ali predelanega sladkorja morajo imeti čebele vedno na razpolago. Za zimo pa jim moramo dodati vsaj 15 kg sladkorja, da bo dovolj zaloge za zimske dni. Ta sladkor jim dodamo že v avgustu ali v začetku septembra, saj si kasneje začnejo čebele urejati zimsko gručo in prerazporejati zaloge hrane.

Vsakemu kupcu moramo ponuditi le najboljše iz čebeljega panja. Tudi med, ki ga iztočimo, ni takoj za v kozarce in za prodajo. Stari čebelarji so rekli: Med se mora uležati. Natočimo ga v sode, potem pa posnamemo delce voska, ki priplavajo na površino. Prvič to naredimo dva dni po točenju, drugič dva tedna po točenju in tretjič, zadnjič, še čez dva meseca. Potem je med uležen in lahko ga nalijemo v kozarce in opremimo z etiketo. Vsak kozarec medu je trdo pridelan, pospremljen s piki čebel in včasih prav težaškim delom. Zato je to naš ponos, ponos na naše čebele. Vsak kozarec medu

opremimo z lepo etiketo, da se ve, čigav med je na polici. Tudi kupec bo z veseljem pogledal na polico in zadovoljnega kupca boste imeli vedno na obisku. Pa tudi to je, da je dober med vreden poštene cene, to je cena, ki je dogovorjena med čebelarji in je povsod enaka. Bi se človek zamislil, zakaj nekateri prodajajo med pod ceno. Je to vprašanje kvalitete ali pa enostavno ne cenijo dovolj svojega truda. Nekako sem preračunal, da te za vsak kozarec medu v povprečju piči ena čebela. Pa potem razmislite, koliko je med vreden.

Za zdrav zajtrk je čaj z žličko medu veliko boljši kot pa kavica.

Tradicionalno srečanje planincev in borcev na Graški gori

Mirko Tovšak

Zveza borcev NOB Velenje je v sodelovanju z ostalimi zvezami v okolici Graške gore tudi letos pripravila tradicionalno srečanje pod šotorom na gori jurišev, kot jo nekateri borci še danes imenujejo.

Tu so se namreč ob koncu druge svetovne vojne odvijale težke borbe z okupatorjem, saj je takrat XIV. divizija na svojem legendarnem pohodu na Štajersko osvobajala ta del ozemlja, ki so ga do tedaj trdno držali v rokah nemški okupatorji. Na tem pohodu je sodelovalo 1112 borcev, ki so se v zelo težkih razmerah v mrazu prebijali preko Graške gore na Štajersko. Veliko borcev je takrat tudi padlo, na Graški gori pa so domačini oskrbeli 50 ranjencev, ki kljub prizadevanjem Nemcev niso prišli v njihove roke.

Srečanja se je udeležilo nekaj tisoč borcev, planincev in pohodnikov iz Šaleške in Mislinjske doline. Slavnostni govornik na prireditvi je bil župan Mestne občine Velenje Bojan Kontič, med pomembnejšimi gosti pa smo lahko srečali tudi legendarnega generala Butaro, župane sosednjih občin, dosedanjega poslanca v državnem zboru Matjaža Zanoškarja in še nekatere druge osebnosti iz političnega in javnega življenja.

Bojan Kontič je v svojem nagovoru posebej poudaril pomen NOB, saj brez organiziranega boja proti okupatorju na strani zavezniških sil danes ne bi imeli svoje samostojne Slovenije. Zato borci

Pod šotorom na Graški gori se je zbrala množica pohodnikov.

Tudi konjeniki so prispeli na Graško goro.

Tudi takole oblečene udeležence smo srečali pod šotorom.

Delegacija borcev, planincev in občine Velenje je položila venec ob spomeniku padlim borcem XIV. divizije.

odločno zavračajo vsakršno potvarjanje zgodovinskih dogodkov iz druge svetovne vojne. Graška gora je po besedah Kontiča dvakrat v svoji zgodovini dajala zavetje oboroženim borcem za osvobajanje

Slovenije. Tako v drugi svetovni vojni kot tudi v času kratkotrajne vojne, ko je Slovenija razglasila svojo neodvisnost. Zato tudi borci ohranjajo tradicijo vsakoletnega srečanja tu na Graški gori.

Praznovanje 20. vuzeških dni

Anja Vajde, TIC Vuzenica

Tudi letos smo jih v avgustu priredili v čast našemu občinskemu prazniku, in to že dvajsetič. Jubilejna številka – in temu primerno je bilo tudi praznovanje. Letos se je v Vuzenici v slabih desetih dneh zvrstilo rekordno število prireditev – kar 53, sodelovalo pa je nekaj čez 30 društev in seveda veliko posameznikov. S ponosom lahko rečemo, da so vuzeški dnevi nekaj posebnega, tudi zato, ker koncept že dvajset let ostaja enak in še vedno se kaže, da je pravi in dober.

Letošnje vuzeške dni so zaznamovale številne okrogle obletnice, ki so sovpadale s praznovanjem, in ponosni smo na to. Naj omenimo le nekatere: 90 let Vaške godbe Vuzenica, 10. srečanje upokojencev Koroške pokrajinske zveze, 50 let ustvarjanja slikarja Štefana Kresnika in še bi lahko naštevali. Primerno našim jubilejnim vuzeškim dnevom pa je bil barvit in pester naš program. Bili smo priča številnim prireditvam: zabavnim, kulturnim, športnim, družabnim ... Zagotovo pa se je mnogim najbolj vtisnil letošnji koncert imenitne glasbene bire, prvič v zagotovo najbolj čarobnem ambientu Pistrovega gradu. Ostanki Pistrovega gradu so bili letos obnovljeni in uspešno smo jih odprli z nastopom odličnih pevk Rusalk ter

Pistrov grad

imenitnimi glasbeniki Kvartet klarinetov Claritet. Ta večer je požel navdušenje ne le domačinov, ampak tudi obiskovalcev širše s Koroške. Prav lepo smo se imeli tudi na zelo uspelem Dalmatinskem večeru, kjer nas je pozno v noč zabavala energična Tanja Žagar. Upokojenci celotne koroške regije so proslavili svojih 10 let prvič v Vuzenici in bili zelo zadovoljni z organizacijo in prijetnim vzdušjem. Proslavili smo častitljivih 90 let Vaške godbe Vuzenica, najprej s slavnostnim koncertom, zadnji dan pa še s parado prijateljskih godb. Mladi so se zabavali na že tradicionalni prireditvi Rock pred blok, bili smo priča praznovanju Marijinega vnebovzetja, pa Kamenski Slomškovi

nedelji, športniki so pripravili vrsto tekmovanj v športnem parku, tradicijo vsako leto obeležuje tradicionalni Rokov sejem, ki je letos potekal kar tri dni zapored ... Skratka, nikakor nam ni bilo dolg čas in zagotovo se je za vsak okus kaj našlo.

Veliko sodelovanja, kompromisov, zabave, druženj, praznovanj, veselja, zabave ... Pa tudi trdega dela. S ponosom lahko rečemo, da delujemo v razumnih okvirjih, smo racionalni, a z roko v roki tudi na skromen način dokazujemo, da se da pripraviti bogat program. Bogat predvsem po tem, da znamo združiti moči in biti strpni drug do drugega ter znamo poskrbeti tudi za to, da je vsem skupaj

lepo! Iskrena hvala v imenu našega župana Franja Goloba ter celotnega koordinacijskega odbora vsem in vsakemu posebej, ki ste praznovali z nami in nas počastili s svojim obiskom ter na tak ali drugačen način obogatili letošnje, jubilejne vuzeniške dni!

Družinsko kolesarjenje

5. srečanje igralcev KMN Brezno

Mag. Jože Marhl

V letošnjem avgustu je potekalo jubilejno, 5. medgeneracijsko srečanje igralcev malega nogometa Brezno.

Številne udeležence sta pozdravila in nagovorila organizator srečanja Benjamin Jakičič in župan Občine Podvelka Anton Kovše, ki je med drugim tudi predstavil letošnjo realizacijo večjih načrtovanih investicij.

Udeleženci so se pomerili tudi v malem nogometu. Prvo mesto je osvojila ekipa kapetana Roberta Krivograda, drugo ekipa kapetana Rafka Rožmana in tretje ekipa kapetana Zorana Gradišnika. Naj strelec je bil Danijel Jerbič, naj vratar pa

Rafko Rožman. Moderator srečanja je bil Grega Florjančič.

Odličen bograč je pripravil kar sam predsednik Društva za šport in rekreacijo Splavar Brezno-Podvelka Drago Selič. Posebnost tega srečanja je bila, da so bili vsi prisotni člani KMN Brezno in gostje v novih Adidasovih trenirkah, ki jih je nabavil organizator srečanja. Sledilo je prijetno druženje z obujanjem spominov na prijetne dogodke iz preteklih let.

Udeleženci 5. srečanja KMN v Breznu z županom Antonom Kovšetom (sedi v sredini)

Na prazniku piva in cvetja v Laškem

Vančy

Turistično društvo Laško nas je kot sorodno Turistično društvo Dravograd povabilo na svoj 50. praznik Piva in cvetja, ki je potekal ves teden, mi pa smo sodelovali na osrednji prireditvi v soboto, 19. julija.

Kot se za pravi praznik spodobi, smo se Korošci res dobro pripravili, da naredimo vtis in lepo kulturno popestrimo že tako dobro utečen praznik Laščanom. Zbralo se nas je za dva avtobusa in že po poti je bilo nadvse živahno. Muzikantje so v roke vzeli instrumente in že se je plesalo, kjer koli smo se ustavili.

V Laškem so nas lepo sprejeli organizatorji prireditve in nas popeljali na naš prireditveni prostor mimo številnih štantov. Priče smo bili mlademu paru, ki se je drugi dan poročil, in ker je bila nevesta že visoko noseča, ji je devetdesetletna

mamkica dajala še zadnje nasvete: "Ko boš jutri šla čez cerkveni prag, čim bolj drobčno stopicljaj. Ko pa te pripelje v svoj dom, pa široko zakorači čez prag, ker boš tako z lahkoto potem rodila in tudi prinesla mu jih boš lahko veliko – otrok, seveda."

Okoli prireditvenega prostora je bilo za posamezne skupine pripravljenih kar nekaj malih hišic, tudi za nas Korošce so pripravili dve. Tam smo mi gostitelje postregli z našimi avtohtonimi specialitetami: libeliško trento in koroškimi divjačinskimi klobasami ter z našim propagandnim gradivom. Ne vem, če je treba posebej povedati, da so nas pa oni obilno pogostili z brezplačnim laškim pivom. Našemu članu, ki je moral odgovoriti na nekaj zgodovinskih vprašanj o pivu, so člani društva pivovarjev podarili sodček piva.

Predstavili smo se z dve uri trajajočim kulturnim programom, za katerega so nas bogato nagradili z bučnim aplavzom. Folklorna skupina Dravca se je predstavila s plesom in predstavitevjo kolin. Nastopili so Dravski splavarji s svojim humoristom Mihom Koritnikom in glasbena skupina

Flosarjev ter moški oktet Šempeterski pavri. Veselo so navdušili mladi muzikantje Koroški korenjaki, ki jim tudi jezik teče in glasba razigrano uboga. Do solz so občinstvo nasmejali člani Kimperk teatra s humoristično igro. Nastopila je še etnoscupina Rom pom pom. V spremljavi njihove godbe na pihala se nam je s plesom predstavila skupina mladih sijajnih mažoret. Bile so odlične, tako da je mnogim zastajal dih, ko so visoko v zrak vrgle svoje zlate palčice in jih vsakokrat prav vse zopet spretno ujele. Pozdravil nas je tudi župan Laškega Franci Zdolšek. Seveda pa je piko na i postavil veličastni ognjemet, ki je trajal in trajal. Z okoliških hribov so deževale v tisočih barvnih utrinkih sijoče čudovite pahljače. Že samo zaradi tega ognjemeta se splača za ta praznik obiskati Laško. Vedno sem razmišljal: pivo že, pivo, a cvet pa resnično pomeni ta ognjemet – žareči cvet.

Proti domu smo se odpravili proti jutranjim uram. Pa se še je komu zdelo, da gremo domov čisto brezgodaj. Da, tako je to, če je lepo in si še dobro pogoščen, pač vse bolj hitro mine.

Turistično društvo Dravograd v Laškem

Praznik Vaške skupnosti Dolič

Mirko Tovšak

Vaška skupnost Dolič je ena najbolj prizadevnih in uspešno delujočih vaših skupnosti v Občini Mislinja. Že po drugi

svetovni vojni je Dolič dosegel hiter razvoj v času, ko je vodil takratno kmetijsko zadrugo Štefan Lušnic. Zgradili so lastni zadrugi dom, v okviru zadruge pa so se ukvarjali tudi z drugimi oblikami pridobitne dejavnosti.

Tako so na bližnjem griču uredili kamnolom za pridobivanje apnenčaste kamenine, ki so jo nato z žičnico tovorili v dolino, kjer so v bližini takratne železniške

postaje delovale apnenice – peči za žganje apnenca. Prav tako so imeli lastno transportno dejavnost s prvimi kamioni in traktorji, v Gornjem Doliču pa je takrat deloval tudi obrat za proizvodnjo betonskih cevi. Kasneje je vsa ta dejavnost zamrla, še posebej ker je bila ukinjena tudi železniška proga, po kateri so transportirali apno v Ruše.

Ob ponovni vzpostavitvi lokalne skupnosti Občine Mislinja se je začel tudi

Ob prižiganju apnence

Predsednik vaške skupnosti Zdravko Sešel

pospešeni razvoj vaške skupnosti Dolič. Zgrajene so bile številne cestne in telekomunikacijske povezave, povsem obnovljen gasilski dom, prav tako pa so v Gornjem Doliču začeli z izgradnjo športno-rekreativnega centra, ki ni namenjen le športnim tekmovanjem, pač pa je tudi priljubljeno zbirališče Doličanov. Na tem mestu imajo zgrajenih tudi nekaj objektov, ki jih uporabljajo za društvene namene, uredili pa so tudi reprezentativno apnenco, ob kateri vsako leto organizirajo kulturne in druge prireditve ob njihovem krajevnem prazniku.

Letos so tako praznovali že 13. krajevni praznik. V treh dneh se je zvrstilo veliko športnih, kulturnih in drugih prireditev. Na slavnostni otvoritvi praznovanj je

Prisotni so na otvoritvi praznovanj pozorno prisluhnili nastopajočim.

spregovoril tudi njihov predsednik Zdravko Sešel, ki se je zahvalil vsem krajanom, ki so sodelovali pri pripravi na letošnje praznovanje. Še posebej je bil jassen v svojem govoru, ko je vsem prisotnim posredoval njihovo željo, da bi ob športno rekreacijskem centru postavili še kozolec – simbol slovenstva, kjer naj bi prirejali najrazličnejše kulturne in druge prireditve.

Kopanje v termah

Franc Areh

Krajevna organizacija Rdečega križa Stari trg je ena izmed uspešnih organizacij, ki so včlanjene v mestno

organizacijo RK. Niso pa aktivni samo člani, ampak tudi krvodajalci, saj imajo za sabo kar uspešno preteklost.

V čast si štejejo, da je med njimi tudi veliko mladih, ki so se odločili za to humano dejavnost. Zato so letos organizirali izlet in kopanje v termah Mala Nedelja. Iz Starega trga jih je pot vodila preko Maribora do Lenarta, kjer sta jih

čakala malica in krajši postanek. Nadaljevali so do term in tam izkoristili vse, kar so jim ponudili, saj je na izbiro kar precej bazenov s termalno vodo. Po dobrem kosilu so se veselo vračali preko Ptuja na Koroško in na avtobusu ni manjkalo smeha in dobre volje, saj je bil za njimi lepo preživeti dan

Člani rdečega križa v termah Mala Nedelja.

Društvo diabetikov Slovenj Gradec

Franc Areh

Društvo ima v svojem letnem planu, ki je zelo razgiban, poleg okrevanja v zdraviliščih in na morju tudi tedenske pohode po naši Mislinjski dolini, pa tudi v visokogorje se podajo.

Letos so obiskali Špičko nad Vrščem, v načrtu pa imajo še Olševo in Peco. Enega izmed takih pohodov so imeli v avgustu, ko so se podali na pohorske strmine, če temu lahko tako rečemo, in to na Jelovško sečo. Z avtomobili so se podali do Dovž,

Društvo diabetikov na pohodu Jelovško sečo

od koder so pot nadaljevali peš. Pot ni bila zahtevna, saj so vmes pridno nabirali gobe. Na seči jih je presenetila Jana Vogrin z zelo okusnim pohorskim loncem in hladno pijačo. Gostiteljica se bo naslednji mesec upokojila, zato ji želimo veliko lepih

in zdravih let v pokoju in še veliko pohodov. Na samem sončnem vrhu je bilo vzdušje ob polnih želodčkih in potešeni žeji na višku. A kaj, ko se je bilo treba posloviti in vrniti v dolino, toda odšli so z lepimi občutki in še lepšimi spomini.

Košnja in spravilo sena na star način

Mirko Tovšak

Lepa sončna nedelja po prazniku velikega šmarna je bila letos kakor nalašč za organizacijo in izvedbo vsakoletne predstavitve košnje in

Veseli obraz novega predsednika TD Mislinja Draga Pogorevca

Tudi šilček žganja pomaga pri košnji.

Kosci se predstavljajo.

spravila sena s pohorskih planj na Rogli. Organizator te prireditve je Turistično društvo Mislinja v sodelovanju z organizacijami in društvi iz občine Zreče.

Že v zgodnjih jutranjih urah so se na travniku pri zgornji postaji žičnice začeli zbirati tisti, ki so sodelovali pri košnji in spravilu sena. Med njimi je bilo veliko takšnih, ki so še do nedavnega po pohorskih planjah opravljali ta dela na star način, torej ročno s koso in grabljami. To delo ni bilo enostavno, saj so travniki in pašniki na teh planjah v glavnem porastli z *balohom*, ki zaradi svoje trdoživosti in nizke rasti zahteva posebno spretnost pri košnji. Danes s sodobno mehanizacijo *baloha* ne kosijo več, pač pa na zagrajenih pašnikih v poletnih mesecih pasejo

govedo, kar na svojstven način poživlja pohorsko pokrajino.

Organizatorji prireditve so tudi letos poskrbeli za pestrost dogajanja na Rogli. Najprej so kosci in grabljice prikazali stari način izvajanja teh kmečkih opravil. Na bližnji stojnici, narejeni iz smrekovega lubja, sta Oto in Gustek pripravljala tradicionalni zajtrk: zabeljeno polento z mlekom. Z zajtrkom so prizadevni turistični delavci iz Mislinje postregli vsem, ki so sodelovali na prireditvi. Radovedneži, obiskovalci Rogle, so se lahko tudi preizkusili v veščinah košnje in rezanja hlodov z navadno ročno žago. Nekateri so se preizkušali tudi s klepanjem kose ali pa so si le radovedno ogledovali dogajanje na travniku.

Vriskanje koscev, po končanem delu

Kose je bilo treba sklepati. Foto: Drago Pogorevc

20 let Kulturnega društva Kapla

Mateja Rihter

Kulturno društvo Kapla je svojih 20 let v soboto, 30. avgusta, obeležilo s slavnostno prireditvijo, na kateri so se spomini prepletali z glasbo.

Akademikinja dr. Zinka Zorko, rojakinja s Kaple, je povedala, kako rada posluša Ljudske pevke s Kaple. Ivan Verčko - Vanč in Boris Garmut sta nam zaupala nekaj igralskih dogodivščin, vodja ljudskih pevk Štefka Pavlič je izrazila svojo željo, da bi tudi mladi nadaljevali z ohranjanjem ljudskih pesmi, koordinatorica Območne enote JSKD Radlje Cvetka Miklavc je povedala, kako uspešne so naše pevke tudi na pevskih srečanjih. Predsednik društva Matjaž Poglajen, ki društvo vodi zelo uspešno, je opisal aktivno delovanje, župan Anton Kovše pa je KD Kapla pohvalil ter mu tudi izročil priznanje župana. Glasbeni gostje – vokalna skupina Sonus iz Oplotnice – so pripravili lepo presenečenje, saj so na začetku zapeli pesem V prijetni vasici na Kapli. Ljudske pevke so prejele zlate Maroltove značke, člani dramske skupine pa bronaste, srebrne in zlate Linhartove značke. Društvo je prejelo jubilejno priznanje območne izpostave JSKD Radlje ob Dravi za 20-letnico delovanja. Kulturno društvo Kapla je bilo na pobudo Igorja Glasenčnika ustanovljeno leta 1994, sestavljajo pa ga štiri sekcije: dramska sekcija, ljudske pevke, sekcija na šoli in sekcija za pripravo prireditev.

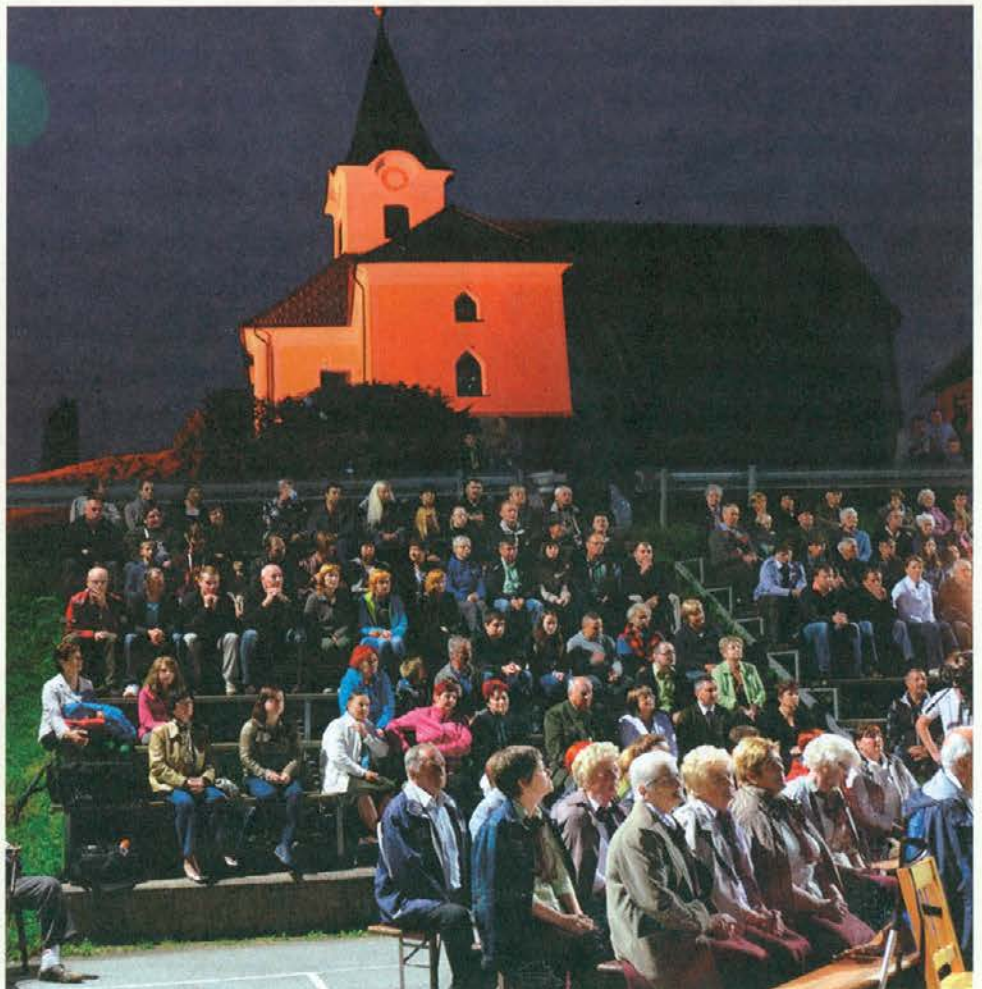
Ljudske pevke s Kaple, vokalna skupina Sonus, Trio Marjanca in Veseli Kaplčani so popestrili prireditev, ki je potekala zunaj – tako je pogled na osvetljeno Kaplo pričaral posebno atmosfero. Skeč Uboga služničad je nasmejal mnogoštevilno občinstvo.

Župan Anton Kovše izroča predsedniku KD Kapla Matjažu Poglajenu priznanje župana.

pa prepevanje ljudskih pesmi, ni prenehalo vse do popoldneva, ko so domačini prikazali še način spravila sena z lojtrskim vozom. Pod šotorom v neposredni bližini prizorišča pa so nastopale tudi najrazličnejše skupine s kulturnim programom. Prireditev so zaključili z vseljuskim druženjem ob zvokih ansambla Vižarji.

Ni samoumevno, da ima kraj kulturno društvo. Ni samoumevno, da je kulturno društvo aktivno na mnogih področjih. Ni samoumevno, da si ljudje vzamejo čas za druge. Zato moramo biti tega še bolj veseli. Posameznik sam ne bi nikakor zmozel takšnega dela, če pa se ljudje povežejo, lahko nastane kaj lepega. In člani KD Kapla so zelo povezani, v vseh teh letih so postali pravi prijatelji. Vsak izmed njih prispeva svoj kamenček v mozaik. Delovanje KD Kapla je lepo predstavljeno v fotoknjigi, ki so jo ob lepem jubileju izdali z željo, da bi se ta mozaik KD Kapla

Slovesna prireditev je potekala v čudovitem večernem vzdušju.

tako uspešno dopolnjeval še dolga leta ter tako razveseljeval mnoge ljudi – v kraju in tudi širše.

Ljudske pevke in skupina Sonus so zapeli našo himno V prijetni vasi na Kapli.

Topla 2014

Ivan Rus

Že četrtrič je potekal tradicionalni Medgeneracijski tabor v Topli. Udeležila sva se ga dva člana skupine starih ljudi za samopomoč Vrtnice iz Pameč, trije iz skupine Jesen iz Dovž, pet članic iz skupine Solzice z Raven na Koroškem, štirje člani iz Doma starejših Prevalje in nekaj otrok – udeleženci kar treh generacij.

Mojca Kovač s svojim izdelkom

Ponedeljek

Čeprav je deževalo, vožnja v nedrje Pece ni bila naporna. Ob dogovorjeni uri sva s Pavlijem prispela do bivše karavle blizu kmetije Končnik na nadmorski višini 1125 metrov. Zelo sem bil vesel znanih obrazov iz prejšnjega srečanja v Topli. V dolini je še rosilo, tu zgoraj pa so sončni žarki že ogrevali čudovito naravo. Iz naših grl je ob spremljavi kitare zadonela slovenska ljudska pesem, ki je odmevala od stoletnih gozdov na vršacih gora okrog nas. Tudi po večerji smo se ob petju veselili še dolgo v noč.

Torek

Spal sem nekoliko slabše, nemara zaradi močnega vetra, ki je vso noč zavijal okrog vogalov. Vstajali smo ob sedmih, a sem vseeno zamudil jutranjo telovadbo, saj sem imel preveč opravka s postiljanjem

postelje. Po zajtrku je prišel na obisk gorski reševalec Gorazd Črešnar in nam podrobno razložil, kako na Koroškem deluje Gorska reševalna služba. Povedal nam je, da je na Koroškem dvaintrideset gorskih reševalcev, v vsej Sloveniji pa sedemsto. Vodja koroških reševalcev je Hubert Enci, sedež te službe pa je v Kranju.

Ob enajstih so nas obiskale ostale članice skupine Vrtnice iz Pameč, kar šest jih je prišlo. Pri nas so ostale ves dan in nam pomagale slikati na papir. Še pred kosilom sta nas obiskala znana slikarka akvarelov Mojca Kovač in njen prijatelj, ki je kipar. Slikarka nam je pokazala tehniko slikanja z akvarelom. Udeleženci smo ustvarjali skupaj in tudi meni, ki nisem slikar, je uspelo naslikati podobo sončnice, na katero sem zelo ponosen. Po večerji smo imeli literarni večer.

Sreda

Tokrat sem vstal nekoliko bolj zgodaj, saj sem bil dežurni v kuhinji; pomagal sem pripraviti mizo za zajtrk, kosilo in večerjo. Zjutraj sem tudi telovadil, da sem malo

pretegnil svoje stare ude. Ob desetih smo začeli izdelovati mape, v katere smo potem spravili svoje slike. Po okusnem kosilu sva odšla s Petrom h kmetiji Končnik. Ob prijetnem kramljanju sta nam Peter in gospa Končnik pripovedovala o življenju na Koroškem v povojnem času. Zvedel sem veliko novega in morda bo iz vsebine pripovedi nastala kakšna zgodba za objavo.

Tokrat nas je obiskala županja občine Črna na Koroškem, mag. Romana Lesjak.

Zaradi slabega vremena nismo imeli tabornega ognja, smo pa dolgo in prijetno kramljali v jedilnici. Kot dežurni sem Olgi in Mojci pomagal pripraviti večerjo – gobe, ki jih je obilo nabrala Ivika. Pripravili smo res okusno večerjo, po kateri smo na velik plakat napisali nekaj misli, ena od teh je: "Dobra beseda je veliko vredna, stane pa malo!"

Četrtek

Nebo brez oblakov, jutranja telovadba – pozdrav soncu. Zajtrk – okusni ajdovi žganci, pripravljeni pod budnim očesom

Imeli smo se zares krasno!

Mojčine mame Marije – je res dobro uspel. Žganci seveda ne bi bili tako okusni, če ne bi bili zabeljeni z ocvirki, ki jih je Milka prinesla s kmetije Končnik. Po zajtrku mi je Peter pripovedoval o svojih dogodivščinah po drugi svetovni vojni.

Tokrat smo izdelovali servirno tehniko na kamnih. Moram reči, da so udeleženci tabora že pravi mojstri. Izdelali so prav lepe izdelke, ki bodo krasili marsikatero vitrino. Naš tabor sta obiskala univ. dipl. socialna delavka Petra Cerinšek, organizatorka regionalne mreže skupin

starih ljudi za samopomoč, ki delujejo v okviru Zveze društev za socialno gerontologijo Republike Slovenije, kamor je vključeno tudi naše društvo, in predsednica Medgeneracijskega društva Lučka, Koroška, Petra Jamnik Kobolt.

Pozno popoldne smo imeli mašo, ki jo je opravil črnjanski župnik mag. Tone Vrisk. Ena od udeleženk tabora, Sara, je slavila svoj 13. rojstni dan.

Za večerjo smo imeli borovničev zavitek, za katerega je nabrala borovnice Ivika. Po večerji je sledil družaben

program: razdelitev diplom in map, v katere bomo shranili slike, ki smo jih narisali.

Petek

Telovadbe ni bilo, ker smo se dovolj razgibali s čiščenjem prostorov. Ob devetih sva s Pavlijem zapustila tabor, ker sva opravila svoje delo. Če bom le zdrav, se bom zagotovo udeležil tudi petega tabora.

Povedati moram, da brez gospe Milke Modrej in donatorjev, tabora ne bi bilo. Hvala vsem!

Potepanje s Polžki po Prekmurju

Ivan Rus

Društvo diabetikov Polžki iz Dravograda in Slovenj Gradca deluje že pet let. Sedež ima v Dravogradu, vodi pa ga Ivan Pavlič.

Lansko leto smo bili v Zrečah, kjer smo obiskali tamkajšnjega župnika, gospoda Petra Leskovarja. Vzel si je čas in za nas daroval mašo. Obiskali smo tudi vas Skomarje, kjer se je rodil ljudski pesnik Jurij Vodovnik, in župnijsko cerkev sv. Lomberta, ki je prvič omenjena leta 1313. Ker sem bil s tem izletom zelo

zadovoljen, sem se odločil, da se udeležim tudi letošnjega izleta v Prekmurje.

Na pot smo se podali v nedeljo, 3. avgusta 2014. Udeleženci izleta so vstopali v avtobus v Slovenj Gradcu, Pamečah, Šentjanžu, Dravogradu in v Trbnjah. Malo pred Mursko Soboto smo se ustavili za daljši čas. Ker so se nam začeli oglašati želodci, smo zaužili štručke in si malo potešili lakoto. V prostem času sem si ogledal romarsko Marijino središče. V njem so se mnogi naši predniki odločali za dobro, spravo, dela ljubezni in tudi danes romar začuti v njem Marijino navzočnost in pomoč. Cerkev Marije Vnebovzete izžareva neko posebno moč. Pred milostnim kipom turniške Marije si vedno dobrodošel. V zgodovinskih virih se cerkev prvič omenja leta 1267, prvotna cerkev pa je bila precej starejša. Verjetno je bila leta

1094 ustanovljena zagrebška škofija, ki ji je pripadalo tudi ozemlje turniške pražupnije. Sedaj sta v Turnišču s skupno vmesno steno združeni dve vzporedni cerkvi, ki ju domačini imenujejo stara in nova cerkev. Tako so prvotno romansko turniško cerkev gotizirali. Leta 1829 je stara cerkev dobila nov zvonik, leta 1915 pa je naselje dobilo že omenjeno novo cerkev, ki je vzporedna s staro cerkvijo.

Po maši smo se odpeljali v Lendavo, kjer smo se po kosilu šli namakati v terme. Leta 1965 so v bližnjih Petišovcih vrtali vrtine, da bi našli nafto, pritekla pa je topla voda, ki vsebuje veliko parafina in ugodno deluje na kožo. Kar slabe štiri ure smo se namakali v njej in si pregrevali stare ude.

Po kopanju smo se odpeljali na domači turizem v bližnji okolici. Pasulj, zaseka, prleška gibanica ..., vse je bilo zelo

Pri cerkvi Marije Vnebovzete

dobro. Domače vino je vsem teknilo na dobro podlago. Za dobro voljo je poskrbel nekoliko okrnjen ansambel Stare sablje. Proti večeru smo se podali na pot proti domu in se vozili brez postanka. Do solz smo se nasmejali duhovitim šalam, ki sta jih stresala Ivan Pavlič in zdravnik Ervin Pečnik.

V Lendavi smo si privoščili odlično domačo hrano.

Na drugi strani stojnice

Irma Marija Zajc

Foto: Marta Krejan Cokl

Rada obiskujem razne sejme, čeprav predstavljajo gnečo, različne glasove, dreganje ob telesa in podobna dejanja. Vsako leto doslej sem obiskala Jožefov sejem v Slovenj Gradcu. Seveda je morala biti ob meni vedno kakšna prijateljica ali pa hčerka, da sva skupaj komentirali, barantali in tudi kaj malega kupili. Vedno sem kaj kupila od rokodelcev, saj sem vedela, da so izdelki sad njihovih rok.

Letošnje leto se je zadeva obrnila. Stala sem na drugi strani stojnice in prodajala svoje izdelke. Družbo mi je delala prijateljica Tatjana. Pa sva čakali na kupce. Na trenutke se je zdelo, kot bi se ljudje vsuli iz avtobusa, nato se je množica obiskovalcev malo razvlekla. Vsa srečna sem pozdravljala sosede, žlahto, bivše sodelavke, znance. Moralno podporo so mi izkazali najožji člani družine. Od ostalih obiskovalcev sejma so bili nekateri nad

mojimi izdelki navdušeni, drugi brezbržni do njih. A kupil ni nihče nič. Poznam to zgodbo, sem jo vsa leta nudila na drugi strani stojnice. Današnji dan je kupna moč minimalna in človek ne kupi, česar ne potrebuje zelo nujno. Zelo zanimiv je bil prodajalec izza sosednje stojnice z zdravilnimi pijačami iz aronije in podobnimi zdravilnimi izdelki; jezik mu je tekel kot namazan in ljudje so kupovali z upanjem na pridobitev izgubljenega zdravja. Ogromno je prodal. S Tatjano sva se spraševali, ali morda premalo ponujava svoje izdelke. Pa kaj, saj ljudje sami vidijo, kaj imava, midve pač nimava pravilno namazanih jezikov!

Sreča se je nasmehnila tudi nama. Pa sva do konca dneva prodali ravno toliko, da sva imeli plačano stojnino, malico, gorivo za prevoz, pa še čisto malo je ostalo za dober občutek. Midve sva skromni z zavedanjem, da nikoli ne bova obogateli s svojimi izdelki. Midve sva srečni že, ker sva pridobili potrditev, da ne delava zaman.

Komaj čakam na naslednji sejmski direndaj. Ampak, takrat bom spet kupovalka in obljubim, da ne bom podcenjevala nobenega izdelka na stojnici. Izdelka, ki je narejen z lastnimi rokami pridnih ljudi.

Na Ajdi

9. tabor stanovalcev koroškega doma Črneče

Marina Oderlap

V Koroškem domu starostnikov si prizadevamo za večanje kakovosti življenja svojih stanovalcev. H kakovosti bivanja v domu pa poleg kvalitetne osnovne oskrbe bistveno prispevajo različne interesne dejavnosti, prijateljske skupine, kulturne in zabavne prireditve in podobno.

Ideja tabora se je pojavila že pred več kot desetimi leti, leta 2006 pa se je oblikoval 1. doživljajski tabor z naslovom "Med stanovalci in z njimi". Koncept se je skozi leta dopolnjeval in ostal stalnica v naši ponudbi.

Z izvajanjem tabora želimo ohranjati in ponovno vzpostavljati primarno mrežo socialnih odnosov, ki bo omogočala osebno zbliževanje in povezovanje čim

Bica bend

več ljudi. Z vključevanjem mladih, učencev OŠ Dravograd, se trudimo ohranjati medgeneracijsko povezovanje.

Prav tako je naša želja s taborom dodatno informirati javnost o življenju in delu v KDS Črneče, s tem pa presegati stereotipe in predsodke do starejših in do institucionalnega varstva.

Prav zaradi tega ter zaradi odpiranja doma navzven s prevzemom pomoči na domu v občini Dravograd smo letos k udeležbi povabili tudi zunanje udeležence.

Na CŠOD Ajda nad Libeličami smo se družili 20. in 21. junija. Slogan našega 9. tabora je bil "Vračamo se v preteklost".

Ko smo snovali program, nas je vodila želja približati se našim stanovalcem in jim pripraviti vsebine, ki so jim blizu. Tako smo se pogovarjali o tem, kako so nekoč živeli, kaj so peli, katere igre so se igrali, kaj so jedli in podobno.

Po petkovem kosilu smo se vsi udeleženci zbrali pred domom. Pripravili smo si stvari za na pot in s sabo vzeli tudi veliko dobre volje. Kot vsako leto smo najprej izžrebal pare; kdo bo s kom, kdo bo koga spremljal ... Stanovalci so izžrebal

nekoga od nas zaposlenih ali prostovoljcev.

Najprej smo si po poti ogledali črno kuhinjo v Libeličah. Prostor, pripomočki in pripoved gospe Erike Plešivčnik so nas ponesli nazaj v preteklost. Ob prihodu na Ajdo so nas poleg prelepega razgleda pričakali prostovoljke in oskrbnik doma, ki so nam kavo skuhal kar v kotličku na ognju v naravi, zato nam je še bolj zadišala. Poleg so nam ponudili domače krape.

Po uvodnem pozdravu direktorja, Srečka Mlačnika, smo prisluhnili dvema zanimivima gostjama, Mariji Šeguli in Eriki Plešivčnik. Pripovedovali sta nam o preteklosti, o življenju nekoč v Sloveniji in v Libeličah. Poskusili smo libeliško *trento* in ugotovili, da je zelo dobra.

Pridružile so se nam tudi učenke OŠ Dravograd z mentorico ter ravnateljico Marjeto Podgoršek Rek, ki so nam zapele in zaigrale.

Naši prostovoljki Hilda Šmon in Monika Gornjec sta pripravili "Hilda in Monika Show", v katerem sta zaigrali, mi pa smo se prav od srca nasmejali.

Ves čas našega druženja se je pri

ognju nekaj dogajalo in v kotlu je začelo vreti. Skuhala se je prava domača "repna župa", ki smo jo postregli z rženim kruhom. Na stare instrumente pa so nam zaigrale in poleg zapele naše prijateljice, članice Bica benda.

Sledilo je druženje, obujanje starih običajev in igranje iger, kot smo jih igrali nekoč. Tako smo jedli, peli in plesali. Lepo so nam igrali člani domskega ansambla. Ko pa smo si zaželeli nekaj sladkega, smo si na ognju spekli jabolka. Dolgo v noč je gorel ogenj in se je slišala pesem.

Po jutranjem vstajanju smo pod vodstvom oskrbnika Mirana poskrbeli, da smo se dodobra prebudili s telovadbo. Ni bila naporna in zraven smo se kar nasmejali.

Nabrali smo veje macesna s storžki, rožice in liste dreves, ter okrasili mize pred domom, kjer smo postregli zajtrk. Tokrat smo na Ajdi prvič jedli ajdove žgance. Seveda je bilo zraven tudi kislo mleko z drugimi dobrotami.

Naši prostovoljki Mija in Nada sta nas naučili, kako pripraviti *flosarsko friko*. Seveda smo zopet vse pripravljali ob ognju v naravi, zato je bila jed še toliko boljša. Njam, tudi včasih so dobro jedli ...

Preizkusili smo se tudi na delavnici, na kateri smo pletli razne vzorčke in se družili.

Z mrežo prijateljstva smo potrdili naše skupno poslanstvo. Stkali smo prijateljstva, se bolje spoznali, marsikaj skupaj doživeli in si mnogo lepega izrekli. Hvala, da si ...

Po kosilu smo se polni vtisov in s hvaležnostjo, da smo se imeli tako lepo, vrnili proti domu s skupno mislijo: "Drugo lepo pa spet na Ajdo!"

Srečanja, kot je ta, dajo stanovalcem, domu in zaposlenim poseben pečat. Postanemo si bližji in dražji.

Biserni jubilej ZŠAM Podvelka

Mag. Jože Marhl

Združenje šoferjev in avtomehaničkov Podvelka, ki združuje šoferje in avtomehanike od Selnice ob Dravi do Raven na Koroškem, je proslavilo svoj biserni jubilej – 60 let uspešnega delovanja.

Med ustanovitelji združenja so bili Janko Rebernik, Ivan Krajnc in Jakob Rode. Na slovesnosti je številne članice in člane ter goste pozdravil in nagovoril predsednik ZŠAM Podvelka Jože Jeseničnik. Med drugim je v zgodovinskem orisu delovanja društva poudaril, da je ZŠAM Podvelka prvi v koroški regiji organiziral avtošolo, in to tudi za poklicne voznike. Kandidati so lahko voznike izpite vseh kategorij opravljali kar v domačem kraju, tja je prišla izpitna komisija, in to že davnega leta 1957. Bilo je tudi prvo združenje v Sloveniji, ki je imelo svoj pevski zbor, ki ga je dolga leta vodil Milko Homer. Župan občine Podvelka Anton Kovše se je v svojem nagovoru zahvalil članicam in članom ZŠAM Podvelka za pomembno delo, ki ga uspešno opravljajo na svojem področju, in pri tem posebej izpostavil njihov prispevek za varnost učencev v

Člani ZŠAM se pripravljajo na parado v Podvelki.

cestnem prometu ob začetku vsakega šolskega leta ter jim podelil listino z zahvalo župana. Zbrane sta nagovorila še predsednik ZŠAM koroške regije Franc Plazovnik in podpredsednik Zveze združenj šoferjev in avtomehaničkov Slovenije Milan Pečnik.

Ob tej priložnosti so podelili tudi zahvale ZŠAM Podvelka in plakete ZŠAM koroške regije. Zahvalo in plaketo smo prejeli: Občina Podvelka, Občina Radlje ob Dravi, Franjo Šarman, Franc Dajčar, Kristijan Mežnarc, Anton Veršovnik, Adolf Ferk, Ivan Klančič, Ivan Vajs, dolgoletni zborovodja

moškega pevskega zbora ZŠAM Podvelka Milko Homer in avtor tega prispevka. Priznanje za dolgoletno in uspešno sodelovanje pa so prejeli: Zveza združenj šoferjev in avtomehaničkov Slovenije, ZŠAM Dravograd, ZŠAM Slovenj Gradec, ZŠAM Ravne na Koroškem, ZŠAM Ruše in ZŠAM Certus Maribor.

Program svečanosti, ki ga je povezovala Anita Špringer, sta obogatili paradi članov ZŠAM in starodobnih avtomobilov ter nastopa Godbe na pihala iz Radelj ob Dravi in moškega pevskega zbora Ožbalčki puobi.

Lepe nedelje v Podgorju

Leopold Korat

Dve nedelji zapored sta bili lepi in sta sami po sebi govorili, da sta "lepi nedelji". Prva je bila ob godu farnega zavetnika sv. Urha, druga pa pri podružnici sv. Duha v Suhem dolu.

V tem letnem času je tudi veliko rož, zato sta bili obe cerkvi lepo okrašeni. V župnijski cerkvi je bila pod glavnim oltarjem postavljena cerkvena, narejena iz samih drobnih rožic. Venci, ikebane, vaze ... Vse to so naredili pridni župljani. Ob procesiji v Podgorju se je slišalo nekaj možnarjev. Z močnim pokom so želeli povedati, da je vesel praznik, da je "lepa nedelja". Procesija se je vila od župnijske cerkve, mimo Roginove kapelice, do Breznikove kapele, čez polja s koruzo, mimo Legnarjeve kapele in nazaj do cerkve. Po sveti maši so župljani voščili domačemu župniku za trideset let

"Krenčlavke" za razborsko lepo nedeljo

duhovniške službe (od tega 19 let v Podgorju in Razborju) in rojaku gospodu Francu Linasiju za petintrideset let mašništva. Po zapeti zahvalni pesmi smo še pokramljali ob župnišču pred cerkvijo.

Ob dobrem bograču (pridnih kuharjih!) in mrzlem pivu smo zaključili naš farni praznik. Tako je bilo tudi pri podružnični cerkvi sv. Duha naslednjo nedeljo. Cerkev je bila polna vonja po rožah, sledeh

Pletenje vencev ob lepi nedelji

Procesija ob podgorski lepi nedelji

pridnih ljudi, ki prebivajo v okolici cerkve. Svoje je naredilo tudi vreme, ki ni bilo ne prehladno ne pretoplo.

Še bomo prišli na "lepe nedelje", saj je človek, še posebej v našem času, potreben počitka. In prav ob takih praznovanjih si lahko napolni baterije za težke in skrbi polne delovne dni. Pri pletenju vencev je pri sv. Duhu sodelovalo kar precej otrok – to je lepo znamenje, da ta stara, lepa navada "lepih nedelj" in lepo okrašenih cerkva v naših krajih še dolgo ne bo izumrla. In prav je tako.

Cerkev iz samih rožic za podgorskega župnika ob njegovem tridesetletnem opravljanju duhovniške službe

Res "Dara župa"

Mag. Jože Marhl

V okviru praznovanja praznika
Občine Podvelka je Društvo

Domača ekipa s predsednico Lojzko Hribernik (skrajno leva)

podeželskih žena Brezno-Podvelka, ki ga vodi Lojzka Hribernik, organiziralo tekmovanje v kuhanju ajdovih žgancev in gobove juhe v kotlu.

Društva, ki so sodelovala, so se predstavila med kuhanjem: Turistično društvo iz Lipovcev, Turistično društvo iz Puconcev, Ljudske pevke Vesele

Ribničanke iz Ribnice na Dolenskem, Društvo podeželskih žena in deklet iz Selnice ob Dravi, Etnografsko društvo Cigani iz Dornave, Turistično društvo Vuhred, Društvo kmetič Mežiške doline, Društvo kmetič Dravograd, Društvo kmetič Mislinjske doline in domače Društvo podeželskih žena. Prvo mesto in zlato žlico je osvojilo Društvo kmetič Mislinjske doline, drugo mesto in srebrno žlico Društvo kmetič iz Dravograda, tretje mesto in bronasto žlico pa domače društvo.

Posebni gostji sta bili Lidija in Martina iz oddaje Gostilna išče šefa. Za povezovanje programa in humor je poskrbel Milan Zrinski iz Puconcev.

Udeleženci tekmovanja so spoznali tudi turistično ponudbo Občine Podvelka ter njeno bogato kulturno in naravno dediščino. Predstavila jo je podžupanja Občine Podvelka in predsednica občinskega odbora za turizem Slavica Pečovnik Urh. Poskusili pa so se tudi v ruskem kegljanju, ki ga je na rekreacijskem in športnem centru v Breznu organiziralo Društvo Invalid Brezno-Podvelka.

59. turistični teden v Črni na Koroškem

Marta Krejan Čokl, prof.

Foto: TIC Občina Črna na Koroškem

Od 8. do 17. avgusta je potekal že 59. koroški turistični teden, ki ga je spremljal pester kulturni, etnografski, kulinarčni, športni in zabavni program. Zbrali smo nekaj utrinkov v slikah, o posameznih prireditvah pa si preberite v prispevkih v nadaljevanju.

Po seji občinskega sveta

Županja s predstavnikoma nogometnih ekip
Debeli in Suhi.

Sprejem starodobnikov in panoramska
vožnja sta potekala 17. 8. 2014

Umetniki na vasi

Proslava ob 70. obletnici največjih bojov na Koroškem, 16. 8. 2014

Dobrodelni nogometni turnir je bil 16. 8. 2014

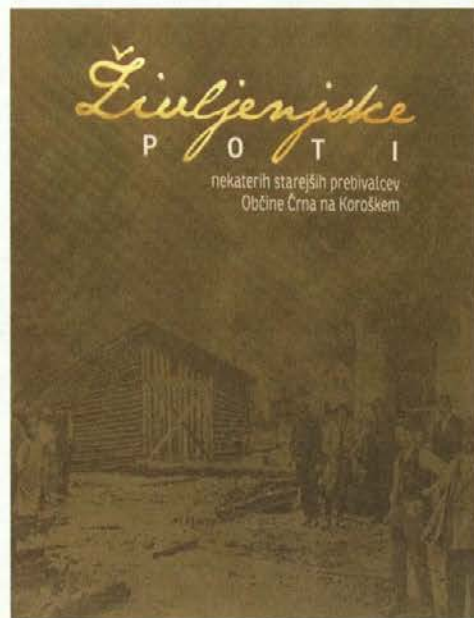
Povorko kmečkih voz je bilo možno videti na kmečki dan 10. 8. 2014

Nasmejali smo se ob komediji Poštar Jakec.

Prikaz delovanja nove cisterne smo videli 12. 8. 2014

Življenjske poti nekaterih starejših prebivalcev občine Črna na Koroškem je najnovejše knjižno delo etnologinje dr. Marije Makarovič v sodelovanju z domačini, zbiralko folklornega izročila Marto Repanšek in pripovedovalci svojih življenjskih izkušenj.

Klekljarice so nam na razstavi pokazale delo svojih spretnih rok.

Razglasitev športnika leta in otvoritev olimpijske zbirke, 14. 8. 2014

Folklorna prireditiv "Na gaudi se dobimo"

Duša Komprej

V nedeljo, 17. avgusta 2014, je v Črni na Koroškem v okviru 59. koroškega turističnega tedna potekala folklorna prireditiv "Na gaudi se dobimo", ki jo že več let organizirata Kulturno društvo Gozdar in občina Črna na Koroškem. Tudi tokrat so se folklorne skupine najprej predstavile obiskovalcem v povorki skozi trg, nato pa še zaplesale in zapele v prenovljeni dvorani kulturnega doma.

Na prireditvi so zapeli in zaplesali kulturniki iz štirih različnih folklornih skupin: poleg domače že vsem dobro poznane FS KD Gozdar, ki v kraju in izven njega uspešno deluje od leta 1981, trenutno pod vodstvom Mojce Kovač Piko, se je prireditve udeležila še Folklorna skupina KD Obrež, ki deluje že od leta 1974. Ohranjajo ples, ki so jih plesali v Obrežu in okolici. Da bodo obreški plesi ostali v prvotni obliki, se lahko zahvalijo gospodu Mirku Ramovšu, ki je njihove plesne zapise zapisal. Naloga skupine pa je, da nadaljuje s tradicijo prenašanja plesov iz roda v rod. Članice in člani FS KD Obrež zelo uživajo v plesu in v druženju. V Črni so se predstavili s plesom Nova plesalka, kjer med že po parih "urejene" plesalce pride nova, mlada, plesa željna plesalka. Pri plesalkah vzbudi negativno vznemirjenje, pri plesalcih pa je seveda ravno obratno. Vztrajnost se ji na koncu obrestuje.

Predstavila se je tudi Folklorna skupina DU Moravče, ki deluje od januarja 2011 in ima za seboj okoli 30 nastopov. Nastopajo na občinskih prireditvah, odzivajo pa se na razna povabila tudi izven občine. Vsako leto pripravijo svoj koncert. Umetniški vodja folklorne skupine je Franc Hribovšek. Kostumi Moravske folklorne skupine predstavljajo oblačilni videz kmečkega prebivalstva in primestnih delavcev Moravč in okolice v času od 1850 do 1880. Tokrat so se občinstvu predstavili s koreografijo "Veselica v Moravčah". Kot pove že ime, koreografija ponazarja plesni dogodek na moravški veselici izpred 140 let in splet gorenjskih plesov "Od Ciela do Lublance".

V Črni pa so zapeli in zaplesali tudi člani Folklorne skupine KUD Budinci. Znotraj KUD-a delujejo tudi ljudski pevci in godci z imenom Zgrablenci na kvadrat, ki so se prav tako predstavili v središču Črne. Za moralno podporo je bil z njimi

DU Moravče

KUD Budinci

KD Obrež

tudi župan Občine Šalovci Iztok Fartek. KUD Budinci so ustanovili leta 1987, folklorna skupina je ob ustanovitvi delovala nekaj časa, na oder pa so ponovno stopili ob 20-letnici društva. Ker niso imeli ustreznih noš, je njihovo delo zamrlo, pred dvema letoma pa so se ponovno odločili za vaje, preko projekta nabavili sredstva za nakup novega oblačilnega videza in zaplesali. Posebej ponosni so na dejstvo, da imajo v svojih vrstah mlade. Na *gaudi* so predstavili star ljudski običaj Zvanje na Gostuvanje. Na Goričkem je bila namreč navada, da sta na gostijo vabila *družbena*, hodila sta tudi v druge vasi, ki jih nista poznala, za lažjo orientacijo sta imela s seboj tudi narisane zemljevid. *Zvača* sta se rada šalila, prav tako pa so se na njun račun pošalili domači. Ponekod sta ukradla kakšno malenkost, ki so jo potem prodajali na gostiji. Žal pa se zaradi smrtnega slučaja v skupini prireditve ni udeležila Folklorna skupina KUD Seljačka sloga Nedelišče s Hrvaške.

Tako smo uspešno spravili pod streho še eno našo prireditev, za kar so seveda zaslužni številni posamezniki, obiskovalci, skupine, društva, skratka vsi, ki ste nas podprli na takšen ali drugačen način. Najlepša hvala vsem in se vidimo v Črni na Koroškem na 60. turističnem tednu, kjer bomo tudi "Gozdarji".

FS KD Gozdar

Kje so tiste stezice?

Martina Cigler, dipl. inž. agr.

V mladosti nisem znala izkoristiti tega, da sta starša zelo pogosto in rada hodila v hribe, sem pa imela del otroštva možnost preživljati na kmetijah. Tako so mi pri srcu postali kmetje, njihova ljubezen in navezanost na zemljo, ki jim je pomenila in jim še danes pomeni preživetje.

Od njih sem se naučila, kako živeti v sožitju z naravo, od katere so zlasti kmetje popolnoma odvisni. Kasneje sem hribe vzljubila tudi sama in tako sem tudi spoznala trud planšarjev ter visokogorskih oz. hribovskih kmetov, ki so s skromnim nevpadljivim načinom življenja ohranjali izročila prednikov ter njihovo tradicijo. Najlepše mi je še danes, ko v hribih vidim na gorskih pašnikih ovce, krave in na moje veliko veselje konje. Zvonci, ki jih ima živina, so poleg ptic in šumenja vetra edina glasba, ki te zaziblje v mir in povzroči, da se misli zbistrijo, oko postane jasno in čez obraz se razleze nasmeh. In marsikdo si pred kakšno planšarsko kočjo privoščil skodelo kislega mleka in marsikdo se takrat v mislih zahvali stvarniku za lepoto narave in pristno prijaznost ljudi. Tam, v hribih, je življenje težje, odgovorni za kmetijstvo pa kar preradi pozabijo na te kraje in ljudi. Tako so predvsem mladi v veliki meri obupali in odšli drugam iskati možnost za boljše življenje.

Bilo je obdobje, ko so kočje pastirjev na planinah samevale, ko ni bilo slišati

zvoncev, ko so bili pašniki prazni, ko so postali poligon za divjanje štirikolesnikov in krosorcev, ko si v koči in kakšni redki še naseljeni planšariji namesto domačega mleka dobil tetrapak alpskega.

Pa se vedno najdejo ljudje, ki jim ni vseeno, ki so začeli opozarjati in vabiti druge, naj jim sledimo. Tako že kar nekaj let s pomočjo županje Občine Črna organiziramo prireditve Ogenj v Alpah. Kljub majhni obiskanosti bomo s prireditvijo nadaljevali, pa čeprav delamo to zanesenjaki oz. ljudje, ki imamo nadvse radi gore. Letošnja tema se je dotaknila tudi tega, da bi se ohranili gorski pašniki, a ne s sečnjo gozdov, gre za tiste nad gozdno mejo, ki že od nekdaj služijo za pašo živini. Treba je tudi obveščati medije, prisluhniti kmetu ter opozarjati politike, naj vendar kaj ukrenejo, da bi povrnili upanje za mlade, da bi ostali v gorah. Planine naj ne ostanejo prazne samo zato, ker je nekaterim v interesu podpirati velike intenzivno usmerjene konvencionalne kmetije, ki z večjimi količinami pridelkov na trgu zbijejo ceno ekološkim, posledično pa vsak raje kupi cenejšo hrano, ki dolgoročno ne vpliva dobro na zdravje. Tega bi se morali zavedati! Vern, da smo v krizi, da nekako ni neke perspektive za mlade ne v hribih ne tu na Koroškem, je pa prav, da se nepolitичno usmerjene organizacije povezujejo in vabijo ljudi, naj se jim pridružijo, pa čeprav po kapljicah; kapljice se lahko združijo v reko in reka vedno najde pot do cilja. Zato torej se bomo zbrali tudi drugo leto z novimi idejami z več obiskovalci, kajti zagona nam ne bo zmanjkalo nikoli.

Ogenj v Alpah 2014

Štefan Erjavec

Veliko je načinov, kako varovati in obvarovati naše gore, alpski svet in ljudi, ki živijo v gorskem svetu, kako ohraniti vodo, gozdove, živalstvo in rastlinstvo alpskega sveta.

Predstavil bom nekaj misli na temo zaraščanja gorskih travnikov in pašnikov. Tu se s pozivom CIPRE, evropskega združenja za ohranitev alpskega sveta ne strinjam v celoti.

Upam, da bodo tisti ljudje, ki bodo odločali, upoštevali sedanje vremenske razmere, ki so, globalno gledano, vsako leto izrazito slabše. Viharji in padavine vseh oblik so vedno bolj razdiralni, podirajo se meje poznanega v zgodovini zapisov vremenskih pojavov. Zato apeliram na previdnost glede vzdrževanja gorskih travnikov in pašnikov, narava nam namreč sama s prstom kaže, kje naj raste višinski gozd, da bomo imeli izdatne vire čiste pitne vode, ki ne presahne ob poletnih sušah, da bo obenem električna energija vodnih elektrarn zadovoljiva tudi v poletnem času.

Najprej – zakaj in kako so nastali gorski pašniki? Nastali so predvsem zaradi tedanjih razmer; travnata pobočja v pasu gozdne meje so bila že v davni vabliva paša tako za drobnico kot govedo. V času industrializacije je bila velika potreba za mesom in hlodovina iz gorskih gozdov je bila večinoma neuporabna in nedosegljiva, ker takrat še ni bilo mehanizacije, s katero bi lahko zgradili ceste za spravilo v dolino. Se pravi: v gorah so rasla drevesa, dokler jim je narava dopuščala, tudi do veličastnih razsežnosti, dimenzij, katerih približek so ohranjene smreke velikanke na Ježevem v Bistri, ena takšna velikanke z več vrhovi pa raste na Mali Peci, par minut hoje od Doma na Peci. Eno takšno velikansko smreko so po nepotrebnem posekali pred davnimi leti na Grohotu pod Raduho. Ko sem s težavo prešteval letnice na njenem panju, sem prišel do številke 418! Štiristo osemnajst let, spoštovanja vredna številka za košato smreko, ki je rasla v družbi več drugih. Sam bog ve, koliko planincev je počivalo v njeni senci, kolikokrat se je v njenem zavetju stiskala živina ob gorskih nevihtah ...

Za tiste čase je bilo povsem normalno razmišljanje, da so taka drevesa povsem odveč, zato je človek poskrbel, da so se posušila, sončna svetloba ki je skozi golo vejevje prodrila na debelo humusno plast pa je poskrbela, da je zrasla cvetlično

Nekaj sodelujočih

Stare sablje in Mitja Šipek

travna ruša, hrana za več pašne živine. Takrat je bil čislani planšar, ki je s sekiro poskrbel, da je prehranil čim večjo čredo.

Tako so sčasoma postale premnoge planine povsem gole, ne samo pri nas, po celi Evropi. Kartografi so te ogoljene površine zarisali kot pašnike v svoje mape, ki so sedaj podlaga za ponovitev v preteklosti narejenih napak. S strmih gorskih pobočij so ob večjih snežnih

padavinah grmeli plazovi in povzročali škodo v dolinah, razumen človek se je uprl tem škodljivim sečnjam gozda, začel se je zavedati, da ga visokogorski gozd varuje, mu daje vodo in ščiti pred vremenskimi vplivi. Tudi z naše v preteklosti grdo ogoljene Pece je bil snežni plaz reden pojav, upam, da si tistih časov nihče več ne želi. Nekatere strme, na starih zemljiških kartah zarisane pašnike in travnike je

veliko bolje pustiti lepo zaraščene z avtohtonim gozdom, kakršen se je sam zasejal. Ni dobro zanemariti dejstva, da gozdna površina najbolje varuje pred vsemi naravnimi ujami, da gozdna tla vpijejo in zadržijo največ vode, da drevesa v poletni vročini hladijo zrak, v mrazu vpijajo toploto in s tem blažilno delujejo na vso okolico. Ni dobro zanemariti dejstva, da na ekstremne snežne razmere nismo pripravljeni; se kar nekako bojim, da se ponovi leto 1952 ali kaj hujšega, ker je pod strmimi pobočji zgrajenih preveč hiš.

Sicer pa – s prstom pogosto kažemo na izsekavanje pragozda v Braziliji, v Afriki, Maleziji, a sami bi pa občudovali gole strmine naših gora? Pojavljajo se celo težnje, da bi vzdrževali celo tiste travnate površine, kjer se živali več ne pasejo!

Za konec – nič nimam proti še uporabljanim gorskim kmetijam in planšarijam, kjer je še ohranjena dobra rodovitna zemlja in erozija še ni ogrozila travne površine, še celo vesel sem jih, ker rad vidim zdrave živali in ljudi, ki živijo v tem odmaknjemem gorskem svetu, kjer jim je planina mleko in kruh!

40 let Alpinističnega kluba Črna

Igor Radovič

Na zboru koroških alpinistov 10. junija 1974 je bil sprejet sklep o reorganizaciji takratnega Koroškega alpinističnega odseka. Eden izmed naslednikov je bil tudi Alpinistični odsek Črna, ki je do 1996. leta deloval v okviru Planinskega društva Črna na Koroškem, takrat pa se je preoblikoval v Alpinistični klub Črna.

Za dostojno obeležitev 40-letnice kluba smo organizirali odpravo v perujske Ande, na kateri so se trije člani odprave med drugim povzpeli na 5947 metrov visok Alpamayo v Cordilleri Blanci. Pozno jeseni bosta poskušala Ama Dablam v Nepal osvojiti še najstarejša aktivna člana kluba.

V okviru 59. Koroškega turističnega tedna v Črni pa smo na razstavi v galeriji kulturnega doma prikazali vse odprave v organizaciji našega kluba in tiste, na katerih so sodelovali naši člani. Vsega skupaj se je nabralo 33 odprav, med katerimi so najvišji vrhovi vseh celin, na katerih je stal doslej edini Slovenec in eden bolj redkih zemljanov, danes žal že pokojni Franc Oderlap. Grega Lačen je s

Načelnika kluba Milan Savelli in Igor Radovič. Milan je bil načelnik prvih devet let, Igor pa naslednjih devet in nato še šest do lanskega novembra. Skupaj torej 24 let, ostalih 16 let pa si je razdelilo pet načelnikov.

svojimi vrhunskimi vzponi najuspešnejši koroški alpinist doslej, z Daulagirijem pa je postal prvi Korošec z osvojenim osemstisočakom.

Celotna bera vzponov, ponovitev težkih smeri in prvenstvenih linij v stenah domačih gora preko Dolomitov, Zahodnih Alp, Kavkaza, Andov, Karakoruma, Himalaje, Patagonije, Aljaske ... je zavidljiva za tako majhen klub in je pomembno prispevala k dosežkom slovenskega alpinizma. Marsikateri vzpon je odmeval tudi preko meja naše domovine.

Na tej dolgi in uspešni poti tudi težav in žalostnih trenutkov ni manjkalo. Ko se oziramo na prehojeno pot pa smo lahko zadovoljni in ponosni na vse, kar smo na njej dosegli in doživeli.

Štiri desetletja AK Črna

Dva odmevna letošnja dogodka v AK Črna

Boštjan Jurič

Pet članov AK Črna in en pridružen član AK Ravne je konec maja odšlo na odpravo v južnoameriške Ande.

Nastanili so se v perujskem mestu Huaraz, ki je služilo kot izhodišče za vzpon na gore v verigi Cordillere Blanco. Mesto leži na nadmorski višini 3090 m. Fantje so za aklimatizacijo opravili dva

Osvojitev Ishince

Slikovita gora Alpamayo

trekinga: prvega do planin nad jezerom Vilcacocha na višini 4000 m ter drugega do izjemno slikovitega jezera Churup, ki leži 4500 m nad morjem.

V nadaljevanju so se povzpeli do prvega baznega tabora v dolini Ishince na višini 4300 m. Dva udeleženca sta morala zaradi slabega počutja sestopiti v mesto, ta čas pa je preostala četverica v soju sončnega vzhoda po normalnem pristopu osvojila 5400 m visoko goro Urus. Dva dni kasneje sta dva člana stala na vrhu 5500 m visoke gore Ishinca, ki daje ime celotni dolini, naslednji dan pa sta se nanjo povzpela še dva udeleženca odprave.

Oba omenjena vrhova sta bila osvojena po "normalki", tj. najlažji pristopni poti na vrh. Zato so se člani odprave želeli na glavni cilj odprave – markantno goro

Alpamayo – povzpeli po nekoliko zahtevnejši Francoski direktni smeri. Po štiridnevem pristopu iz doline Santa Cruz je to trem tudi uspelo. Ostali trije so morali zaradi slabega počutja in utrujenosti sestopiti v dolino. Višina 5947 m, kolikor je visoka omenjena gora, namreč povzroča že znatne težave pri oskrbi telesa s kisikom, kar botruje različnim simptomom (slabost, težave s prebavo, utrujenost).

Po osvojitvi glavnega cilja odprave in poslabšanju vremena so jo štirje člani odprave mahnili raziskovati bolj turistično plat Peruja, dva pa sta čakala na ugodne razmere za osvojitve še kakšnega vrha. Četverica se je iz glavnega mesta Lima podala proti jugu, kjer si je ogledala misteriozne risbe v puščavi. Pot jih je vodila čez obsežna puščavska območja v

notranjost dežele v mesto Cusco, od koder so krenili v džunglo in si ogledali Machu Picchu, izgubljeno inkovsko mesto, ki je uvrščeno tudi na enega izmed seznamov sedmerih čudes sveta. Na svoji poti nazaj v prestolnico so si ogledali še nacionalni park Paracas, polotok ob Tihem oceanu, ki nudi dom številnim pelikanom, morskim levom in flamingom.

Druga dva člana odprave sta medtem skušala izkoristiti kratko obdobje lepega vremena in osvojiti šesttisočak Tocllaraju. Kakšnih 200 višinskih metrov pod vrhom sta morala zaradi izčrpanosti in poslabšanja vremena obrniti in se vrniti v dolino, kamor sta prispela po 20 urah neprekinjene hoje. Vsi fantje so se živi, zdravi in polni vtisov konec junija vrnili domov v Slovenijo.

Ob izteku Turističnega tedna, v soboto 16. avgusta, je v organizaciji AK Črna potekala še tradicionalna prireditev Mastn Grif. To je tekmovanje, na katerem se v različnih kategorijah balvanskega plezanja

pomerijo najboljši plezalci Koroške. Prireditve vsako leto postreže tudi z zanimivim tekmovanjem, "skokom za akumulator", na katerem plezalci prikažejo balvanski skok s pomočjo oprimkov.

Najvišji skok je nagrajen z akumulatorjem. Glavni namen prireditve pa je v prvi vrsti druženje koroških športnih plezalcev.

Za sosednjimi vrati

Kotiček pri Tini

Neža Oder

Foto: Lucija Jelenko

V modernem svetu smo utesnjeni v neskončni ponudbi (skoraj vsiljevanju) potrošniških izdelkov, ki so si med seboj vedno bolj podobni. Zato že nekaj časa po svetu, in v zadnjih letih tudi v Sloveniji, raste povpraševanje po nečem posebnem, unikatnem, nečem, kar je "samo naše". Vzporedno s tem pa se zaradi vedno večjega osveščanja o

zdravi prehrani vedno bolj ceni doma pridelana in pripravljena hrana. Tu vskoči Kotiček pri Tini, trgovinica z dekorativnimi izdelki za dom, od katerih najbolj izstopajo popularni predpasniki za vse spole, želje in starosti.

Tina Čas se je po končanem študiju agronomije vpisala na šiviljski tečaj. Nikoli prej (razen pri opazovanju dedka pri flikanju hlač) se ni ukvarjala s šivanjem, takoj po tečaju pa je z od tašče izposojenim šiviljskim strojem izdelala svoj prvi predpasnik za rojstnodnevno darilo sestrični.

Že v času študija v Ljubljani je Tina rada opremljala stanovanje čisto po svoje. Od nekaj kupuje in zbira najrazličnejše revije o opremlitvi doma in vrta, kar se pozna tako v njenem stanovanju kot tudi v delavnici. Poleg dekoriranja doma rada tudi kuha (najraje omake in marmelade) in vrtnari – tu se ji je porodila ideja o izdelavi unikatnih predpasnikov. "Nikjer v trgovini, v nobenem butiku nisem zasledila predpasnika, ki bi mi bil všeč. Želela sem predpasnik, v katerem bi se počutila prijetno in lepo," pravi. In ta ideja je bila začetek njenega hobija – in kasneje posla.

"Navdih ne iščem, pride sam od sebe. Ko stopim v delavnico in vidim blago, pisane vzorce, čipko in pentlje, si kar predstavljam, kako bi določene reči bile videti v kombinaciji." Tako težko izgubi nit in inspiracijo, široka barvna paleta in edinstveni motivi pa delajo njene izdelke resnično unikatne.

Razmišlja tudi, da bi svoj edinstveni slog prenesla na lastno linijo oblačil za vrt – od predpasnikov s širokimi, prostornimi žepi za vrtnarske pripomočke do klobučkov za zaščito pred soncem.

Tina večinoma izdeluje predpasnike

po naročilu, vendar se trudi, da bi imela v delavnici tudi nekaj vnaprej pripravljenih izdelkov, ki bi že v začetku navdušili obiskovalca (kar ji nedvomno uspeva že sedaj – ni se težko zaljubiti v njen edinstven stil, prijazen pristop in povsem dodelane izdelke). Pripravlja tudi komplete za mladoporočence, pare in družine, saj po predpasnikih radi posegajo tudi moški. Popularne so tudi kombinacije predpasnikov za mamice in hčerke. "Nekoč sem dobila naročilo neke gospe, ki mi je povedala, da bo ta predpasnik nosila izključno ob nedeljskih kosilih z otroki."

Pove mi o velikem naročilu, ki ga je enkrat dobila: 20 ali 30 ročno izdelanih predpasnikov z motivom idrijskega žlikrofa. Ideja jo je malo prestrašila, saj gre tu že za serijsko proizvodnjo, vendar jo je

sprejela z odprtimi rokami in izdelala vrsto predpasnikov v svojem "retro, angleškem cottage" stilu z iz pene izdelanim žlikrofum na pasu.

Tina ima več najljubših predpasnikov, vendar dobiva tudi naročila, ki ji niso najbolj po godu. Včasih se naročilo preveč razlikuje od njenega sloga, večinoma so to predpasniki z napisi, pove. Kljub temu pa se vedno potruji, da s čipko, pentljico, živo barvo ali drugim manjšim dodatkom vdahne v izdelek del sebe. Pove mi tudi o stranki, ki je nekoč naročila predpasnik samo v črno-beli barvi. "Seveda obstajajo naročila, ki mi niso najbolj všeč," pravi, "vendar je tako v vsakem poslu." Všeč ali ne všeč – ni ga pa naročila, ki mu ne bi bila kos. Zase najraje izdeluje predpasnike z motivi rožnatih vrtnic na beli podlagi.

Tako kuharske kot vrtnarske predpasnike je za zdaj možno kupiti na spletu (Facebook stran Kotiček pri Tini), v trgovini Ika v stari Ljubljani ter trgovini Luškarije v Mariboru. Tino kliče tudi tujina: "V Avstriji gredo kar za med," veselo razlaga.

Najbolj pa je zadovoljna s svojo stranko Ano Žontar Kristanc iz oddaje Ana kuha. Z njo se je povezala tako, da je Ani pisala sama – dekleti sta se takoj ujeli in načrtujeta sodelovanje tudi v prihodnje. "Ni ga čez zadovoljno stranko," kot pravi

sama. Zadovoljstvo je obojestransko – tudi Ana Tino večkrat omeni na svojem kuharskem blogu. Največjo promocijo pa ji je naredila prav Facebook stran, ki si jo je uredila ob začetku kariere. "Nekaj je šlo sicer od ust do ust, vendar me večina kupcev najde preko Facebooka. Sem pa vesela vsake najmanjše promocije, vsake objave v reviji, vsake omembe Kotička pri Tini, saj pomenijo, da se bo nekje našel nekdo, ki mu bo stvar všeč."

Tina rada dekorira dom, rada kuha marmelado in rada vrtnari. Doma, na kmetiji, ima svoj vrt, kjer je ravnokar sadila česen. Rada peče pite in narastke in razmišlja o tem, da bi začela s pisanjem bloga. Je posebno, kreativno in delovno dekle, ki si poleg vedno bolj rastočega posla s svojimi unikatnimi izdelki išče še redno službo, da se ne bi preveč odcepila od svoje agronomske stroke. Želimo ji vse najboljše za v prihodnje!

Fotografije so dovolj zgovorne.

Njeno veselje so kultura, pesem in rože

Jožica Vrhovnik

Vančy

Z Jožico Vrhovnik se že pozna kar nekaj časa. Večkrat sodelujeta pri kaki kulturni prireditvi v našem kraju. Je pevka pri Planinskem ansamblu Stare sablje. Pohodniki, ki kdaj greste po Šisernikovi poti od Dravograda do Kremžarice, prav Jožica je tista, ki vas sprejme na Sv. Danijelu na prvem "okrepčilnem štantu" in izpred njene hiše vas Stare sablje z glasbo pospremi na pot.

Še bolj pa je poznana po svojih skečih, ki jih s Cvitrškimi dekleti in s Hildo Šmon uprizarja v Dravogradu za popestritev raznih kulturnih dogodkov. Njeno veliko veselje pa so rože in nabiranje zelišč. Da ima zares pravo roko za cvetlice, dokazujejo okna njenega domovanja in okna hišice, ki jo imata s prijateljem Markom na Zgornji Vižingi v Radljah. Povabila me je, da fotografiram barvno koprivo (*Coleus x Blumei*), ki se je tako razrasla, da ji je že odprtina celega okna premalo. A ne samo na tem, tudi na vseh

Jožica in Marko sta ponosna na čudovito okrasno koprivo.

drugih oknih lepo cvetijo cvetlice vseh vrst in barv, ki pa jih po njenem pripovedovanju najraje kar sama vzgoji od podtaknjencev oz. semena do njihovega bujnega razcveta. Seveda se z njenimi rožami in zelenjem srečaš že zunaj, ko prispeš do njune hišice.

Jožica ima še en skriti hobi, ki pa je tudi povezan z rožami in cvetjem. Izdeluje raznovrstne rože in šopke iz svile, ki jim za utrditev služijo tanke bakrene žičke. Tudi teh umetelno izvezenih ima razstavljenih po celem stanovanju. So pa tako pristne, da moraš včasih katero kar s prsti potipati,

da je ne bi slučajno pomotoma zalil. Prijatelj Marko ji malo pomaga z žičkami, drugače pa on sam plete košarice in koške ter izdelava tudi imitacijo planinskega čevlja. To zvrst bomo pa predstavili v eni od zimskih števil, ko bo bolj taka zapečarska sezona.

Še občudujem njene rože in rad jo poslušam, s kakšno ljubeznijo govori o njih, pa naj bo govora o pravih ali o umetno spletenih, ki so ji ravno tako pri srcu; pa kaj ji bi ne bile, saj je v njih vložena ure dela in truda.

Mladi pevci Koroške, ki niso kot drugi

Ditka

Martina Cigler

V lanskem letu mi je uho, ko sem poslušala Koroški radio, pobožal odločen prijeten glas, ki je prepeval, da ne bodi kot drugi. To pesmico, ki jo najverjetneje vsi poznate (avtor besedila je Feri Lainšček), zdaj prepeva staro in mlado tako v dolini kot v hribih. Pa to ni le muha enodnevnica, mlada talentirana pevka s Prevalj se uveljavlja tudi v tujini, kjer je že dosegla lepe uspehe. Pod videzom mile, nežne deklice pa se skriva odločna oseba, ki kljub mladosti ve, kaj v življenju hoče, in pri njenem trudu je prav, da ji stojimo ob strani tudi oboževalci. Lahko smo ponosni, da je Koroška dala še en glas v svet, tako da prav gotovo drži tisto, kar je v koroški pesmi spisal Mitja Šipek: "Pa ni ga Koroš'ca, da b' ne znal pet ..."

Ditka je rojena 4. 6. 1993, prihaja s Koroške, natančneje s Prevalj, in se z glasbo ukvarja že od malih nog. Že pri rosnih enajstih letih je posnela svojo prvo zgoščenko in začela z nastopanjem. Leta 2005 je s skladbo Album s slikami zmagala na največjem otroškem festivalu Fens v Izoli. Leta 2010 je bila njena skladba z naslovom So Fine uvrščena na zgoščenko Vala 202: Val 10, Imamo dobro glasbo. Istega leta je nastopila tudi na zaključnem koncertu Odprtega mikrofona v Kinu Šiška v Ljubljani. Velikega uspeha je bila lani deležna njena pesem Dreamer na tekmovanju United Kingdom songwriting contest v Angliji, na katerem se je v kategoriji kantavtorjev z vsega sveta (5000 prispelih pesmi) uvrstila v finale. Od poletja se je Ditka skupaj s skupino zelo uspešno predstavila s celovečernimi samostojnimi koncerti v Mariboru, Ljubljani, Kopru, na Ravnah, v Slovenj Gradcu, Krajnski gori, na festivalu Pivo in cvetje v Laškem ter festivalu Lent v Mariboru.

Jeseni 2012 je izšel njen *singel* Nekaj je v zraku (avtor besedila je Tone Pavček) in naletel na odličen odziv. Še boljši odziv pa je doživela pesem Ne bodi kot drugi. Ta pesem je bila prvič predvajana lani spomladi. Lansko leto je začela aktivno sodelovati s pesnikom in pisateljem Ferijem Lainščkom, s katerim sta se z literarno-glasbenimi večeri predstavila po številnih krajih po Sloveniji. Konec leta

Ditko ves čas podpira in spodbuja družina. Foto: David Valič

2013 je izšla njena zgoščenka, na kateri so avtorske skladbe v angleščini in uglasbitve poezije znanih slovenskih pesnikov Toneta in Marka Pavčka ter Ferija Lainščka. Ditka se je letos predstavila tudi z dvema uspešnima nastopoma na Dunaju, tako da je njena glasba odlično sprejeta tudi v tujini; celo čez lužo, kjer ima na ameriškem spletnem radiu Jango Airplay, na katerem se vrtijo njene skladbe v angleščini, veliko število oboževalcev.

Ditka, prepoznavna si po pesmi Ne bodi kot drugi, avtorja Ferija Lainščka. Kako si se povezala prav z njim?

Že od nekdaj mi je poezija blizu, še posebej sta mi všeč Lainščkova in Pavčkova. Ko sva se z očetom odločila, da bova uglasbila pesmi teh dveh avtorjev, je bila ena prvih na seznamu Ne bodi kot drugi. To pesem poznam že dolgo časa, predstavila pa mi jo je mama, ki je bila tudi glavna pobudnica, da jo uglasbimo. Po tem, ko je moj oče napisal glasbo, smo potrebovali avtorske pravice za besedilo in takrat sem stopila v stik s Ferijem. Spoznali smo se nekaj časa zatem na literarnem večeru v Dravogradu in se takoj odlično ujeli in od takrat naprej veliko sodelujeva. Ne poznam tako preproste, pozitivne in prijetne osebe, kot je Feri.

Tvoje pesmi so polne nežnosti in pozitivne sporočilnosti, pozitivne naravnosti na življenje. Kje dobiš navdih zanje?

Besedila slovenske poezije so dela prej omenjenih avtorjev, namerno izbiram njihova najlepša dela. Avtorsko glasbo v angleščini pa ustvarja skupaj z mojim očetom. Navdih iščeva v vsakdanjem življenju v trenutkih, ki so lepi in veseli. Meni osebno dajejo navdih tudi narava in vsakdanje prijetne življenjske situacije in izkušnje. Želiva ustvarjati glasbo, ki je

pozitivna in ob kateri se ljudje sprostijo ter najdejo neko sporočilo.

Veliko oporo imaš v svojem očetu, pa nam povej kaj o njem in o vašinem sodelovanju.

Res je, kot sem omenila, z očetom največ sodelujeva. On me je navdušil nad glasbo, ko sem bila čisto majhna deklica. Z opazovanjem njega na odru in s poslušanjem kvalitetne glasbe, ki se je vedno vrtela v našem domu, sem jo vzljubila. Naučil me je, da je glasba nekaj, kar imaš rad, kar počneš za dušo. On je prvi ustvarjal glasbo zame, zdaj pa jo ustvarja skupaj. Skupaj tudi snemava pesmi in hkrati igrava v našem *bendu*, kjer izvajamo avtorsko glasbo. Je torej moj glavni motivator, podpornik, učitelj ter hkrati kritik – ampak ravno zaradi tega v glasbi ristem, se krepim, razvijam. Sva zares zelo tesno povezana in ne predstavljam si svoje glasbene zgodbe brez njega, kakor tudi ne brez mamine in sestrine podpore. Vse se odvija v prijetnem družinskem vzdušju, povsod me družina spremlja in podpira, za kar sem izjemno hvaležna.

Kako kombiniraš obveznosti s fakulteto in nastopi, ki ti jih ne manjka?

Včasih je precej zahtevno. Posebej zdaj, ko sem že na fakulteti, je obveznosti še več. Najtežje mi je med izpitnim obdobjem, ko moram dati kitaro na stran in se posvetiti knjigam. Priznam, da sem včasih nekoliko nesrečna, ko bi raje pela in igrala kitaro, pa moram pisati seminarsko nalogo in se pripravljati za izpit. Ampak želim biti uspešna tudi na fakulteti in se nekoč zaposliti v poklicu, s katerim bom pomagala ljudem, zato se zavedam, da se je včasih treba podrediti. Prav zaradi tega pa vedno komaj čakam poletje, ko je ves moj čas namenjen izključno glasbi.

Kaj še rada delaš in kaj počneš, ko ne poješ?

Poleg glasbe imam zelo rada tudi šport. Posebej uživam pozimi, ko lahko smučam. Zelo me sprošča tudi tek v naravi, rada pa imam tudi različne športe z žogo. Ogromno mi pomeni čas, preživet v krogu družine, ter druženje s prijatelji. Zelo rada sem na *fajn* koroških *gavdah* in na koncertih različnih izvajalcev. Zadnje čase se posvečam tudi jogi in meditaciji za krepitev notranjega ravnovesja. Rada sem v naravi in v družbi svojih psičk. To so aktivnosti, ki se jim večinoma posvečam, ko ne vadim petja in kitare, nisem na nastopih in ne študiram.

Kako so te sprejeli Korošci?

Ljudje na Koroškem so me sprejeli odlično. Da me podpirajo in verjamejo vame, kaže tudi to, da so lani izbrali mojo skladbo za pesem poletja na Koroškem radiu, in to v boju z Janom Plestenjakom, ki je vsekakor zvezda slovenske glasbene scene. Kamorkoli pridem, so ljudje navdušeni. Kar me zelo veseli, je to, da lahko s svojo glasbo razveseljujem praktično vse generacije; moje pesmi pojejo tri leta stari otroci in pa moja babica, ki jih je že napolnila 70.

Tudi številni nastopi na domačem Koroškem povejo, da me Korošci podpirajo, za kar sem vam izjemno hvaležna.

Kakšne načrte imaš v prihodnosti, glede na to, da si uspešna tudi v tujini?

Moj načrt je še vedno: počasi, vztrajno, z veliko dobre volje in ljubezni do glasbe. Želim si predstaviti svojo glasbo širni Sloveniji in nato še tujini. Tujina me zelo mika. Razlog za to je tudi moje ustvarjanje v angleškem jeziku, v katerem se zelo najdem. Moja velika želja je turneja po Evropi, in sicer, da bi skupaj z *bendom* predstavila avtorsko glasbo. Pred kratkim sem nastopila na Dunaju, kjer so me odlično sprejeli. Zelo lepe komentarje prejemam tudi na ameriškem internetnem radiu JangoAirplay, kjer imam več kot dva tisoč oboževalcev s celega sveta. Največji uspeh zame pa je bil lansko leto, ko se je moja avtorska skladba z naslovom *Dreamer* uvrstila v finale priznanega tekmovanja UK Songwriting contest v Angliji. Tujina torej vsekakor bo ... počasi. V načrtu imam posneti še več videospotov, ustvarjati pesmi, čim več nastopati, ker to najraje počnem.

Nas boš kmalu presenetila s kakšno novo pesmijo?

Imam kar nekaj novih pesmi, ki sem jih predstavila na svojih poletnih koncertih, med drugimi na festivalu Lent v

Mariboru in na samostojnem koncertu v Slovenj Gradcu. Uspeh pa je doživel tudi *singel* z zgoščenke *Ne bodi kot drugi*, to je skladba *Dober dan, življenje*.

Kaj bi želela povedati oz. sporočiti bralcem Viharnika in tvojim oboževalcem?

Vsem, ki me spremljate na moji glasbeni poti in me pri tem podpirate,

vsem, ki poslušate in pojeate moje pesmi, vsem, ki najdete v njih nekaj lepega, ki vam polepša dan ... hvala! Pot, ki si jo utiram, ni lahka. V Sloveniji se kot samostojen, neodvisen glasbenik le s težavo kam prebiješ, ampak sama mislim, da sem na dobri poti, zato ker to delam s srcem in zato, ker imam ob strani družino in vas, ki verjamete vame.

Kratkohlačniki

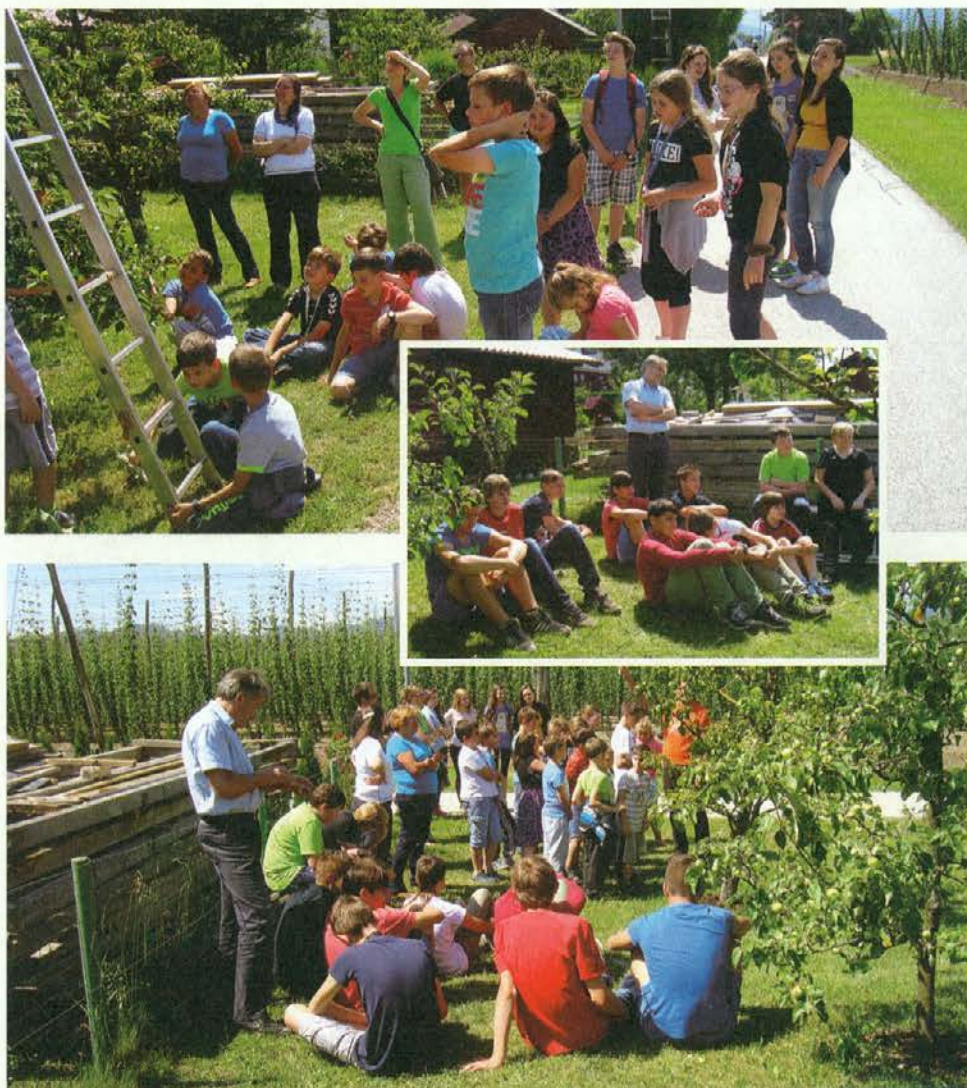
Osnovnošolci v sadovnjaku

Jože Santner

Ker se v osnovnih šolah zavedajo pomena delavnic, kot je poletna rez sadnega drevja, so se odločili za sodelovanje v projektu Učni sadovnjak

in bili prisotni pri izobraževanju, ki je potekalo 19. 6. v mojem sadovnjaku.

Poleg OŠ Šmartno, katere učenci že od začetka sodelujejo v projektu, so si ta dan uredili prevoz s kombijem učenci OŠ Podgorje, učenci Prve OŠ pa so se v lep dan podali s kolesi po kolesarski poti. Otroci in tudi starejši občani so seveda z zanimanjem spremljali izobraževanje strokovnjaka kluba Gaja, saj je že stalnica v tem sadovnjaku. Praktično je motiviral prisotne ob pomoči učiteljev, ki so bili kos svoji nalogi. Nekateri učenci so hitro našli sočne jagode, ki so najboljše sveže z vrta. Svojo aktivnost vedno pokažejo tudi člani Ekološkega društva.

Brez velikega truda na vrh in okoli Košenjaka

Vančy

Foto: Zdenko Kupčič

Obetal se je lep sončen dan in z Zdenkom in Ferdom smo se dogovorili, da jo mahne malo v planine. Zdenko mi je obljubil, da nas bo popeljal, čisto brez truda, na vrh Košenjaka in po avstrijski strani okoli njega nazaj. Tisto "čisto brez truda" sem seveda vzel z veliko rezervo, saj če hodiš kakih osem ur, že ne more biti čisto brez truda. Pa sem res bil prijetno presenečen. Zato vam to pot opišem in jo še tudi sam priporočam, lahko tudi manj izkušenim pohodnikom, pa tudi takim z otroki, ki jih še navajate na planinske pohode.

Naše izhodišče so bili Trije križi. Nato smo se začeli rahlo vzpenjati mimo nekaj osamelih kmetij in nadaljevali pot po mehki, z visokim podrastjem zarasli potki. Če bi bil kdaj gospod, bi si lahko mislil, da hodim po debelih bogatih preprogah.

Gremo mimo zarjavele table, ki nas spominja na nekoč močno zastraženo mejo. In se tako polagoma po delno že zarasli stari graničarski poti približamo avstrijskemu področju. Zdenko nas pred lovsko krmilnico opozori, da naj bomo bolj tiho, in pred nami čez jaso steče lep gams.

Kar naenkrat po položni stezi zaokrožimo hrib in že smo z avstrijske

Planinski dom Košenjak

Romarska cerkev sv. Urbana

Srečni pohodniki

smeri na vrhu Košenjaka. Tu se vpišemo v knjigo pod zaporedno št. 668, a opazim, da je knjiga nastavljena šele od februarja. Zdenko pa pove, da jih je lani bilo vpisanih na vrhu Košenjaka preko 2800 pohodnikov. Na vrhu malo pomalicamo.

Moja napaka je bila, da sem vso količino vode, ki sem jo imel s seboj, kaj hitro spil. Potem pa me je po poti nazaj mučila huda žeja, ki je že mejila na dehidracijo, pa mi je Zdenko s svojo rezervo rešil žejno življenje.

Vračamo se mimo Ross Hütte. Ferdo pove, da so včasih, ko je bila še železarna na Prevaljah, tu žgali oglje in ga z voli vozili v dolino, kar je za domačine bil dober in gotov zaslužek. Na poti nazaj dol srečamo avstrijskega planinca, ki jo bos maha proti vrhu Košenjaka, pa mi kolega zagotavlja, da je njega mogoče velikokrat tu srečati in da je vedno bos. Nekoliko še nadaljujemo spust po avstrijski strani, kjer se nam odpre pogled na umetno jezero pod Golico, ki se igrivo blešči v opoldanskem soncu. Na eni

skalci najdemo lep motiv, pod nami se blešči jezero, malo dalje levo se beli vasica Sobote, vmes pa širni gozdovi. Postavimo se, Zdenko na sosednji skalci nastavi fotoaparata s samosprožilcem in še pravočasno priteče med naju ...

Hodimo po stari graničarski poti, ki je še vedno dobro shojena, mejniki ob njej in posamezne avstrijske in jugoslovanske označbe pa nas spominjajo na polpreteklo zgodovino, na čas graničarske dejavnosti. Ob poti je še veliko visokoraslega borovničevja, ki je ponekod kar obilno polno. Tu so bile v času našega pohoda borovnice že popolnoma zrele, više proti vrhu pa so bile še čisto drobne in zelene. Po poti pa mravlje in mravlje, cele kolonije

Pri tem koritu izredno rade pijejo sploh predstavnice nežnejšega spola.

mravelj, tako da imam občutek, če bi legel na potko in jim povedal svoj naslov, bi me lahko kar odnesle domov.

Čakalo nas nekaj hoda po bolj skalnem terenu po Junčkovih skalah in že se približamo romarski cerkvi sv. Urbana. Od tu nadaljujemo mimo Bogatčevih mlak, kjer lovci ob hudih zimah poskrbe za

seno in sol za divjad. Vrhovi visokih smrek pa se kot v ogledalu ogledujejo v mlakah, ki so vedno polne vode.

Zdaj hodimo po bolj široki vozni cesti in se počasi približujemo vznožju pod Piramido. Tu zagrizemo v kolena, saj je pred nami eden najbolj strmih vzponov na vsej poti. Piramida je lovska koč, ki jo ima v upravljanju LD Dravograd, ki zelo vzorno skrbi za koč in skrbno ureja in neguje okolico, tako da se popotnik planinec lahko udobno spočije na širokih klopih. Lahko se pa tudi zelo dobro odžeeja, saj v korito lovec spuša izredno slastno hladno studenčnico.

Od tu se počasi spuščamo navzdol proti planinskemu domu Košenjak, ki je med sezono odprt ob koncih tedna ali pa ob najavi večjih skupin. Pod nami je lep razgled na vasico Ojstrica. Zopet obhodimo nekaj kmetij, ki pa jih je že veliko preurejenih v vikende, na njihovih *gankih* pa bujno cvetijo rože. Vrnemo se na izhodišče, kjer nas že čaka avto.

Ob poti občudujemo drevesa vseh možnih oblik.

Skupaj s počitki smo za pot porabili dobrih osem ur in pol. Polni smo bili lepih vtisov in srečni, srečni tudi zaradi izjemno lepega vremena, ki je letos tako redko naklonjeno pohodnikom.

"Ljubiti ne pomeni gledati drug drugega, ampak skupaj gledati v isto smer."

Alojzija in Tone Smonkar skupaj že 50 let
(A. De Saint-Exupery)

Meta Smonkar

V krogu svoje družine, sorodnikov in prijateljev sta 28. 6. 2014 praznovala zlato obletnico poroke, petdeset let skupne življenjske poti, Tone in Alojzija Smonkar, p. d. Planšakova, z Graške Gore.

S svojo neizmerno dobroto v srcu, odkrito radostjo v očeh in z nasmeškom na obrazu krmarita skozi življenje s polno mero optimizma zase, za svoje otroke in vnuke.

V življenju se nista razdajala le za svoje tri sinove, Zvoneta, Marjana in Nika, temveč lep zgled in dobro voljo širita tudi med svojih pet vnukov, Tjašo, Jano, Andraža, Klemna in Anjo.

Življenje je polno lepih trenutkov in prijetnih presenečenj, smisel dobi takrat,

Zakonca Smonkar s svojimi vnuki

ko znamo te trenutke tudi uživati. Trenutki pa so utrinki večnosti, mimo nas drsijo in samo najbolj dragocene ujamemo. In prav tisti, ki si jih zapomnimo, so naše življenje. Zato jima še enkrat želimo: "Bodita drug

drugemu še naprej v oporo, v ponos in veselje, ustvarjata te dragocene trenutke in ostanita nam zdrava."

Še na mnoga leta!

Mojca in Janko Skobir – zlatoporočenca

Darja Rošar

On, ki časa niti reže,
rožam, nam in pticam v gaju,
on sam bo ločil naju, da poslej na
drugem kraju,
še tesneje naju zveže.
(Gradnik)

22. junija smo se v lepem številu sorodnikov in prijateljev zbrali pri cerkvi Sv. Duha, da bi praznovali zlato poroko – 50 let skupnega življenja Mojce in Janka Skobirja iz Podgorja. V duhu hvaležnosti za ta častitljivi jubilej je slovesnost vodil g. župnik Leopold Korat. Slavje smo nadaljevali pri Lovski koči Podgorje, kjer smo preživeli prelep nedeljski dan. Prav v cerkvi Sv. Duha sta se zaobljubila drug drugemu leta 1964. Za mlado frizerko Orlovo Mojco in kmetijskega tehnika Žnidarjevega Janka se je takrat obrnil nov list. Prvo gnezdo je bilo še skromno v

prostorih farovške mežnarije, a kmalu je zrasla nova hiša v samem centru Podgorja. Za sinom Simonom se je družina povečala še za hčerko Melito. Mojca je odprla svoj frizerski salon, Janko pa je vodil takratno zadrugo v Podgorju. Svojo službo je nadaljeval na Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec, kjer je delal vse do upokojitve. Na rojstni domačiji pri

Žnidarjevih sta si zgradila pravljčni vikend, ki ga obdaja skrbno urejen sadovnjak. Tu se še najdeta mir in tišina, ki ju urbano okolje več ne premore. Lovska duša, kakršna je, nima dneva, da bi se ne podal na vikend. Tako sta si polepšala jesen življenja, Mojca s skrbno urejeno hišo, rožami, ki kar kipijo, in Janko s svojim koščkom raja. A dela nikoli ne zmanjka, skrb za kurjavo, skrb za okolico in gospodinjstvo, vse še zmoreta in sta nenadomestljiva, po najboljših močeh še pomagata sinovi in hčerini družini. Še posebej sta ponosna na svoje tri vnuke, ki jima lepšajo jesen življenja. Recept za njuno ljubezen in razumevanje lahko najdemo v njuni pridnosti in spoštovanju drug drugega. Jankova preudarnost in Mojčina iskrivost, ki v hišo ne spusti dolgočasje, sta porok za njuno srečo. Lepa pesem, ki včasih pove več od besed, in dobra volja vrtita svet naprej. Kaj pa je ljubezen drugega kot nenehna skrb, da drugemu lepšamo življenje?! Njima je to uspelo, zato najlepše čestitke! Vsi povabljeni naj se vama na tem mestu zahvalimo, da smo smeli biti del vajinega praznika, želimo vama, da bi bila zdrava in srečna v krogu svojih najdražjih še na mnoga leta.

Mojca in Janko
Zlata poroka 22. junij 2014

90. rojstni dan Marije Pirnat

Jana Titan

Marija Pirnat, rojena Vornšek, se je rodila 29. junija 1924 na domači kmetiji pri Hriberšku. K njej na kmetijo se je priženil njen srčni izbranec Ivan Pirnat in rodilo se jima je osem otrok, danes jih živi še šest. S skupnimi močmi cele družine so skrbeli za lepo kmetijo, na kateri je do nedolgo nazaj Marija tudi živela. Marija je dolgo čisto sama skrbela zase, kuhala sebi in celi družini in velikodušno sprejela vsakega, ki ga je pot zanesla k njenim vratom. Posebej navdihoval jo je vrt, ki je bil celo njeno življenje njen glavni hobi in je tudi bogato rodil. Kljub temu da je Marija imela gorečo željo in močno voljo, da ostane v domači hiši, ni več zmogla popolnoma skrbeti zase, zato smo se skupaj odločili, da jo nastanimo v Domu za ostarele v Slovenj Gradcu, kjer je deležna vse potrebne oskrbe. Na njen 90. rojstni dan smo ji pripravili lepo slavo nedaleč od njene domačije na kmetiji Nabernik na Vinišah, kjer smo zbrani njen rojstni dan tisto nedeljo posvetili samo njej in jo neskončno osrečili. Vsi njeni ji želimo, da bi se iskrica v očeh še dolgo isknila in da bi nas še dolga leta z veseljem sprejemala k sebi na obisk.

Ob Marijini 90-letnici

slonijo na tradiciji klasičnega slikarstva, in na izročilo nekaterih vidnejših slikarjev iz konca 19. stoletja.

Tihožitja in figure v tehniki akrila z umirjeno realistično odslikavo prenaša na slikarsko podlago, jih umešča v uravnoteženo kompozicijo, najti skuša ritem, skladnost in ravnesje. V svojih delih ne teži k barvitosti, bliže ji je tonsko modeliranje oz. umirjena barvna paleta, kjer prevladujejo odtenki bele in sive, zanima jo igra svetlobe in senc. Uporablja razredčene barve, barvni nanosi so rahli, spominjajo na akvarele in ne toliko na pastozne barve, kljub temu pa so dobro

Slikarska razstava Tamare Šuc

Tamara Šuc, rojena 2. 10. 1993, prihaja iz malega zaselka Brdinje blizu Kotelj, kjer je obiskovala prva leta osnovne šole, zaključila pa jo je na Ravnah na Koroškem. Nadaljnja štiri leta se je šolala v Gimnaziji v Slovenj Gradcu.

Ker je že od malega rada ustvarjala in bila kreativna, se je odločila za študij likovne pedagogike na Univerzi v Mariboru, kjer je letos končala prvi letnik. Izbira študija, povezanega z umetnostjo, se je izkazala za pravo odločitev, saj za Tamaro ni lepšega občutka, kot delati, kar jo veseli, v čemer uživa in kar jo izpolnjuje. Njena ljubezen do umetnosti oz. umetniškega izražanja pa se manifestira tudi na drugih področjih v njenem vsakdanu. Izredno rada namreč poje, zato obiskuje šolo solopetja, ukvarja pa se tudi s plesom. Čeprav je šele na začetku svoje ustvarjalne poti, verjame, da je zakorakala v pravo smer.

Z razstavo, ki jo je imela v Grošljevski galeriji na Prevaljah, je želela predstaviti svoja dela, ki so nastala v prvem letniku študija, svoje začetne korake, če ne kar prve poteze na velikem platnu svojega likovnega kreiranja.

Marta Krejan Čokl, prof.

Utrinek z razstave

Serija slik Tamare Šuc, ki so bile v začetku julija na ogled na razstavi v Grošljevski galeriji, je večinoma nastala v letošnjem študijskem letu, ko je obiskovala 1. letnik likovne pedagogike na Pedagoški fakulteti v Mariboru. Na začetku svoje umetniške poti se posveča predvsem tradicionalnim likovnim vsebinam, izhodišče njenega umetniškega ustvarjanja je tihožitje. Glede na upodobljene stvari gre večinoma za tihožitja nežive narave, na katerih se pojavljajo posode, steklenice, geometrijska telesa, kipi in draperije. Njeno slikarsko zanimanje se usmerja tudi na figuro, pri čemer se opira na realistične podobe, ki

vidne poteze čopiča. V določenih izsekih se pojavijo tudi intenzivnejši rdeči in modri odtenki, ki v nasprotju z monohromnimi površinami izstopajo iz celote oz. izpostavijo predmete, ki so osrednje prostorsko ogrodje slik.

Tamara Šuc postopoma oblikuje svoj prepoznaven likovni jezik in išče lastne izrazne moči, česar se je lotila zelo predano. Črpa iz preteklih spoznanj, temelji na realistični prepoznavnosti, njen likovni prostor pa opredeljujejo predvsem tihožitja.

Nina Popič, kustosinja pedagoginja

Mladi uresničujejo svoje ideje

Prevajalci soglasno za boljši jutri

Marta Krejan Čokl, prof.

V julijskem uvodniku smo brali, da mladi kljub neobetavni prihodnosti niso vdani v usodo, niso brezbrizni in pasivni, ampak polni energije in volje, da izboljšajo svet in poskrbijo za lepšo prihodnost. Naš redni dopisnik Boštjan Jurič, je eden tistih, ki se ne ustrašijo izzivov lastnih idej. Boštjan je predsednik prve prevajalske zadruga v Sloveniji Soglasnik, ki zaradi narave svojega dela lahko deluje skoraj kjerkoli, in je bila ustanovljena na Koroškem.

Zadruga so organizacije, ki so razširjene po vsem svetu. Po statistiki Mednarodne združne zveze zadruga

različnih vrst (kreditne, kmetijske, obrtne, stanovanjske, potrošniške, delavske, izobraževalne, zdravstvene in druge) v svetu povezujejo 800 milijonov članov ter zagotavljajo 100 milijonov delovnih mest, kar 20 % več kot vsa multinacionalna podjetja skupaj.

"O prekerih razmerah na trgu dela govorimo, ko so delavci na trgu prepuščeni negotovim razmeram brez dolgoročne varnosti, nimajo osnovnih delavskih pravic niti gotovega plačila. Prekernost se danes širi tudi v panoge, ki so še do nedavnega zagotavljale stalne oblike zaposlitve, v največji meri pa zaznamuje kreativne poklice, kot so na primer arhitektura, novinarstvo, oblikovanje in ne nazadnje prevajalstvo," je povedal Boštjan Jurič.

In ravno mladi, ki delajo v teh in podobnih panogah, najbolj občutijo vse slabosti, ki jih prinaša takšna (ne)urejenost trga dela: predolge delavnice, negotova plačila, neplačane bolniške odsotnosti in večer strah pred izgubo dela. Skupina mladih jezikoslovcev se je odločila, da se takšnim pogojem postavi po robu, zato je ustanovila zadrugo, v okviru katere lahko

člani združeno nastopajo na trgu in se borijo proti razmeram, ki jih narekuje čas. Pisan nabor jezikov je od aprila doma v Prevajalski zadrugi Soglasnik, ki združuje 15 mladih prevajalcev iz cele Slovenije, starih od 25 do 35 let. Do sedaj so na trgu delovali samostojno, prva prevajalska zadruga v Sloveniji pa jih je v umetnosti zlaganja besed združila in tesno povezala. Da bodo ustanovili ravno zadrugo, so sklenili zato, ker takšna pravna oblika omogoča prostovoljno združevanje po načelih družbene odgovornosti, demokratičnosti, odprtosti, enakosti in skrbi za druge.

Predsednik Soglasnika je poudaril: "Vse te vrednote bi v običajnem podjetju s togo in hierarhično strukturo namreč težje uresničevali. Poleg tega, da želimo prevajalskemu poklicu vrniti dostojanstvo, smo se v duhu skrbi za družbeno okolje odločili nameniti 4 % vseh svojih prihodkov v poseben sklad, ki je namenjen tudi brezplačnemu jezikovnemu izobraževanju različnih ranljivih družbenih skupin. Sporočilo Soglasnika je torej jasno: znanje naj spet postane vrednota, skrb za sočloveka pa merilo!"

Prevajalska zadruga Soglasnik je bila rojena na Koroškem. Arhiv Soglasnika

Vsi so prihajali, njega ni b'lo

Jožefina Hovnik, rojena Lah

Leta minevajo, a nekateri spomini ne ugasnejo. Med njimi je tudi moj spomin iz majnika leta 1944 na brata Jožefa Laha (roj. 1927) – doma smo ga klicali Pepi –, ko je

bil mobiliziran v partizane. Lepega poletnega dne, 5. maja, je vsa družina sadila koruzo, razen Pepija, ki ga je oče poslal v gozd po fižolne kole. Delo smo končali in se utrujeni spravljali k malici. Z butaro kolov se je iz gozda pravkar vrnil tudi Pepi, ko so na vrata potrkali neznani možje v uniformah. Pred hišo je bilo nekaj Pepijevih vrstnikov v vsakdanjih delovnih oblačilih. Možje v uniformah so bili dokaj strogi in so zahtevali Jožefa. Moral je takoj z njimi. Mati ga je komaj še utegnla

pokrižati na čelo in že so vsi urno krenili po stezi skozi grmovje žive meje ter naprej mobilizirati fante po Selah in sosednjih krajih.

Krajani so v tistem času sicer pričakovali nagle dogodke, a so bili vseeno presenečeni. Nemški okupator je za nadomeščanje človeških izgub, ki so ga tedaj preganjale že na vseh frontah, skušal pobirati komaj dorasle 17-letnike in jih pošiljati v vojno (Pepi je imel tedaj komaj 17 let), zato je te mladince uradno klical na

nabor (*štelungo*) in se pripravljaj, da jih vpokliče v redno vojsko.

Po drugi strani pa tedaj partizanstvo v teh krajih še ni bilo prav močno razvito, saj je 14. partizanska divizija šele pozimi istega leta prišla z Dolenjske. Po hudih bojih si je na pomlad nekoliko opomogla in se začela izpopolnjevati z novimi borci. Tako je čez Sele in sosednje kraje izvedla pohod Šerčerjeva brigada 14. divizije. Delovala je hitro, da bi z mobilizacijo mladih fantov prehitela nemškega okupatorja, ki je imel tudi namen mobilizirati.

Partizanski namen je bil poslati fante čez Savinjo in Savo na Dolenjsko, kjer bi jih oborožili in jih izurili vsaj za osnovne vojaške veščine. Mladenci niso bili deležni poprej še nikakršnega predvojaškega, še manj vojaškega urjenja. Medtem pa je bilo na Dolenjskem na razpolago več italijanskega orožja, ker je Italija kapitulirala že jeseni leta 1943, človeški viri pa so bili tam dokaj izčrpani. Domačini Sel teh razmerij takrat podrobneje seveda niso poznali, so pa ugibali, kakšni razpleti dogodkov bi utegnili slediti.

Od odhoda Šerčerjeve brigade s Sel je minilo kakšne tri tedne, ko domačini niso vedeli, kod se brigade 14. divizije (med njimi Šerčerjeva) pravzaprav gibljejo. Le zaupno se je šušljalo, da zadajajo okupatorjevi vojski precejšnje preglavice. Zlasti pripadniki prisilne okupatorjeve pomožne vojske *vermanšaft*, kamor so pod pretnjami vključili domačine, so znali po zaupnih poteh sporočiti, kaj se dogaja. Okupator je skušal, kajpak, na vsak način zatreti partizanstvo znotraj svoje okupirane oblasti.

Nenadoma pa so se v domačem kraju po domovih pojavili fantje, ki so bili prej mobilizirani v Šerčerjevo brigado. Imeli so kaj pripovedovati. Ker so bili razporejeni v različne bataljone in čete, je vsak pripovedoval svojo zgodbo in vsaka je bila, razumljivo, malo drugačna.

Brigada je s Sel krenila na Razbor, koder so se z nemško vojsko in *vermanšaftom* preganjali gor in dol. Večina mobilizirancev je bila seveda še brez orožja. Počasí, po dnevih, so se vendarle približevali Belim Vodam, Šmihelu nad Mozirjem in se pripravljali, da bi Savinjo prešli nekje pri Šentjanžu (ob Savinji). Ves dan so preždeli v gozdu nad Šentjanžem in čakali noč. Zvečer so krenili z gozda čez polje med vasjo Šentjanž in cerkvijo. Tedaj je bila tam njiva posejana z ržjo, ki je konec maja segala že do kolen. Prvi pohodniki so bili sredi njive rži, ko je spodaj vzdolž dolgega odseka ceste zasikalo nemško orožje. Bilo je takoj jasno, da je premik padel v zasedo, da ga je nemška vojska že prej opazila, če ni bil celo izdan. Sledil je

Spominski plošči na cerkvenem zidu v Šentjanžu

umik nazaj v gozd ter kasneje pohod proti Goltem.

Toda v nočni temi so se neizkušeni mladi borci premešali, izgubili svoje enote in veliko se jih naslednje dni posamič pomikalo čim dlje od cest in hiš. Kam naj bi krenil mlad samcat fant? Nazaj po poti, koder je prišel! Tako so nekateri prišli nazaj domov na Sele in pripovedovali, kaj se je zgodilo.

A Jožefa Laha, Jožeta ali Pepija ni bilo, niti ni kdorkoli po tisti nočni zasedi pri Šentjanžu kaj vedel o njem. Domače je zaskrbelo in oče Anton se je kmalu odpravil iskat sina po sledi Šerčerjeve brigade od Sel čez Razbor in proti Savinji. Kot je po vrnitvi pripovedoval, ni bilo prav lahko, niti varno, saj se ljudje niso želeli pogovarjati z neznanim človekom – tedaj je okupator že začel pošiljati na podeželje t. i. raztrgance, ki so se prilizovali in izdajali za partizane, v resnici pa so bili sodelavci okupatorja. Antona so ljudje upravičeno imeli za vohuna, ki mu ne gre zaupati, zato je bilo njegovo osebno poizvedovanje povsem brez uspeha.

Po vojni

Tako je minila vojna, a o Pepiju ne duha ne sluha. Prihajali so fantje iz raznih vojsk. Poleg slovenskih partizanov so nekateri prihajali iz zahodne angloameriške vojske, ker so jih kot mobilizirane nemške vojake ujeli in prek Italije vključili v jugoslovansko partizansko vojsko. Nekatere so na podoben način

ujeli Rusi in jih zopet prek Srbije priključili jugoslovanskim partizanom. Nekateri preživeli so se vračali iz nemških koncentracijskih taborišč ali drugih jetništev ...

Pepijevi domači so na vse mogoče načine poizvedovali o njem. Poskušali so prek pomoči Rdečega križa in s poslušanjem radijskih postaj, kjer se je tudi poizvedovalo in sporočalo o pogrešanih svojcih. Da, Pepijeva mama je poskušala celo z vedeževanjem izvedeti vsaj, ali je živ ali mrtev. Ženske so znale povedati, da če se nad sliko pogrešanega zaniha poročni prstan, obešen kot nihalo na nitko, da nihanje prstana od glave do nog in nazaj pomeni: živ. Če pa nihalo niha počez od boka do boka, pomeni: mrtev. Materi je nihalo vedno zanihalo v smeri: živ. Domnevala je celo, da so partizana morda ujeli nemški vojaki, ga poslali na rusko fronto, kjer je padel v roke Rusom in morda trpi v kakšnem delovnem taborišču Sibirije – vendar je živ in se bo vrnil ...

Leta so minevala. Na osnovni šoli Sele-Vrhe so leta 1960 na spominsko ploščo vpisali med padle partizane tudi Jožeta Laha. Prevladalo je mnenje, da je pogrešani Pepi neznan kje padel. Starša sta z grenkobo sprejela to dejstvo, se sčasoma poslovila s tega sveta, ne da bi izvedela za dejansko usodo padlega sina.

Preobrat in čudež

Pota usode so zagonetna. Čudež se je začel na Nizozemskem, kjer sta se med

študenti poletnega študentskega dela znašla tudi študentka in študent ljubljanske univerze. Spoznala sta se, se spoprijateljila in njuna vez je postajala vse tesnejša tudi po vrnitvi domov v Slovenijo. Ona je bila doma z Brdinj pri Ravnah na Koroškem, on iz Šentjanža ob Savinji. Prišlo je naposled tudi do srečanja njunih očetov Franca (nevestin oče) in Jožefa (ženinov oče) – danes oba že pokojna. Franc je bil brat padlega Pepija, rojen na Selah, kasneje pa je živel na Brdinjah.

V pogovoru med očetoma je beseda dala besedo. Franc je obudil spomin na leto 1944, ko je nekje pri Savinji najbrž padel njegov brat, sicer pa nihče ni podrobneje vedel, kje naj bi se to zgodilo. Jožef pa se je tudi spominjal, da je kot mlad fant med vojno nekajkrat pomagal naskrivaj ponoči pokopati padle partizane. Nemški okupator je namreč strogo bdel nad gibanjem domačinov. Kogar bi zalotil, da pomaga partizanskemu gibanju, mu je pretila izselitev v taborišče smrti ali podobna huda kazen. Zato domačini niso smeli javno pokopati padlih partizanov na pokopališču v Rečici ob Savinji, ampak so jih skrivaj pokopavali kar na ograjenem dvorišču cerkve v Šentjanžu. Ker so partizanske brigade 14. divizije na tem odseku med Mozirjem in Ljubnim večkrat pošiljale skupine mladih partizanskih borcev čez Savinjo in Savo na Dolenjsko, je prihajalo v nočnih borbah z nemškimi patroljami do obstreljevanja. Ranjene ali padle nemške vojake so pobirali ter odvažali Nemci, partizane pa so zdravili in pokopovali domačini. Zato so bili na dvorišču cerkve v Šentjanžu skrivaj pokopani najmanj trije partizani. Dva groba so po pričevanju domačinov kmalu po vojni prekopali svojci padlih in jih ponovno pokopali v domačem kraju. En grob pa je ostal z neznanim padlim.

Na ta grob sta v pogovoru usmerila pozornost Franc in Jožef. Franc je bil štiri leta mlajši od brata Pepija, a se je še dobro spominjal, kako je bil Pepi oblečen, ko je odšel s partizani Šercerjeve brigade, kakšen je bil na videz, kakšne rasti ipd. Jožef pa se je spomnil prav takšnega fanta, ki so ga mrtvega našli sred njive rži. Še v navadni civilni obleki, ob njem pa je ležala izpraznjena pištola – naboji izstreljeni. Z glavo obrnjen proti cesti, sred čela strelna rana. Mlada rž je bila vseppek poteptana. Očitno je bilo, da so mladi borci tako rekoč brez orožja dospeli približno do sredine njive, zaradi hudega nemškega ognja s ceste pa so se umaknili nazaj, ne vedoč, da je eden od njih mrtev obležal. Tudi domačini se niso smeli takoj prvega dne prikazati na prizorišču, saj so nemške patrolje opazovale, če ni še kje ostal kakšen prikrit ali ranjen *bandit*, kot so

pravili partizanom. Šele čez kakšen dan so si domačini upali preiskati njivo in tam našli padlega. Jožef je pomagal, ko so ga naložili na leste, ga prenesli na cerkveno dvorišče in tam pokopali. Ker se o padlem ni vedelo nič, je tamkajšnja borčevska organizacija v njegov spomin dala izdelati spominsko ploščo in jo z zunanje strani pritrditi na cerkveni zid.

Ko sta Franc in Jožef s pogovori dovolj verjetno ugotovila, da je pri neznanem padlem šlo ravno za Pepija, je s pomočjo bratov in sester ter Pepijevih soborcev stekla akcija za obeležje padlega z imenom in priimkom. Župnik iz Rečice ob Savinji je izkazal razumevanje, da se k obstoječi pritrdi še dodatna spominska plošča, pa je odobrila tudi borčevska organizacija Mozirje.

Še vedno želimo obujati stare spomine ...

Jožefina Hovnik, rojena Lah

Breznikova poroka, priimek Lah, leta 1923 na Selah. Na sliki so: ženin Anton Lah, rojen 1901 v Podgorju, nevesta Jerica, rojena 1904 Šisernik v Javorju, nevestina priča Fran Ksaver Meško in Plešivčnik, ženinova priča župnik iz Podgorja Pečnik; svatje – krajani z gornjih Sel, nekaj pa tudi iz Podgorja pri Slovenj Gradcu; glasbeniki: Matevž Sedar – bas, Matevž Vrtič – harmonika in Anton Pečoler – klarinet, po domače Bukovnik, Vrhe, stric bivšega

Tako je leta 1981 po 37 letih iskanja brezniški Pepi vpisan v spomin na cerkveni zid. Starša za njegovo usodo žal nista izvedela, a njegove tri sestre in trije bratje so z začudenjem in hvaležnostjo spremljali igro usode.

Postavilo se je vprašanje prekopa Pepija na domače pokopališče k svojcem na Sele. A spomin z leti žal zbledi, zato domačini v Šentjanžu niso bili prav prepričani, če so pri prejšnjih prekopih z dvorišča te cerkve uganili pravo lego pokopanih. Različni očitvidci, kot tudi priče, so namreč pokazali različna mesta. Zatorej, če je spominska plošča pritrjena na zunanji cerkveni zid, nekje v bližini znotraj ograjenega dvorišča pa ležijo kosti neznanega junaka, spoznanega za Pepija, naj tako ostane tudi za prihodnje rodove.

župana Matjaža Zanoškara.

Anton Lah je bil kvalificiran kolar. V tistem času je bil zelo iskan za izdelavo vozov, ker ni bilo še nobenega drugega vozila razen vprežnih vozov. Izdeloval je različne predmete iz lesa; različna kolesa, vozove, *parizarje*, valje za rezance, ročne pralne stroje, pipe, grablje, vile in še marsikaj, kar se je dalo izdelati iz lesa. Kljub temu je vestno gospodaril na Breznikovi kmetiji z ženo Jerico, rojeno Šisernik, tako da smo vsi sinovi in hčere ponosni na svoje starše. Vzorno so vzgojili vseh devet otrok. Eden je leta 1944 padel v vojski, trije so pa žal že umrli.

Kolar Anton Lah je bil znan daleč naokoli. Bil je sposoben spisati različne prošnje za ljudi, ki so bili v stiski. Vedno je bil pripravljen vsakemu pomagati in vsi ga imamo v lepem spominu.

Breznikova poroka leta 1923 na Selah

Postoj, če moreš, premisli!

K. Waltl

Bila je cvetna nedelja 1941. Je zapokalo pri Jerneju, je grmelo v Dravogradu. V dolinah so večinoma vihrale zastave s kljukastim križem. K nam je vdrl sovražnik – nacizem.

Težko dojamete, a marsikomu je odleglo, popustila je mora krize; ni več skrajnega kapitalističnega ropanja, ni več dolgov – tu je nova *ordnunga* – ureditev. Vendar so začeli zapirati ljudi, za zapahle so šli duhovniki, Židje, priplazil se je strah, začele so se mobilizacije vseh za nemško

vojsko sposobnih fantov, prihajale so osmrtnice padlih za domovino. Sledili so obvezna oddaja hrane, omejeno gibanje, čiščenje "neprimernih" ljudi, ki so kar izginjali ... Žal smo povsem podobno "izginjanje" doživljali tudi še prve dni življenja v svobodi leta 1945.

Mi pa smo pravi dih vojne in smrti spoznali na naših bregovih leta 1943. Takrat so na naša tla organizirano stopili partizani, sledili so spopadi, prvi grobovi domačih ljudi na domačih tleh. Ustavili so izseljevanje. Tu je bil kot doma Lackov odred. Sočasno so bile že mobilizacije v partizansko vojsko, tisti pa, ki so dobili poziv za vstop v *wermaht*, so se zatekli med svoje, torej v partizane. Naraščali so nemški teror, zapiranje, internacije, usmrtnice, v spopadih so zagorele hiše.

Požigov šol in nekaterih planinskih domov ljudje niso odobraval.

Ob drugih spopadih sta na našem območju bili dve večji bitki. Pri Pušniku je padlo dvanajst, pri Škorjancu pa dvajset borcev Lackovega odreda. Ne država, ljudje so jim postavili dostojne spomenike, tudi tistim, ki so bili prisilno mobilizirani v nemško vojsko. Njih grobovi so od norveških fjordov, afriških puščav do sibirskih ravnin. V kamen smo jim vklesali spomin. Bili so sinovi naših mater, bili naši ljudje. To nam je storil nacizem!

In ne pozabimo, koliko gorja nam je nakopala prva svoboda, kolikokrat smo bili izdani, smo sanjali ob razmejitvi, se oddahnili, ko je prišel "novi red", verjeli v pravo svobodo ... Mar nismo sanjali tudi o "Švici", pa so prišli drugi dnevi.

Tu stoji opomnik – samo vojne nikoli več! Ne več dni, ko so plačilna dejstva kri, življenja in groza.

Ali dinamit res skriva več energije kot tablica čokolade?

Boštjan Jurič

Verjetno ste se kdaj vprašali, kako merijo energijo v hrani in kaj pomenijo vse tiste (kilo)kalorije. Ko sem se sam ukvarjal s tem vprašanjem, sem naletel na zelo zanimive ugotovitve.

Kaj je kalorija

Kalorija (cal) je fizikalna enota za merjenje toplotne energije (*calor* v latinščini pomeni toplo, toplota). Ena kalorija je količina energije, ki je potrebna,

da segrejemo 1 g vode za 1 °C. V fiziki je bolj v uporabi druga enota, in sicer joule (J; 1 cal = 4,2 J). Oznake, ki jih najdemo na hrani, pa so dejansko kilokalorije (kcal) – gre torej za 1000 kalorij.

Znanstveniki merijo *sežigno vrednost* hrane, za kar uporabljajo ojačano jekleno posodo, obdano z vodno kopeljo, imenovano *bombni kalorimeter*. Hrano najprej posušijo in zmeljejo v prah ter dajo v bombni kalorimeter, ki ga napolnijo s čistim kisikom pod visokim tlakom, da je

izgorevanje popolno. Ko hrano vžgejo, pride do izjemno burne reakcije, ki je podobna eksploziji bombe. Ker vse poteka v močni jekleni posodi, se navzven sprosti samo toplotna energija in iz dviga temperature vode lahko razberemo kalorično vrednost hrane.

Silna energija, skrita v hrani

V hrani se skriva veliko večji energijski potencial, kot običajno mislimo. En gram ogljikovih hidratov vsebuje 16 kJ (3,75 kcal), gram beljakovin 17 kJ (4 kcal), gram maščob pa 37 kJ (9 kcal) energije. Kaj to pomeni v fiziki?

En joule energije zadostuje za delo, s katerim dvignemo 100 g mase en meter visoko. To pomeni, da ena kilokalorija zadošča za dvig 70 kg težkega človeka 6 metrov visoko. Z energijo, ki jo vsebuje stogramska čokolada (približno 550 kcal), bi torej lahko "izstrelili" človeka kar 3,3 km visoko! Medtem pa enaka količina dinamita sprosti kar trikrat manj energije kot sladkor ali čokolada.

Seveda pa je res, da se energija iz čokolade sprošča bistveno drugače – torej počasneje – kot pri dinamitu, pri katerem gre za hipno reakcijo. Sploh v našem telesu se energija iz hrane sprošča bistveno počasneje in pri nižjih temperaturah, kot to velja za gorenje. Le manjši del energije (okoli 20 %), ki je telo pridobi iz hrane, lahko mišice porabijo za svojo aktivnost. Veliko energije telo porabi za ohranjanje telesne toplote, za presnovo,

prebavo ipd. Poleg tega določenega dela energije telo iz hrane ne more pridobiti (to velja predvsem za vlaknine).

Zakon o ohranjanju energije

Prvi zakon termodinamike govori o tem, da energije ni mogoče uničiti ali ustvariti iz nič, temveč jo je mogoče samo pretvoriti. Tako se tudi presežni del energije, ki je telo ne porabi za svoje procese ali za delo, shranjuje kot rezerva v obliki ne preveč priljubljenih maščobnih oblog. Rezerva se začne kopičiti, če je vnesene energije več, kot je porabimo;

brez znatnejše fizične dejavnosti naj bi ženske v povprečju potrebovale okoli 1800 kcal, moški pa 2300 kcal na dan. Če je vnos energije večji in če tega presežka energije ne porabimo za telesno aktivnost, energija ne bo nikamor izginila, temveč se bo shranila za "hude čase".

Torej previdno z energijo v hrani, da vas ne "izstrelili" predaleč. Sploh če boste pili alkohol, ki vsebuje kar 7 kcal/100 gramov!

Vir: Jure Zupan: Preštevanje kalorij: Kvarkadabra,

Povprečna hranilna vrednost / Durchschnittlicher Nährwert			
	Na 100g / Pro 100 g	** Na porcijo 25 g / Pro Portion 25g	% RI* (25 g)
Energijska vrednost / Brennwert	2210kJ / 529 kcal	553kJ / 132 kcal	7 %
Maščobe / Fett	29,5 g	7,4 g	11 %
od tega nasičene maščobne kisline / davon gesättigte Fettsäuren	26,2 g	6,6 g	33 %
Ogljikovi hidrati / Kohlenhydrate	59,3 g	14,8 g	6 %
od tega sladkorji / davon Zucker	58,2 g	14,6 g	16 %
Beljakovine / Eiweiß	4,4 g	1,1 g	2 %
Sol / Salz	0,4 g	0,1 g	2 %

**LESO
TEKA[®]** **MASIVNE
LESENE
HISE**

Mi smo za les!

V slovo**Jože Jaš****24. 7. 1922 – 13. 8. 2014**

Spoštljivo sem sklonil glavo ob novici, da je v sredinem jutru smrt iztegnila roke po našem najstarejšem občanu Jožetu Jašu. Življenje, ki mu je odmerilo 92 let, ga je od rojstva kalilo s številnimi preizkušnjami. Pa je vendarle bogatilo njegovo vero v poštenost, v ljubezen do prelepega materne jezika in slovenske dežele. V njej se je zanj ta mislinjski kotiček zdel najlepši na svetu. Veroval je v njegovo preteklost, saj so jo gradili naši dedje, sam je v letih svojega službovanja kot električar na žagi Lesne raztegnil več tisoč metrov električnih žic in postavil spoštljivo število telefonskih drogov, pomagal pri vzdrževanju nikoli pozabljene ozkotirne gozdne železnice in se veselil slehernega metra cestišča, ki je povezovalo naše zaselke. Do poslednjega diha je veroval tudi v našo sedanost. Zato besed ne namenjam le dobremu občanu in častnemu in najstarejšemu članu mislinjskih gasilcev, ampak preprostu in iskrenemu človeku, ki je ob ljubezni do domovine previharil grozljive čase bojišč vojne vihre in ujetništva ter v svobodi zanosno opravljal naloge, ki so vodile k napredku tega kraja. Dobre volje in šegavosti mu pri vsem razdajanju nikoli ni zmanjkalo.

Ko je pred dvema letoma Pepek, kakor so ga klicali ob nečakinjah in nečakih tudi sosedje in dobri znanci, v prijetni družbi presrečen praznoval devetdeseti rojstni dan, se je še enkrat ozrl na trenutke svoje prehojene poti. Čeprav je kot štiriletni fantič izgubil mamo in je revščina kraljevala v preprosti številni družini, je ostajal njegov obraz nasmejan. Kot že večkrat ob pripovedih pa se je pomračil ob spominih na prisilno mobilizacijo v času Hitlerjevega napada. Strahote ruske zime so ob mučnih časih ujetništva pretresale njegovo mladost, niso pa pustile le pečata surovosti in krivic, temveč tudi kup zdravstvenih težav. Pa mu je tako kot zna le ona, žena Vida stisnila roko in ga spomnila, da so trenutki v svobodi vendarle tudi njemu namenili sončne strani. Ob vsej pridnosti ga je življenje sicer še enkrat pretreslo s preizkušnjo, ko se je ponesrečil pri delu in bil hudo

poškodovan. Da je vredno živeti, ga je spomnila mlada Vida, v katero se je zagledal v današnjih Završah. Tudi njej ni bilo težko spoznati, da ji dvori dober in čustven mladenič. Tako so ju srčne želje za vse čase združile v ljubezni. Če je njegova Vida kdaj zapela "najprej štal'co, potem pa krav'co", sicer ne vemo, ji je pa obraz zasijal v ponosu, ko je hiško, ki jo je zgradil njen Jože, prvič zagledala. Toliko topline je bilo v teh prostorih, da jima ni bilo težko ustvariti družine. Srečni očka se je razveselil rojstva sina Silva in sleherni dan je v ritem bitja njegovega srca vnesel novo toplino in ljubeče trenutke. Naš Pepek je z optimizmom zrl v prihodnost. Seveda je marsikaj rad postoril še po upokojitvi in postajal zvest gasilstvu. Novo veselje pa je zanj pomenilo rojstvo vnuka Silva. Dobri oče in stric je postal še dober dedek. Radi so ga imeli vsi, zato so ob njegovem jubileju verjeli, da mu bo življenje odmerjalo še tista leta do stotice. Pa se je prehitro ob najlepših željah izgubilo še upanje. Ko je Pepek 24. julija letos sprejemal čestitke ob 92-letnici, je hvaležno stiskal roke in se zahvaljeval. Ženi Vidi pa je zaupal, da se veseli praznovanja biserne poroke v prihodnjem letu. Žal si tistih besed topline in hvaležnosti Pepek in Vida ne bosta zmogla več izreči. Črno zapisan ostaja namreč 13. avgust.

Marijan Križaj

Zahvala

Ob nenadni in boleči izgubi našega nadvse dragega moža, očeta ter dedka Jožeta Jaša iz Mislinje se iskreno zahvaljujemo vsem in vsakomur, ki ste nam stali ob strani v trenutkih neizmerne bolečine ter ga pospremili na poti poslednjega slovesa.

Hvala za darovano cvetje, sveče, tolažilne besede in za svete maše. Posebna hvala tudi za vso pomoč osebnemu zdravniku dr. Boštjanu Birku, patronažnima sestrama Aniti Smagej in Katarini Krenker, Romani Razbornik, osebju Kirurškega oddelka bolnišnice Slovenj Gradec, govornikom Marijanu Križaju in predsedniku mislinjskih gasilcev Mihi Borovniku za njune ganljive besede slovesa.

Toplo smo hvaležni množici gasilcev domačega in ostalih sosednjih društev za udeležbo pri slovesu, duhovniku Tinetu Tajniku za opravljen pogrebni obred, cerkvenim pevcem ter Pogrebni službi Jerneja Završnika.

Žalujemo njegovi najdražji:
žena Vida, sin Silvo z družino
in ostali sorodniki

**Peter Navotnik,
p. d. Hribernik****1941 – 2014**

Hribernikova domačija nad Dularjem se je 2. avgusta zavila v žalost. Žena Milka, otroci Mira, Milena, Peter, Bojana in Urška z družinami kar niso mogli verjeti, da njihovega moža, očeta, tasta, dedija in pradedija ne bo nikoli več. Pa tako dobro je uspela operacija, ki jo je 10. marca izvedel priznani mariborski specialist dr. Potrč. Po šestih kemoterapijah je Peter prišel domov. Vrnilo se mu je veselje do dela in srca članov njegove družine so se zopet napolnila z upanjem. Toda usoda je hotela drugače, saj je moral zopet v bolnišnico, tokrat v Slovenj Gradec, kjer je 2. avgusta kljub pomoči zdravstvenega osebja v hudih bolečinah umrl. Za ženo Milko in hčerko Urško, ki sta bili takrat pri njem, je bila to gotovo ena najtežjih preizkušenj v življenju. Njima, vsem otrokom, snahi, zetom in vnukom, ki so ga v času bolezni tako lepo obiskovali in tolažili, bi Peter gotovo dejal:

*Le nikar ne jokajte za mano,
samotno h grobu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.*

Peter Navotnik je bil sad ljubezni med Hribrsko Micko in Španžlovim Bertinom. Rodil se je tik pred začetkom 2. svetovne vojne, 12. januarja 1941. Zaradi nastalih vojnih razmer so se poti njegovih staršev razšle in ustvarila sta si vsak svojo družino. Ko je bil Peter star štiri leta in se je mama poročila k Brezovniku, je ostal na domači kmetiji, kjer sta bica in dedi zanj skrbela po svojih najboljših močeh. Kot otrok je močno pogrešal očeta in mamo. Rasel je z občutkom manjvrednosti, ki pa se je z leti razblinil, saj so ga bratje in sestre tako po materini kot po očetovi strani upoštevali, ga imeli radi in ga spoštovali.

Ko je končal osnovnošolsko obveznost, je želel postati mesar. Želja se mu ni uresničila, saj je bila šola v Mariboru, prometne povezave slabe, življenje v mestu pa predrago. Pri ravnstvih mesarjih Žmavcarju in Grabnarju ter doma je dobil toliko znanja in izkušenj, da je postal uspešen mesar samouk. Bili so časi, ko daleč

naokoli ni bilo kmetije, kjer ne bi poznali njegovega mojstrstva za pravičen razrez mesa in pripravo odličnih suhomesnatih izdelkov.

Leta 1964 se je poročil z Lesnikovo Milko. Imel je srečo, da je bila delavna, vztrajna in ljubezniva, kajti s skupnimi močmi sta obnovila Hribernikovo domačijo in jo postavila na noge. Dotrajano leseno hišo in hlev sta nadomestila z zidanimi. Prekrila sta ju z opeko, ki sta jo naredila sama. Ogromno malte sta zmešala na roke.

Da sta zaslužila prepotreben denar za dostojno življenje družine in za gradnjo, sta oddajala mleko, obdelovala polja, redila bike in druge živali, spravljala les zase in za kmete, skratka lotila sta se vsakega dela, ki jima je omogočilo zaslužek. Njun trud ni bil zaman, saj sta že leta 1978, ko se jima je rodil zadnji otrok, kupila svoj prvi traktor.

Od leta 1979 do 1983 je Peter delal v železarni kot viličarist. Zaradi ženinih težav s križem in zaradi skrbi za pet otrok se je bil primoran zopet posvetiti delu doma. Bil je sicer dober kot kruh, s strogostjo in doslednostjo pa je dosegel, da so se otroci že v otroštvu naučili delati, da so se izšolali in bili sposobni skrbeti zase in za svoje družine.

Leta 2007 se je odločil in kmetijo predal najmlajši hčerki Urški in zetu Franciju, oba z ženo pa sta še vedno po svojih močeh poprijela za delo, pazila na vnuke in bila tisti svetli lučki, zaradi katerih so se otroci z družinami tako radi vračali domov.

Letos januarja je bil Peter star 73 let. Lahko bi še živel in dolga leta užival sadove svojega dela. Lahko bi se veselil velikih uspehov svojih naslednikov, lahko bi spremljal rast in razvoj svojih štirinajstih vnukov in sedmih pravnukov, lahko bi se iskreno veselil zlate poroke, s katero bi z ženo proslavila 50-letnico skupnega življenja v dobrem in slabem, v zdravju in bolezni, v sreči in nesreči.

A Peter je odšel in bo odslej ležal na hotuljskem pokopališču v neposredni bližini groba, v katerem že skoraj pet let počiva njegova ljubljena vnukinja Nina, in še bliže tistega, kjer počivata njegova deda in bica.

*Prazen dom je in dvorišče,
zaman oko ga naše išče,
ni več njegovega smehljaja,
le trud njegovih pridnih rok ostaja.*

Urška Zdovc

Zahvala

Ob prerani in boleči izgubi dragega moža, očeta, dedka in pradedka Petra Navotnika se svojci iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji zemeljski poti v tako velikem številu. Iskrena hvala dr. Danici Praper

Djordjevič za njeno požrtvovalnost in pomoč v času zdravljenja. Hvala g. župniku Alojzu Boku, g. Kopajniku za obred in tolažilne besede, MPZ Ksaver Mešku za zapete žalostinke in petje pri sv. maši. Iskrena hvala tudi g. Kavtičniku za igrano pesem Glejte, že sonce zahaja. Zahvala tudi ge. Urški Zdovc za njen čustveni govor.

Predvsem pa hvala vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali, ste z nami čustvovali nas tolažili ter nam stali ob strani. Hvala vsem, ki ste darovali sveče, cvetje, ter za svete maše.

Vsi njegovi, ki ga zelo pogrešamo.

Branko Mozgan
1948–2014

Njegov boj s težko boleznijo je končan. Boril se je dolgo in pogumno. Radi smo ga imeli, zato smo si neskončno želeli, da ozdravi. A zgodilo se je drugače. V sredo, 30. julija, zjutraj je v slovenjgraški bolnišnici za zmeraj zaspal in odšel tja, kjer ni trpljenja in ne bolečin.

Hotuljski zvonovi so od srede dalje sporočali novico o njegovi mnogo prezgodnji smrti in mu peli v slovo svojo veličastno pesem, njegove najdražje in vse, ki smo ga poznali, pa je neizmerno bolelo srce. Kako nas tudi ne bi, saj je bil vendar naš in je med nami živel dobrih 54 let. Rodil se je 7. septembra leta 1948 v Črni. S Holmca, kjer je živel družina Mozgan do njegovega 12. leta, se je z mamo Ano, gospodinjo, očetom Janezom, logarjem, sestrama Anico in Marjeto ter bratom Vilijem priselil k nam v Kotlje. Najprej so stanovali pri Potočniku, natančneje pri Šmonu, kjer je že dolga leta naselje, nekaj let na Rinskem vrelcu, nato pa so se vselili v hišo v Veseli ulici, ki je Branku vse do smrti nudila prijeten dom. Takoj po osnovni šoli se je za kratek čas zaposlil na Gozdnem gospodarstvu, kasneje pa v Železarni Ravne, kjer je leta 2001 v Vzmetarni dočakal svojo upokojeitev. Leta otroštva in rane mladosti so mu kljub delu, skromnemu življenju in težavam, ki smo jih imeli takrat skoraj vsi, minila veselo in srečno. Mnogo lepega nam je bilo dano doživeti, srečali pa smo se tudi z grenkimi spoznanji in z bridkimi razočaranji. V

takih trenutkih prideta prav samota in tišina zelenih gozdov ter opazovanje na videz brezskrbnega življenja v naravi. Branko je to združil s članstvom v lovski družini, kjer je imel tudi večino svojih prijateljev. Ker življenje niso le dnevi, ki so minili, ampak so predvsem dnevi, ki smo si jih zapomnili, moram povedati, da smo z njim v družbi lovcev, njihovih žena in deklet doživeli mnogo nepozabnih dni. Kot strelec na glinaste golobe je s svojimi prijatelji in vzorniki prečesal Slovenijo po dolgem in počez ter dosegel precej vidnih uspehov. Dolga leta je častno nosil prapor ZZB Kotlje in se z njim udeleževal svečanosti, prireditve in pogrebov na Koroškem. Živel je med ljudmi in za ljudi, kar je zagotovo povzel po starših, ki so bili delavni, odgovorni in pošteni. V družbi je rad zapel, zaplesal in poskrbel za veselo vzdušje, za kar mu bomo hvaležni do konca svojih dni. Dolga leta je zaman iskal sorodno dušo, ki bi mu dala ta prepotreben občutek, da pripadaš nekomu, ki te ima rad in ki deli s teboj vse tvoje skrite misli, želje in dejanja. To mu je uspelo šele, ko je spoznal svojo Nado, s katero sta se v maju leta 2002 poročila. Od takrat dalje sta vse počela v dvoje, skupaj sta živela in skrbela za dom, skupaj hodila v družbo, se vozila na tekmovanja, na prireditve in njegovi prijatelji smo postali tudi njeni.

V Šmihelu na avstrijskem Koroškem, kjer ima Nada stanovanje, oba pa veliko prijateljev, še nista uspela zaživeti, najprej zaradi pomoči njegovi pred štirimi leti umrli mami, potem pa zaradi bolezni in obiskov pri zdravnikih. Pa tudi nevidnih nitk ljubezni do Kotelj in do Hotuljcev najbrž ni mogel kar tako pretrgati.

Branko je odšel, a v nas, ki smo ga imeli radi, ki smo ga cenili in spoštovali, bo ostal nepozaben spomin.

*Spomin je namreč edini,
ki ostane močan nad vsem,
je edini cvet, ki ne ovne,
edini korak, ki se ne ustavi,
edina luč, ki ne ugasne.*

Urška Zdovc

Frančiška Berložnik 1932–2014

Beseda sveta, najmilejša – mati.
Ko sonce sije mi v temotne dni,
pomagaš mi v življenje verovati,
v ljubezen zvesto, v bratovske vezi.
(L. Šorli)

Poslovili smo se od drage Frančiške Berložnik, p. d. Čavkove mame. Bolezen ji je izpila moči in še tako trdna volja se je naposled uklonila končni usodi. Na njivi zadnjega počitka se ustavijo vse poti, se odpočijejo zgarane roke. Žalostna je bila ura slovesa, saj je bila Frančiška kakor svetla luč svojim najdražjim; njim ni dala samo življenja, pač pa tudi vero in zgled, da se s trdno voljo in delom da doseči marsikaj.

Rodila se je 23. septembra 1932 v bajti kmeta Koprivnika v Plešivcu pri Velenju. Imela je dva starejša brata. Ko je bila stara komaj dve leti in pol, jim je umrla mama. Oče je bil Zgornjekotnikov šoštar in je otroke dal v rejništvo. Frančiško so vzeli pri Šašlovih. Brata je spoznala šele v šoli. Kot je sama opisala svojo mladost, se ji je pri Šašlu dobro godilo. Rada je imela delo zunaj hiše, na polju, kjer se je vedno kaj dogajalo. Rada je imela konje, bili so namreč daleč okoli najlepši in ona je bila na to še prav posebej ponosna. Danes bi rekli, da je bila korajžna punca in je lahko delala vštric z marsikaterim moškim, ničesar se ni ustrašila in nič ji ni bilo pretežko. Po njenih besedah je bilo v letih vojne hudo, a po njej še huje. Da so lahko ostali na svojem, je bilo treba veliko dela in zdrave kmečke pameti ter poguma.

Leta 1957 se je poslovila od Šašlovih, saj se je poročila z Alojzom Berložnikom in šla na Čavkovo domačijo. Ne, strmi travniki in njive ji niso prišli do živega, dela je bila že vajena, a vendar je vsak nakup kmetijskih strojev bil še kako dobrodošel.

Prihajali so otroci Sandi, Rudi, Ivanka, Jožica in Marta, z možem pa sta se lotila tudi gradnje nove hiše in gospodarskega poslopja. Kmetijo sta uspešno in napredno vodila in po predaji hčerki Marti in Darku pri delu še naprej pomagala po svojih močeh.

Frančiška je slovela tudi kot dobra kuharica in je kuhala na marsikateri ohceti. Kjer koli so potrebovali pomoč, je rada pomagala, saj včasih

brez medsosedske pomoči ni bilo mogoče opraviti vsega dela. Takrat se je našel čas tudi za lepo pesem in dobro voljo. Mnogim otrokom je bila botra, doma pa je bila ljubeča žena in skrbna, a tudi stroga mati.

Jesen življenja so ji krajšali obiski otrok, ki so se vračali v svoje gnezdo, še posebej pa je bila ponosna na vseh enajst vnukov in osem pravnukov. Vsi bodo svojo drago babico še kako pogrešali, saj je bila prava zakladnica naukov in zgodbo o starih časih.

"Vsako zrno je bogata obljuba, saj v sebi nosi svet. Nosi obljubo cvetočega žita po zlato obloženih poljih, obljubo skednjev, polnih pšenice, kruha za ljudi. Zrno ne vidi žetve, toda vanjo verjame. Pot zrna je pot vsakega človeka do rodovitnosti in zrelosti." (P. Bosmans)

Tako je tudi Frančiškino življenje prišlo do žetve, polne bogatih klasov, ki predstavljajo njena dobra dela in njeno ljubezen do ljudi, živali in narave. Povsod ostane pečat, ki ga puščamo za seboj in ki vpliva tudi na druge. Tako se prepletajo generacije in pletejo venec, ki ne usahne. To je venec vrednot, ljubezni in razumevanja.

Pokojna se raduje v vrtu najlepših cvetov, nam pa ostaja spomin na njeno podobo, ki jo je vsak zase shranil v svoje srce.

Darja Rošer

Hvala vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, prinašali darove in pomagali. Hvala pevcem, praporščakom in župniku Tadeju.

Vsi njeni

Hvala ti, mama, za rojstvo, življenje,
hvala ti, mama, za tople besede,
za čas, za ljubezen, skrbi ...

Marija Ramšak 20. 2. 1933–5. 7. 2014

Poslovili smo se od pokojne Marije Ramšak, Šmonove Micke, kakor so jo klicali domačini. Micka se je rodila pred 81 leti na ugledni Urkovi

domačiji kot četrti otrok, svojo mladost pa je preživljala v družbi štirih bratov, Francija, Martina, Pepija in Ivana, ter s sestrama Ivanka in Faniko. Šolska leta je preživljala v OŠ Šmiklavž, kjer je dobila navdih za nadaljevanje šolanja v Celju in se začasno zaposlila v pisarni KZ Dravograd. A glej, ljubezenska čustva in mladost imajo svojo moč. Nedaleč stran od doma jo je pritegnil mlad fant z lepo kmetijo. Poročila sta se in zagospodarila na Šmonovi domačiji. Časi takrat niso bili lahki, skupaj z možem sta skrbela še za tri tete, Rozo, Pavlo in Tončko, ki so bile že kar v letih, gradila sta novo hišo, Micka pa je morala pomagati možu tudi v žagi, kajti v hiši sta se zaslišala otroški smeh in jok lačnih ust. Sosedje se spominjajo, kako se je po večerih slišalo žlobudranje vode v vodnjaku, ko je Micka prala plenice tja pozno v noč. Bila je skrbna mati. Da tudi mlademu rodu naklonita lepše življenje, sta otrokom z možem omogočila šolanje, da so prišli do svojih poklicev.

Otroci so odrasli in si ustvarili družine, babica Micka pa je z ljubeznijo sprejela vsakega novega vnuka in pravnuka. A kaj, ko v našem življenju sonce prehitro začnejo prekrivati temni oblaki. Leta 2007 je Micko po težki bolezni zapustil mož Zdravko, zatem pa je še njo ujela zahrbtna bolezen. Morala je po pomoč v Ljubljano na klinični center. Po težki operaciji si je dejala, da mora zdržati že zaradi pravnukinje Nike, ki se je ravno takrat rodila in ki jo je imela neizmerno rada. Leta sreče so prehitro minila, letos marca jo je kruta bolezen zopet napotila v Ljubljano in jo priklenila na invalidski voziček. A velika volja, da dočaka še tretjega pravnuka, ji je zopet dala moči in vrnila se je domov. Ko se je na domačem dvorišču ustavil rešilni avtomobil, so jo domači pričakali kot posebno gostjo. Vse je bilo urejeno, trava pokošena, na licih pa solze sreče. V svojo oskrbo jo je ob pomoči drugih vzela vnučinja Tina, za kar so ji vsi neizmerno hvaležni.

Micka ni bila le dobra žena, mati, babica in prababica, bila je tudi dobra in nenadomestljiva sosedja; kdor koli se je oglašil pri njej, je bil deležen njene dobrote.

Juljsko sobotno popoldne pa se je za vedno ustavilo njeno plemenito in utrujeno srce. Zadnjič je morala z doma in njeni najdražji njene vrnitve niso več dočakali na cvetočem domačem dvorišču, pač pa s solzami v očeh na kraju večnega počitka. Niso pa je pričakali le njeni najbližji, ampak vsi, ki so jo imeli radi.

Mama je ena sama in edina dana za srečo in veselje vsakega za vse življenje.

Jože Mirkac

Zahvala

Iskrena hvala sorodnikom, sosedom, prijateljem in vsem, ki ste se nam v času, ko smo se poslovali od naše drage mame, bice in

prabice pomagali in z besedami sožalja lajšali težke trenutke.

Zahvalo izrekamo tudi zdravstvenemu osebju in patronažni službi ter gospodu župniku Francu Linasiju za opravljen obred, govorniku Jožetu Mirkacu in pevcem pa za zapete pesmi ob slovesu.

Hvala vsem, ki ste darovali cvetje, sveče in svete maše, ter se poslovili od naše drage mame!

Vsi njeni

V spomin

Ivan Vodenik

22. 12. 1942–7. 7. 2013

V naših srcih si zapisan,
čas nikoli ne bo zbrisan,
močno te pogrešamo vsi,
ki s tabo skupaj smo bili.
Čeprav sedaj spokojno spiš,
v naših srcih še naprej živiš.

Življenje celo si garal,
za dom in svoje bližnje vse si dal.
Sledi ostale so povsod,
od znanja in dela tvojih pridnih rok.

Ni te na pragu več, ni te v hiši,
nihče več tvojega glasu ne sliši,
srce ljubeče zdaj v grobu spi,
nam pa solzijo se oči.

Kogar imaš rad, nikoli ne umre
on živi, samo daleč, daleč je.
Odšel si tja v tihi kraj,
Tja, kjer vrnitve ni nazaj.

Dne 7. julija mineva leto žalosti, kar nas je mnogo, mnogo prerano za vedno zapustil naš ljubeči mož, ati, dedi, brat in stric Ivan Vodenik s Kozjaka, po domače Zgornji Podlesnik. Hvala vsem, ki se ga spomnite in postojite ob preranem grobu, obudite lep spomin, prinašate cvetje in prižigate sveče.

Neizmerno te pogrešamo. Za vedno ostajaš v spominu žene Anice, sinov Draga, Janka in Simona, snah Tine in Anice ter svojih najdražjih ljubečih vnukov Aljaža, Anžeta, Anje in Blaža.

Ivana Kotnik

1929–2014

"Vse na svetu mine, le ljubezen ne,
tvoje dobro delo ne pozabi nikdar se.
Na gomili rasel zelen rožmarin,
tebi, draga mama, vedno bo v spomin."

Milo so pritrkavali zvonovi cerkve sv. Miklavža na to lepo nedeljo, ki je bila po navadi za Apačnikove prav poseben praznik. Tokrat pa nas je sivina na nebu opominjala na veliko žalost Logove družine, ki jo je v petek zapustila njihova ljubljena mama Ivana.

Ni ji bilo več dano, da poslednjič sliši pesem zvonov domače cerkve, ki so zanj prvič radostno zapeli pred 85 leti, ko je v mesecu maju začela spletati svoj venec spominov. Kolikokrat je ob teh nedeljah prepevala skupaj s cerkvenim zborom. Ničkolikokrat je krasila njeno notranjost s cvetjem, ki ji je bilo tako drago. A na svetu je ni vrtnice brez trnja, ki rani srce in dušo. Že kot rosnolada je tretjerojena od sedmih otrok na Apačnikovi kmetiji poleg dela prevzela veliko odgovornost. Ob izgubi svoje sestre je postala tako rekoč druga mama svojemu dve leti staremu nečaku Ivanu.

Ko se je poročila, je bilo treba veliko truda in odrekovanja, da sta si z možem Francem lahko zgradila novo hišo in postavila hlev. Svojo ljubezen sta oplemenitila z rojstvom treh otrok, za katere je Ivana razdajala svoje široko materinsko srce. Tega so bili deležni tudi njeni vnuki, za katere je srčno rada skrbela, ko so si hčerka in oba sinova ustvarjali družinska gnezda in hodili v službe.

Pod okrilje materinske ljubezni je sprejemala tudi vse majhne otroke, ki so bili zaradi težkih preizkušenj v življenju prepuščeni njeni milosti. Kot skrbna gospodinja jim je rada kaj dobrega skuhala in jim bila na voljo v najtežjih trenutkih. Tega dobrega dela ji gotovo ne bodo nikdar pozabili.

Že kot otrok je bila vajena služiti si kruh. Dolga leta je na svojem koščku zemlje skrbela za urejenost okolice, za živino in oddajo mleka. Poleg ljubezni in dela za vsakodnevno preživetje je bila pesem tista, ki ju je z možem vedno spremljala. Skupaj s pevci sta hodila na izlete in v toplice in si s petjem tkala prijateljske vezi. V neizmeren ponos si je štela svoje pravnuke, ki jih

je rada razvajala s sladkimi pozornostmi in se veselila vsakega njihovega uspeha.

Izkazalo pa se je, da je zmotno prepričanje, ki pravi, kdor na pomlad pridno seje, bo na jesen življenja bogato žet. Ob nenadni izgubi sina Frančka, vnukinje Jolande in svojega moža, se je zlomilo njeno srce. Nikakor se ni mogla sprijazniti z bolečino. Življenje brez njih je postalo prazno in nevredno. Vanjo se je naselila zahrbtna bolezen, čeprav ni nikoli potožila o bolečinah, ki jih je vdano prenašala. Zbledel je njen iskreni nasmeh, ki ga nam je bila poprej tolikokrat podarjala na hišnem pragu in s katerim se je znala tako prikupiti svojim najmlajšim.

Prazen, brez zanimanja je postal njen pogled in vedno redkeje je bilo slišati besede iz njenih ust.

Globoko v sebi pa se je zagotovo zavedala požrtvovalnosti svoje hčerke Marjane, ki se je s podporo družine in najdražjih dan in noč po svojih najboljših močeh trudila zanj.

Brez moči, da se še naprej bori, je naposled utonila v večni sen in odšla tja, kjer si bo lahko odpočila svoje izmučeno srce.

Naj počiva v miru.

Nevenka Knez

Zahvala

Hvala vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih izrekli sožalja ter nam stali ob strani in se boste skupaj z nami Ivane radi spominjali.

Žalujoči

Marija Čuješ
1933–1987

*Kako je prazen dom, dvorišče,
naše oko zastonjete išče,
ni več tvojega smehljaja,
le trud in delo tvojih rok ostaja.*

Mineva že 27 let, odkar nas je za vedno zapustila Marija Čuješ, doma z Gradišča nad Slovenj Gradcem. Res je prazna domačija, na kateri je v času svojega življenja delala mama Marija in ustvarjala zeleno. Z možem Silvestrom sta si kljub trdemu delu na kmetiji ustvarila lepo in številno družino. Dvanajst otrok. Sedem sinov in pet hčera. Vsem sta znani pridnost in poštenost in zato se lahko zahvalijo mami Mariji in očetu Silvestru. Spomin na mamo Marijo bo ostal večni. Hvala vsem, ki stojite pred njenim grobom, prižgete svečko in se je spomnite takšne, kot je bila.

Žalujoci: mož Silvester, dvanajst otrok
in ostalo sorodstvo

Jožef Matija
1954–2013

*Odšel si od nas v kraj miru,
tja, kjer ni bolečin in ne trpljenja,
tja, kjer vse hudo pojenja.
Spomin nate ne bo zbledel,
vsak dan bo znova oživel,
spomin boleč na srečne dni,
ki bili so, a več jih ni.*

21. septembra 2014 mineva eno leto, odkar je mnogo prezgodaj odšel od nas dragi mož, oče in dedek Jožef Matija.

Za vedno bo ostal v naših srcih.

Žena Albina

V spomin

Ferdo Potočnik
1950–1999

Letos, 19. avgusta 2014, je minilo petnajst let od tragičnega dogodka, ko se je med nakladanjem hlodovine na kamion pri cerkvi sv. Helene v Podpeci smrtno ponesrečil naš sodelavec, šofer Ferdo Potočnik - Daco. Spominjamo se ga kot vestnega, požrtvovalnega delavca, ki je največ svoje življenjske energije namenil prav svojemu kolektivu Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec.

V trajen spomin!

Njegovi domači se zahvaljujejo vsem, ki se ga spominjajo in so ga imeli radi.

Sodelavci Gozdnega gospodarstva
Slovenj Gradec

Foto: Irena Marten

Želel postati sem gozdar

Želel postati sem gozdar,
a le pri sanjah je ostalo,
je pamet šla v drugo smer,
ker srce takrat srce je iskalo.

Mlada leta žal so taka,
da lomijo na njih se želje,
pamet se srcu spretno izmika,
a ni še zaspalo davno veselje.

Želje so eno, resnica je drugo,
takrat ko želiš, že sreča odhaja,
ko se zaveš, predaleč je čas
in želja zbledi, le sen nam ostaja.

Čeprav nisem gozdar, še ljubim gozd,
nanj me še vedno spominja obraz,
še rad se sprehodim po tistih stezicah,
kjer davno hodila sva oče in jaz.

Želel postati sem gozdar,
da bil bi, kar je bil moj oče,
zdaj mi je žal za raj izgubljen,
a srcu sem sledil, je res vse prav, kar hoče?

Stanko Grl

Roža, povej

Povej mi, roža, kje je roka,
ki božati je znala cvet,
povej, kam šel je ta obraz,
ki nasmejan je gledal v svet.

Povej mi, trta, kam šel je človek,
ki trse ti je negoval,
kje je korak, ki tu je hodil,
zakaj njegov je tu zastal?

Povej mi, hiška skromna, mila,
kam ti usoda nosi dušo,
saj vem, minljivo je prav vse,
spomin prekrije vsako rušo.

A postelja že dogo čaka,
da pod odejo čuti dušo
in roke nežen spet dotik,
ki božal tam vsak dan je rožo.

A stene mrzle le molčijo,
po kruhu nič več ne diši
in roža davno posejana,
je le spomin na davne dni.

Stoji nad tabo nova hiška,
iz nje po kruhu spet diši,
konjiček rezgeče v njeni bližini,
tam vidim živeti spet srečne ljudi.

Stanko Grl

Foto: Tomo Ižemčnik

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si,
viharnik.gg@gmail.com

Direktor:

Silvo Pritrznik

Glavna in odgovorna urednica:

Marta Krejan Čokl, prof.

Uredniški odbor:

Marta Krejan Čokl, Ida Robnik, Danijela Zaveršnik,
Saša Šuhel, Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik,
Mateja Uršnik

Lektorica:

Marta Krejan Čokl, prof.

Fotografija na naslovnici:

Sekač Andrej Oblak si je takole prislužil
zlato medaljo. Foto: Marta Krejan Čokl

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:

ZIP center, d. o. o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za Informacije z dne 30. 1. 1992 je
Viharnik proizvod informativnega značaja (tj. tarifne številke 3).

Mnenje avtorjev ni nujno tudi mnenje uredništva.

Kako sem postala Kunigunda

Milena J. Cigler

V rojstni vasi, kjer sem ugledala luč sveta, je v tistih povojnih letih bilo moderno, da so otrokom dajali "socialistična" imena. Tako sem jaz postala Milena na zahtevo svoje starejše sestre, ki je staršem zagrozila, da me ne bo nikoli pazila, če bom kaj drugega. Mislim, da me vseeno skoraj ni nikoli pazila, kadar pa me že je, je spustila voziček po klančku pred hišo navzdol, da sem se prekopicnila iz njega in tulila, kot bi z mene drli kožo. Potem je navadno zbežala in se prikazala v hiši šele, ko so odrasli legli k popoldanskemu počitku. Moj ata oz. njen očim je ni mogel ujeti, da bi ji naložil gorkih po zadnji plati in tako je brezskrbno počela, kar ji je prišlo na misel. Ko pa sem zrasla in staršev nismo imeli več, me je vseeno vzela k sebi in mi pomagala do poklica.

V mestu sem se počutila zelo nesrečno, vsaj na začetku, zato sem vsako leto težko čakala, da sem odšla k sorodnikom v rojstno vas na počitnice. Teto v rojstni vasi sem spraševala, kateri je sploh moj zavetnik po cerkvenem koledarju, ko imam takšno moderno ime. Rekla je, da nima pojma, naj grem vprašat župnika. Res, še isti dan sem jo mahnila v župnišče. Župnik je bil visok, svetlolas in vitek možakar in pozorno me je poslušal, ko sem mu razlagala, kaj me muči.

„Kdaj ste rojeni?“ je vprašal prijazno. „V začetku aprila!“ sem odvrnila. „No potem je vaša zavetnica ... pogledajva ... Kunigunda, da, ta sveta žena, soproga bavarskega kralja Henrika. Podružnično cerkvice sv. Kunigunde imamo celo v naši župniji, tako da lahko vzamete pot pod noge in se ji greste priporočiti.“

Ena od sestričen, Brigita, je bila pripravljena oditi z menoj na to "romanje" k sv. Kunigundi.

Odpravili sva se okrog desetih. Sonce je že pritiskalo z vso močjo na asfalt, ki so ga ravno obnavljali. Brigita, ki je zelo zabavna, je vso pot spraševala: "A hočeš potem biti kuna zlatica ali kuna belica?" Meni je bilo njeno spraševanje tako smešno, da sem se ob njenih vprašanjih od smeha usedla na sveži asfalt in se skoraj prilepila nanj. Potem sem se raje vrgla v travo in se tam tako smejala, da so mi tekale solze.

Tako sva prispeli do vmesne postaje, kjer sta živela najina teta in stric, brat in sestra, sama na kmetiji. Sedeli smo na

stopnicah pred hišo in Francka, tako je bilo teti ime, je pela različne pesmi, a od vsake le eno kitico. To je bilo zelo smešno, zato sva se temu v nadaljevanju poti obe smejala. "Ali veš, kako si stric France suši noge?" je vprašala Brigita. "Kako?" sem bila radovedna. Sede na krušno peč in binglja z nogami tako dolgo, da neha kapljati z njih dol na pod." Ko sem si predstavljala strica, kako binglja z nogami, me je spet prijel tak smeh, da sem se valjala po travi

ob cesti. "Leži pa tako, da noge moli čez posteljno stranico, da mu ni treba škornjev sezuti."

Tako sva se v smehu "privlekli" do cerkvice sv. Kunigunde in se obesili na vrh zvona ter pozvonili za srečo.

Naj bralcem samo povem, da je sv. Kunigunda zavetnica otročnic in mladih mamic. Sama ni imela otrok, vendar sta oba z možem znana kot dobrotnika, še posebno sta se zavzemala za sirote.

Dobri stari časi

Zlato Škrubej

Ko sem bil še veliko mlajši, kot sem zdaj, sem rad prisluhnil dedku, ki je govoril zgodbe, predvsem o dobrih starih časih. Novih časov ni razumel, zato je velikokrat ponovil: "Nekoč, v dobrih starih časih, je bilo vse drugače. Vse je bilo bolje, vse je bilo lepše, bolj pošteno, bolj preprosto, bolj domače. Ljudje so si s poštenim delom služili svoj kos kruha, bili so srečni, ko so ga zaslužili, zvečer pa so se zbrali in zapeli, potem pa položili trudne glave na trda ležišča in zaspali sanje pravičnega."

Ker mi s tem ni povedal vsega, sem ga enkrat vprašal: "Kaj je bilo včasih bolje?" "Hrana je bila zdrava. Repa in korenje, močnik in krompir v oblicah, žganci z ocvirki ..."

"Kaj pa pica in hotdog in čips?"

"Tega takrat ni bilo."

"Torej ni bilo bolje. In tudi lepo ni moglo biti, če ni bilo ne žvečilnih gumijev ne kinder jajčk, ne čokolešnika ..."

Dedek je zamahnil z roko in jaz sem spraševal naprej: "Kaj je bilo takrat po televiziji?"

"Takrat so bili srečni časi in televizije ni bilo. Tudi radio so imeli le redki ljudje v hiši, enako je bilo s telefoni."

"Torej tudi interneta ni bilo? In

računalnikov! Je bilo sploh mogoče živeti brez računalnikov? Kako so se pa otroci igrali?"

"Imeli so loke in frače, mlinčke so delali ob potokih, šli so se ravbarje in žandarje ..."

„Kakšna igra je to?“

"Tako nekako kot kavboji in Indijanci."

"Ste imeli rolerje in rolke?"

"Kje pa, takrat sploh še nihče ni vedel, kaj to je."

"Kakšne avtomobile ste imeli?"

"Nobenih. Takrat si bil srečen, če si imel kolo. Jaz sem ga imel."

"To je bilo najbrž tisto smešno kolo, ki ga je ati zadnjič prislonil na smetnjak?"

"Kaj? Na smetnjak? Saj ni mogoče, čisto dobro je še bilo! Takih ne delajo več!" se je razburil dedek in komaj sem ga pomiril. Potem je sedel pred televizor, grizljal slane lešnike in iz pločevinke pil pivo. Najraje je gledal oddaje o osvajanju vesolja. Po oddaji je vedno rekel: "Vsi, ki ponovno rinejo na Luno, so čisto za luno!"

Po teh modrih besedah je zaspal in se v spanju smehljaj. Najbrž je sanjal o dobrih starih časih.

Vedno, ko se spomnim dedkovih zgodb, ko ga že desetletja ni več, se globoko zamislim; mar se v čase iz preteklosti zopet vračamo? Se. Revščina bo to naredila, le da se bo zgodilo še nekaj drugega. Srečni, kot so bili ljudje tedaj, ne bomo nikoli. Preveč dobro nam je že šlo, da bi to kar čez noč pozabili.

**TURISTIČNO DRUŠTVO
SLOVENJ GRADEC**

VABIMO VAS

**na pohod na Rahtelov vrh ob 10. obletnici odprtja in ogled obnove poti
zaradi posledic žledoloma. Zbirno mesto je v soboto, 11. 10. 2014,
ob 15. uri na parkirišču pri Nierosu.**

**Z veseljem vam bomo predstavili rezultate naših prizadevanj in
poskrbeli za prijetno druženje.**

Peter Cesar, predsednik
Turističnega društva Slovenj Gradec

Zlatko Škrubej

*Za šalo ali zares?***DOBER NASLOV**

Tonček pride domov iz šole in reče mami: Danes smo v šoli pisali spis o tem, kako so se spoznali naši starši.

- Še dobro, da sem ti povedala, da sva se z očkom spoznala v hribih. In kakšen naslov si dal spisu?
- Žrtev planin ...

SKRIVNOST

V gostilni modrujeta pijančka pa reče eden: Že 15 let sem poročen in sem neverjetno srečen!

- Krasno!
- Ja, ampak moja žena tega ne sme izvedeti.

NEPOTREBNO

Mož vpraša ženo: Draga, a bi spala z drugim moškim, če bi jaz umrl? Žena se nasmehne: Dragi, zaradi tega ti pa res ni treba umreti.

ATA

Mladi pajek vpraša mamo: Mama, kakšen je bil ata?

- Okusen.

Z NIKOMER

Jože vpraša novo dekle: Ljubica, a si pred menoj že s kom hodila? Dekle se nasmehne: Hodila? Z nikomer. Vsi so imeli avtomobile.

SPOLNE FANTAZIJE

Stara zakonca se pogovarjata: Dragi, a še imaš spolne fantazije?

- Seveda jih imam, draga.
- Kakšne pa so?
- Bojim se, da nekam enolične.
- Zakaj pa?
- V vseh nastopaš ti.

NASVET

Marina možu Karlu, ki se je odpravljala na lov: Dragi ...

- Ja, kaj bi rada?
- Če bo divjačina predraga, lahko kupiš govedino ...

DOBRO VPRAŠANJE

Fant sreča nedolžno dekletce in pristaneta v postelji. Po ljubljenju ga ona vpraša: Mama mi vselej pravi, da moram biti pridna. A sem bila?

VSEKAKOR

Starejša moški in ženska sta v razmerju že 15 let. Ona končno zbere pogum: Dragi Matej, a ne misliš, da je čas, da se poročiva?

- Vsekakor, a kdo bi naju hotel?

PRIPRAVE

Mama ošteva Davida: Zakaj tako nečitljivo pišeš?

- Ko bom velik, hočem postati zdravnik.

NERODNA ZADEVA

Pogovor v gostilni: Kaj si tako mrk danes?

- Izvedel sem, da govorim v spanju ...
- Saj to ni nič hudega?
- Je, če s tem motiš sodelavce v pisarni.

POKAŽE

Ženski pogovor.

- S čim moški pokaže, da je pripravljen na prihodnost?
- Ne vem, s čim?
- Kupi si dva zaboja piva.

UBOGAL JE

Pogovor v gostilni: Veš, Jože, punca mi je rekla, da moram biti bolj ljubeč.

- In?
- Ubogal sem jo, sedaj imam dve punc!

RES

Mlad zakonski par po televiziji gleda dokumentarec o živalih. Ona vpraša: Ljubi, a so glodavci res takšni škodljivci?

- So, miška moja.

POMOČ

Možakar stopi v lekarno: Prosim za pomoč, moja žena se hoče zastrupiti.

- Hočete, da pokličem policijo?
- Ne?! Zanima me, kakšno mešanico priporočate.

PRIVOLJENJE

Učitelj reče Mihcu: Res bi rad doživel dan, ko te ne bi grajal. Mihec odvrne: Imate moje privoljenje!

GA NI

Tone jezno reče tajnici: Hočem govoriti s šefom!

- Žal, ni ga tukaj.
- Pa saj sem ga vendar videl skozi okno!
- On vas tudi.

KRASNO

Sodnik razsodi: Obtožba, da ste ukradli 10.000 evrov, je ovržena. Obtoženi veselo: Krasno, torej mi denarja ni treba vrniti?

SLAB SPOMIN

Šef ogovori uslužbenca: Zakaj ste prišli tako pozno v službo?

- Saj ste mi včeraj rekli, da naj časopis berem doma.

Gozdno-lesna veriga GG Slovenj Gradec

Trudimo se, da lesu, ki zraste pri nas, dodamo kar največjo vrednost, pri čemer zaposlujemo ljudi, ki živijo in delajo pri nas. Približno polovico hlodovine pridobimo iz državnih gozdov, vsaj še enkrat toliko pa je odkupimo od gozdnih posestnikov.

Prednosti, ki jih ima gozdni posestnik z oddajo svoje hlodovine GG Slovenj Gradec:

- odkup hlodovine smreke, jelke, macesna, bora in bukve po poštenu ceni in plačilo v 30 dneh
- odkup hlodovine vseh dolžin, debelin in kvalitete ter organiziran odvoz sortimentov
- odkup lesa na panju in organizirana sečnja ter spravilo lesa
- elektronski prevzem lesa na našem skladišču
- izdelava poročila o pavšalnem nadomestilu za prodajo okroglega lesa za preteklo leto

Kontaktne osebe za odkup:

Božo Vrhnjak, vodja odkupa, tel. 031 575 172; e-pošta bozo.vrhnjak@gg-sg.si

Robert Uršej, odkupovalec, tel. 051 606 872; e-pošta robert.ursej@gg-sg.si

Ivan Martini, odkupovalec, tel. 041 656 005

Prosimo, da z omenjenimi osebami navežete stik in radi se bodo oglasili pri vas in se z vami dogovorili o podrobnostih.

Z oddajo hlodovine GG-ju Slovenj Gradec boste naredili veliko koristnega zase in s tem zagotovili zaposlitve ljudjem v našem okolju.

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Foto: Marta Krejan

**1.000.000 €
ZA ZDRAVLJENJE,
KO TO NAJBOLJ
POTREBUJETE**

Best Doctors®
Zdravstveno zavarovanje

**Zavarovalnica
Maribor**

080 19 20
www.ZavarovalnicaMaribor.si